

Skyddad natur

2022-12-31

Skyddad natur 2022-12-31

Producent	SCB, Statistiska centralbyrån Naturvårdsverket
Förfrågningar	SCB: Karin Hedeklint +46 10 479 40 00 mark.vatten.gis@scb.se Naturvårdsverket: Birgitta Olsson +46 10 698 10 00 birgitta.olsson@naturvardsverket.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Skyddad natur 2022-12-31 MI 41 2022A01

Protected Nature 2022

Producer	Statistics Sweden Swedish Environmental Protection Agency
Enquiries	Statistics Sweden: Karin Hedeklint +46 10 479 40 00 mark.vatten.gis@scb.se Swedish Environmental Protection Agency: Birgitta Olsson +46 10 698 10 00 birgitta.olsson@naturvardsverket.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Protected Nature 2022.

ISSN: 1654-3947 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2022: MI41BR2301_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Innehåll

Sammanfattning	6
15 procent formellt skyddad natur.....	6
Två områden dominerar bland nya naturreservat	7
Skogsmark på huvuddelen av nya arealer	7
Rennäring och fjällnära skyddad natur	7
Tema: Rennäring och fjällnära skyddad natur	8
Hälften av Sveriges yta är renbetesmarker	8
Olika typer av renbetesmark	8
Den fjällnära marken	9
Skyddad natur i fjällnära lägen	10
Skyddade fjällnära arealer.....	12
Hälften av fjällregionen har formellt skydd	14
Kulturresevat med samiska kulturmiljöer	15
Historik – mer än 100 år av skyddad natur i Sverige	16
Skyddad natur 1909 till 1999.....	16
Skyddade områden från år 2000.....	17
Nya skyddade arealer 2022.....	20
Antal och areal per instrument för skydd.....	21
Storleksfördelning	21
Skyddad natur i kommuner	22
Nationalparker	25
Naturreservat	27
Naturvårdsområden	29

Biotopskyddsområden i skogsmark och övrig mark.....	29
Nationalstadsparken	31
Natura 2000-områden.....	33
Natura 2000-områden utan överlapp av andra instrument	35
Djur- och växtskyddsområden	36
Skyddade älvar	37
Naturminnen.....	39
Kulturresevat	40
Vattenskyddsområden	41
Fridlysta djur- och växtarter	44
Naturtyper	45
Samtliga naturtyper	45
Naturtyper i nationalparker och naturresevat.....	46
De största naturresevaten utifrån naturtyper	47
Storleksfördelning efter skyddad produktiv skogsmark	51
Formellt skyddad skogsmark.....	52
Formellt skyddad skogsmark med överlapp.....	53
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp	55
Ovan och nedan den fjällnära gränsen	56
Formellt skyddad skogsmark efter regioner (SUS-regioner).....	59
Formellt skyddad skogsmark efter län	60
Skydd av marina miljöer	61
Nationellt skydd i marin miljö	64
Befolkning och tillgänglighet	66
Medelavstånd till skyddad natur.....	67

Tätortsnära natur	69
Beslut, förvaltning och kostnader	70
Beslut om naturreservat och naturvårdsområden	70
Kommunala beslut om skyddade områden	71
Markägare i naturreservat	72
Förvaltare av skyddade områden	74
Kostnader för skyddad natur	75
Naturvårdsverkets kostnader	75
Skogsstyrelsens kostnader	76
Brott och förseelser mot områdesskydd	76
Internationell statistik och rapportering	77
Sveriges internationella rapportering	78
Sveriges rapportering avseende 2022	80
Internationella ramverk för biologisk mångfald	80
Kort om statistiken	81
Statistikens ändamål och innehåll	81
Definitioner och förklaringar	82
Instrument för skyddad natur	82
Naturtyper	86
Regioner	88
Statistikens framställning	90
Indata	90
Referensdatum	93
Bearbetningar	93
Statistikens kvalitet	96

Naturvårdsregistret (NVR)	96
Navet	96
Nationella marktäckedata (NMD)	97
Referensdatum i långa tidsserier	98
Förändringar jämfört med föregående års statistik	98
Bra att veta	99
Information hos andra myndigheter	99
Tips vid användning av statistiken	100
Bilaga 1: Skyddad natur per kommun	101
Protected Nature 2022	116
Summary	116
List of terms	119

Sammanfattning

15 procent formellt skyddad natur

Av Sveriges totala areal är 15 procent formellt skyddad. Nästan hela den ytan är permanent skyddad enligt miljöbalken. Där ingår nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden, nationalstadsparken och Natura 2000-områden. Under 2022 har den totala arealen formellt skyddad natur ökat med nästan 28 000 hektar. Tre fjärdedelar av ökningen är landarealer.

Tabell 0.1. Formellt skyddad natur 2022-12-31

Tabell 6.11: Formellt skyddat natur 2022-12-31

		Totalt		Land och inlandsvatten		Havsvatten	
Instrument för skydd	Antal	Areal i hektar	Andel	Areal i hektar	Andel	Areal i hektar	Andel
Miljöbalken, permanent formellt skydd							
Nationalparker	30	743 237	1,4%	697 250	1,6%	45 986	0,6%
Naturreservat	5 440	5 148 009	9,7%	4 438 235	9,9%	709 774	8,7%
Naturvårdsområden	89	149 292	0,3%	122 953	0,3%	26 339	0,3%
Biotopskyddsområden i skogsmark	8 737	33 519	0,1%	33 516	0,1%	3	0,0%
Övrigt biotopskyddsområde	139	616	0,0%	367	0,0%	249	0,0%
Nationalstadsparken	1	2 614	0,0%	1 820	0,0%	794	0,0%
Natura 2000-områden	4 125	7 801 464	12,9%	5 795 833	13,0%	2 005 632	12,9%
Miljöbalken totalt, utan överlapp	18 561	8 874 047	14,7%	6 562 556	14,7%	2 311 490	14,9%
Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd							
Naturvårdsavtal	5 847	170 550	0,3%	170 501	0,4%	50	0,0%
Inomstatliga överenskommelser							
Fortifikationsverket	56	32 257	0,1%	32 201	0,1%	56	0,0%
Samtliga instrument, utan överlapp	24 464	9 055 526	15,0%	6 743 933	15,1%	2 311 594	14,9%
Areal Sverige, inom territorialgränsen		52 886 072		44 742 514		8 143 558	
Areal Sverige, inklusive ekonomisk zon (EZ)		60 298 368		44 742 514		15 555 854	

Källa: Naturvårdsregistret och SCB.

Uppgifterna avser områden som var gällande (hade vunnit laga kraft) 2022-12-31. Inom naturreservat, Natura 2000-områden och områden med naturvårdsavtal ingår arealer utan särskilda restriktioner, till exempel utan föreskrifter mot skogsbruk eller syften kopplade till marina miljöer. Därför kan redovisningen i Tabell 0.1 skilja sig från andra tabeller i rapporten. Statistik rensad från överlappande ytor är markerad med texten "utan överlapp".

Arealer i Sveriges ekonomiska zon (EZ) ingår i Natura 2000-områden och i summeringar där Natura 2000 ingår (rad 11 och 16). Areal för Sveriges hela ekonomiska zon har använts i beräkning av andel Natura 2000-områden och summeringar på rad 11 och 16. Andel för övriga instrument beräknas utifrån areal för svenskt territorium, enligt SCB:s officiella statistik över land- och vattenarealer, referenstidpunkt 2023-01-01 (www.scb.se/mi0802). Andelar och arealer kan inte summeras eftersom överlapp mellan instrument förekommer.

Naturvårdsavtal inkluderar områden som omfattas av Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, vitryggsavtal och ekoparker. Flera avtal saknar tillgänglig information om slutdatum. Av Naturvårdsverkets avtal har 95 en kvarvarande löptid på mindre än 15 år. De omfattar 2 201 hektar. Antal områden avser antalet unika objekt i beslut. Uppgift om antal områden i inomstatliga överenskommelser med Fortifikationsverket är hämtad från dokument *Överenskommelse om skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden*, Nv Dnr 310-167-10 No.

Två områden dominerar bland nya naturreservat

Vid utgången av 2022 hade Sverige 5 440 gällande naturreservat. Det är 98 fler områden än i 2021 års statistik. Naturreservaten omfattar mer än 5,1 miljoner hektar totalt. Av dessa är mer än 4,4 miljoner hektar landareal och inlandsvatten. Det motsvarar 10 procent av Sveriges hela areal av land och inlandsvatten.

Under 2022 ökade arealen naturreservat med nästan 108 000 hektar. Av dessa var 80 000 hektar belägna i Västerbottens och Norrbottens län och utgjordes framför allt av de två nya naturreservaten Södra Gardfjället och Jielkká-Rijmagåbbå. Södra Gardfjället består av 39 000 hektar sammanhängande fjällandskap i Vilhelminas kommun. Jielkká-Rijmagåbbå består av drygt 37 000 hektar myrmarker, förfjäll och naturskogar i Jokkmokks kommun.

Skogsmark på huvuddelen av nya arealer

Stora delar av de nya naturreservat som tillkom 2022 var redan skyddade som Natura 2000-områden. Därför blir nettoökningen av de nya områdena endast 22 000 hektar, när överlappande arealer räknas bort. Mer än hälften av den arealen utgörs av skogsmark och låg fjällskog. En dryg fjärdedel är havsvattenarealer och 8 procent är öppen våtmark.

Rennäring och fjällnära skyddad natur

Årets tema i SCB:s och Naturvårdsverkets rapport över skyddad natur är rennäring och fjällnära skyddad natur. På renbetesmark har samer laglig rätt att nyttja mark och vatten för sig och sina renar. Marken omfattar hela Norrbottens och Västerbottens län, samt huvuddelen av både Jämtland och Västernorrlands län. Även de norra delarna av Dalarna och Gävleborgs län ingår som renbetesmarker.

Sveriges fjällregion omfattar området som är beläget ovanför gränsen för fjällnära skog, enligt beskrivning i Skogsstyrelsens föfattningssamling 1991:3. Den omfattar delar av länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Vid utgången av 2022 hade nästan hälften av fjällregionen ett gällande formellt skydd, omfattande mer än 4 miljoner hektar. 260 000 hektar var på väg att få ett formellt skydd och nästan 1 miljon hektar bedömdes som skyddsvärd.

Nuvarande formellt skydd på skogsmark omfattar 53 procent av all skogsmark i fjällregionen. Låg fjällskog med nuvarande formellt skydd omfattar 55 procent av all låg fjällskog och öppen våtmark med gällande skydd utgör 54 procent av all öppen våtmark i fjällregionen. Lägst andel har sjöar och vattendrag, med 32 procent gällande skydd av alla arealer sjöar och vattendrag i fjällregionen. 39 procent av övrigt ovan fjällnära gräns har ett gällande skydd. Det är i huvudsak övrig öppen mark med och utan vegetation.

Tema: Rennäring och fjällnära skyddad natur

Renbetesmark

Mark där samer har laglig rätt att begagna mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. I renskötselrätten ingår bland annat rätt till renbete, jakt och fiske, rätt till att uppföra vissa stugor och anläggningar samt rätt att ta skog till bränsle och byggnadsvirke för husbehov och slöjdvirke.

Renskötsel och renbete bygger på en samisk tradition och är en typ av markanvändning som är komplicerad att mäta med dagens metoder för att uppskatta arealer. Det finns olika typer av kartor som kan användas som underlag för att beräkna arealer. Men det finns inget sammanhållet underlag, som på ett systematiskt sätt redovisar renbetesmarkerna. Det beror på skiftande juridiska förhållanden kring renskötsel både över tid och för olika landområden.

Kartan över renbetesmarkerna är generaliserad och bör betraktas som en ungefärlig ögonblicksbild för förhållanden som gällde 2020. Det gäller även statistiken över renbetesmarksarealerna. Arealuppgifterna har avrundats till jämna tusentals hektar. All mark inom redovisat område är inte upplåtet till renskötsel, och även insjövatten ingår i de redovisade arealerna.

Källa till statistiken är Rennäringens markanvändningsdatabas, IREMARK, Statens planverks karta med åretruntbetesmark 1978. Med bearbetning av SCB.

Hälften av Sveriges yta är renbetesmarker

På renbetesmark har samer laglig rätt att nyttja mark och vatten för sig och sina renar. Renskötsel får bedrivas på såväl statlig som privat mark inom de områden där det är tillåtet. Det betyder att även privata fastighetsägares mark får tas i anspråk för renbete. Marken fördelas mellan Sveriges 51 olika samebyar. För att få bedriva rennäring i Sverige krävs medlemskap i en sameby.

Renbetesmarken omfattar cirka 25 miljoner hektar. Det är mer än hälften av Sveriges areal av land- och inlandsvatten. Hela Norrbottens och Västerbottens län, i stort sett hela Jämtland samt huvuddelen av Västernorrlands län har renbetesmarker. Även de norra delar av Dalarna och Gävleborgs län ingår. Renbetesmarkerna kan även korsa riksgränsen. Till exempel använder svenska samebyar renbete på den norska sidan av gränsen och vice versa.

Olika typer av renbetesmark

Renbetesmarken består av tre olika typer: åretruntmarker, vinterbetesmarker och områden med koncessionsrenskötsel. 2020 omfattade åretruntmarkerna drygt 10 miljoner hektar, vinterbetesmarkerna omkring 13 miljoner hektar och mark för koncessionsrenskötsel cirka 1,6 miljoner hektar. Arealerna är ungefärliga, eftersom inte all mark i områdena är upplåten för renskötsel.

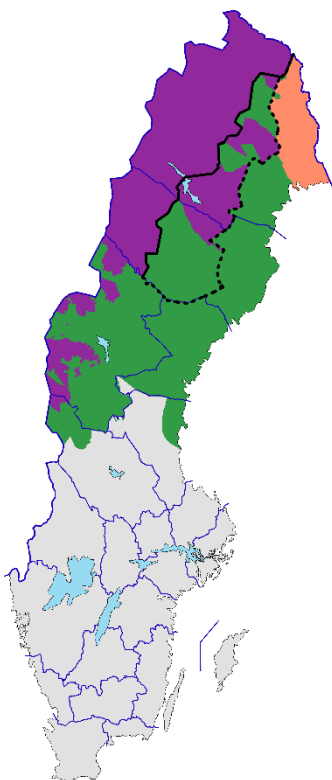
Juridiskt och historiskt har den så kallade lappmarksgränsen fått stor betydelse för renbetesmarkens indelning idag. Lappmarken definierades på 1600- och 1700-talet för att freda samer från nybyggare, som bedrev svedjebruk och konkurrerade med samerna om marken för renskötsel.

Åretruntmarker, det vill säga marker där renskötsel får bedrivas hela året, är belägna ovanför odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län. De finns även nedanför odlingsgränsen, men ovanför lappmarksgränsen, på mark där skogsrenskötsel av tradition har bedrivits under våren, sommaren eller hösten och marken antingen tillhör eller tillhörde staten vid utgången av juni 1992, eller är renbetesland. De finns även på renbetesfjällen i Jämtlands län och Dalarnas län, som vid utgången av juni 1992 tillhörde staten och var särskilt upplåtna för renbete.

Vinterbetesmarker är mark utanför åretruntmarkerna, där renskötsel får bedrivas mellan den 1 oktober och 30 april. De finns på områden

Karta 1.1. Renbetesmark 2020

- Åretruntmark
- Koncessionsmark
- Vinterbetesmark
- Odlingigräns
- - Lappmarksgräns
- Länsgräns

Källa: Rennäringsens markanvändningsdatabas, IRENMARK, Statens planverks karta med åretruntbetesmark 1978. Med bearbetning av SCB

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Området ovan den fjällnära gränsen kallas även för fjällregionen.

nedanför odlingsgränsen, men ovanför lappmarksgränsen som inte är åretruntmarker. De finns även på områden nedanför lappmarksgränsen och renbetesfjällen, där renskötsel av tradition bedrivs vissa tider på året.

Koncessionsrenskötsel förekommer i Kalix och Torne älvdalar. Det innebär att nedanför lappmarksgränsen i Kalix och Torne älvdalar kan samer få koncession (tillstånd) att bedriva renskötsel året om. Tillståndet innefattar rätt att sköta renar åt dem som äger eller brukar jordbruksfastigheter i området. Denna typ av samebyar kallas koncessionssamebyar och ger ortsbefolkningen möjlighet att äga renar.

Tabell 1.1. Renbetesmarker 2020, hektar avrundat till jämna 1 000-tal

Län	Koncessionsmark	Vinterbetesmark	Åretruntmark	Totalt
Dalarna	0	489 000	69 000	557 000
Gävleborg	0	333 000	0	333 000
Västernorrland	0	2 239 000	0	2 239 000
Jämtland	0	4 220 000	1 184 000	5 404 000
Västerbotten	0	3 855 000	2 066 000	5 921 000
Norrbotten	1 648 000	1 941 000	7 004 000	10 593 000
Hela riket	1 648 000	13 076 000	10 323 000	25 047 000

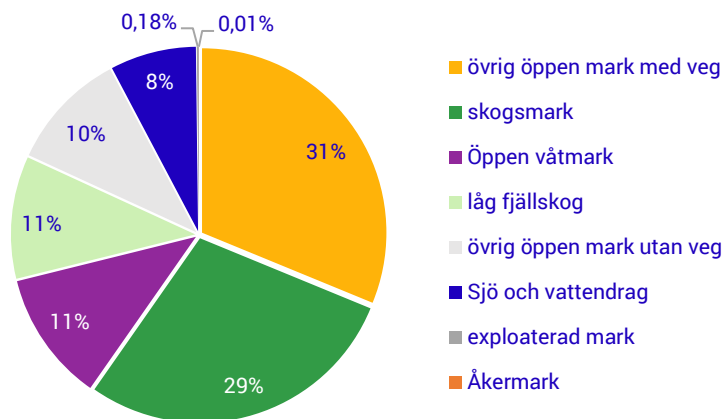
Källa: Rennäringsens markanvändningsdatabas, IRENMARK (LstGIS, <http://gis.lst.se/lstgis/>, 2021-10-05). Statens planverks karta med åretruntbetesmark 1978. Bearbetning: SCB.

Baserat på ungefärliga gränser. All mark inom redovisat område är inte upplåtet till renskötsel. Även inlandsvatten ingår i de redovisade arealerna.

Den fjällnära marken

Sveriges fjällregion omfattar de delar av länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten som är belägna ovan Skogsstyrelsens fjällnära gräns (se definition till vänster). Den vanligaste marktypen är övrig öppen mark med vegetation, bland annat i form av fjällhedar. Den näst största markklassen är skogsmark, följt av öppen våtmark.

Diagram 1.1. Marktäcke i den fjällnära regionen, andelar i procent, 2018

Källa: NMD 1.1

Figur 1.1. Årtal av betydelse för fjällnära natur

1909

De första nationalparkerna bildas, bl.a. Sarek, Abisko.

1952

Domänverket inrättar skogsodlingsgränsen ovan vilken nya hyggen inte får tas upp.

1964

Naturvårdslagen möjliggör bildande av naturreservat.

1972

Riktlinjer som leder till att flera fjällområden och älvar undantas exploatering.

1974

Vindelfjällens naturreservat bildas.

1982

Domänverkets skogsodlingsgräns upphävs och fjällskogar på statens marker kan lättare avverkas.

1988

Stora fjällurskogar blir naturreservat.

1991

Den fjällnära skogen definieras i förordning.

1992

Sverige skriver under konventionen om biologisk mångfald.

1993

Statens fastighetsverk bildas.

1994

Ny skogsvårdslag

1995

Sverige blir en del av EU:s nätverk för skyddad natur: Natura 2000.

1999

Riksdagen antar 15 miljö kvalitetsmål. Miljöbalken träder i kraft.

Marken ovan den fjällnära gränsen skiljer sig på många sätt mot övriga Sverige. Det beror både på naturgeografiska och kulturgeografiska faktorer. En viktig skillnad är att trakthyggesbruk inte har bedrivits i samma omfattning som i andra delar av landet. Trakthyggesbruk innebär att ett avgränsat område slutavverkas och återplanteras vid samma tidpunkt. Fjällregionen saknar även ett utbrett vägnät.

Ett annorlunda skogsbruk är en viktig orsak till att den fjällnära skogsmarken idag anses vara EU:s mest intakta skogsekosystem, där den ingår i en mosaik av sammansatta områden med naturliga våtmarker, vattendrag, skogar och fjäll. Det ger den fjällnära marken många naturliga ekosystemfunktioner i stora sammanhängande områden. Det har till exempel en central betydelse som långsiktig källa och genbank för artbevarande. Det skapar även förutsättningar för stärkta ekologiska samband och en ökad motståndskraft hos ekosystem. Den fjällnära skogsmarken har också en stor betydelse för rennäringen.¹

Skyddad natur i fjällnära lägen

I samband med att de första nationalparkerna bildades 1909 fick stora områden av fjällregionen ett formellt och permanent skydd. Bland annat Abisko, Sarek, Stora Sjöfallet och Sånfjället ingick i beslutet.

Under mitten av 1900-talet fattade Sveriges riksdag och andra myndigheter flera beslut som påverkade markanvändningen i fjällregionen. Domänverkets skogsodlingsgräns från 1952 innebar att hyggen inte fick tas upp ovan gränsen. Strandskyddet från samma år var betydelsefullt för fjällmiljön, som består av många sjöar och vattendrag. 1972 års riktlinjer för fysisk planering och hushållning med mark- och vattentillgångar ledde till att flera fjällområden och älvar undantogs från exploatering. Flera stora områden fick ett formellt och permanent skydd, bland annat Padjelanta nationalpark och Vindelfjällens naturreservat.

Under 1990-talet genomfördes flera aktiviteter med betydelse för naturvården i fjällen. 1991 definierades den fjällnära skogen i *Förordning om gränserna för fjällnära skog* (Skogsstyrelsens föfattningssamling 1991:3). Året därpå skrev Sverige under konventionen om biologisk mångfald, vilket innebar att skydd och vård av biologisk mångfald skulle utgöra grunden för skydd av natur. Statens Fastighetsverk bildas 1993, bland annat för att förvalta statens fjällnära skogsmarker. 1994 trädde en ny skogsvårdslag i kraft, som innebär att miljömålet jämfördes med skogsbrukets produktionsmål. 1995 blev

¹ Naturvårdsverket 2023, PM Underlag för strategi om skydd av naturskogar i fjällregionen

Lagtexter med betydelse för fjällnära områden

Skogsvårdslag (1979:429)

§15: "I fjällnära skog får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd."

§18: "Tillstånd till avverkning får inte ges om avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvärden eller kulturmiljövården. Lag (2010:930)."

Avslag enligt §18 SVL innebär i sig inget områdesskydd.

Miljöbalk (1998:808) 4 kap. § 5

"Inom fjällområdena Långfjället-Rogen, Sylarna-Helags, Skäcker-fjällen, Burvattnet, Hotagsfjällen, Frostviken- Borgafjällen, Marsfjällen-Vardofjällen, Artfjället, Tärna- Vindelfjällen, Sarek-Mavas, Kebnekaise-Sjaunja, Rostu och Pessinki får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet.

Andra åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas."

Sverige en del av EU:s nätverk för skydd av natur, Natura 2000. 1990-talet avslutades med att Riksdagen antog de 15 miljökvalitetsmålen, som fortfarande gäller. Målet *Storslagen fjällmiljö* innebär bland annat att "Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar". 1999 började även Miljöbalken gälla och ersatte därmed äldre lagar inom miljörättsområdet. Lagens 4 kap. § 5 anger hur exploatering inom utpekade fjällområden får ske.

I början av 2000-talet höjs anslagen för skydd av natur, men insatserna prioriteras främst till andra delar av landet med låg andel skydd. 2018 föreslår Naturvårdsverket, i en hemställan till regeringen, att det allmänna intresset av att bevara och formellt skydda värdefulla skogar ovanför gränsen för fjällnära skog klargörs och preciseras i form av etappmål eller motsvarande.

Under 2020 antas EU:s biodiversitetsstrategi och skogsstrategi, som anger att återstående naturskogar inom EU ska skyddas. Skogsutredningen (SOU 2020:73) föreslår att de stora sammanhängande fjällskogarna bör skyddas.

2022 fick Naturvårdsverket i uppdrag att utreda långsiktigt formellt skydd av värdefulla skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog, på fastigheter som ägs av Statens fastighetsverk och Sveaskog AB (Regeringsbeslut M2022/01240). Det har resulterat i en överenskommelse mellan Sveaskog AB och Naturvårdsverket, om långsiktigt skydd för 100 000 hektar på Sveaskogs mark, varav 48 000 hektar produktiv skogsmark.

Ett par domstolsbeslut i närtid har på olika sätt definierat hur markanvändning i fjällregionen får bedrivas. 2019 beslutade Mark- och miljööverdomstolen att en markägare har rätt till intrångsersättning om Skogsstyrelsen nekar tillstånd för avverkning på grund av natur- och kulturmiljövården. Markanvändning i form av skogsbruk ansågs försvåras i fallet. 2020 avgjorde Högsta domstolen frågan om upplåtelse av småviltjakt och fiske på Girjas samebys område ovanför skogsodlingsgränsen. Beslutet innebar att samebyn har ensamrätt på grund av urminnes hävd.

Nuvarande formellt skydd

Nationalparker och skogliga biotopskyddsområden i sin helhet.

De delar av gällande naturreservat som har föreskrifter mot skogsbruk.

Natura 2000 SCI-områden av typen Sites of Community Interest (SCI), Habitatdirektivet, områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, Ekoparker och Vitryggsavtal (endast NO/NS-bestånden).

Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

På väg att bli formellt skydd

Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.

Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010.

Överenskommelse mellan Sveaskog AB och Naturvårdsverket från 2023.

Skyddsvärda fjällnära områden

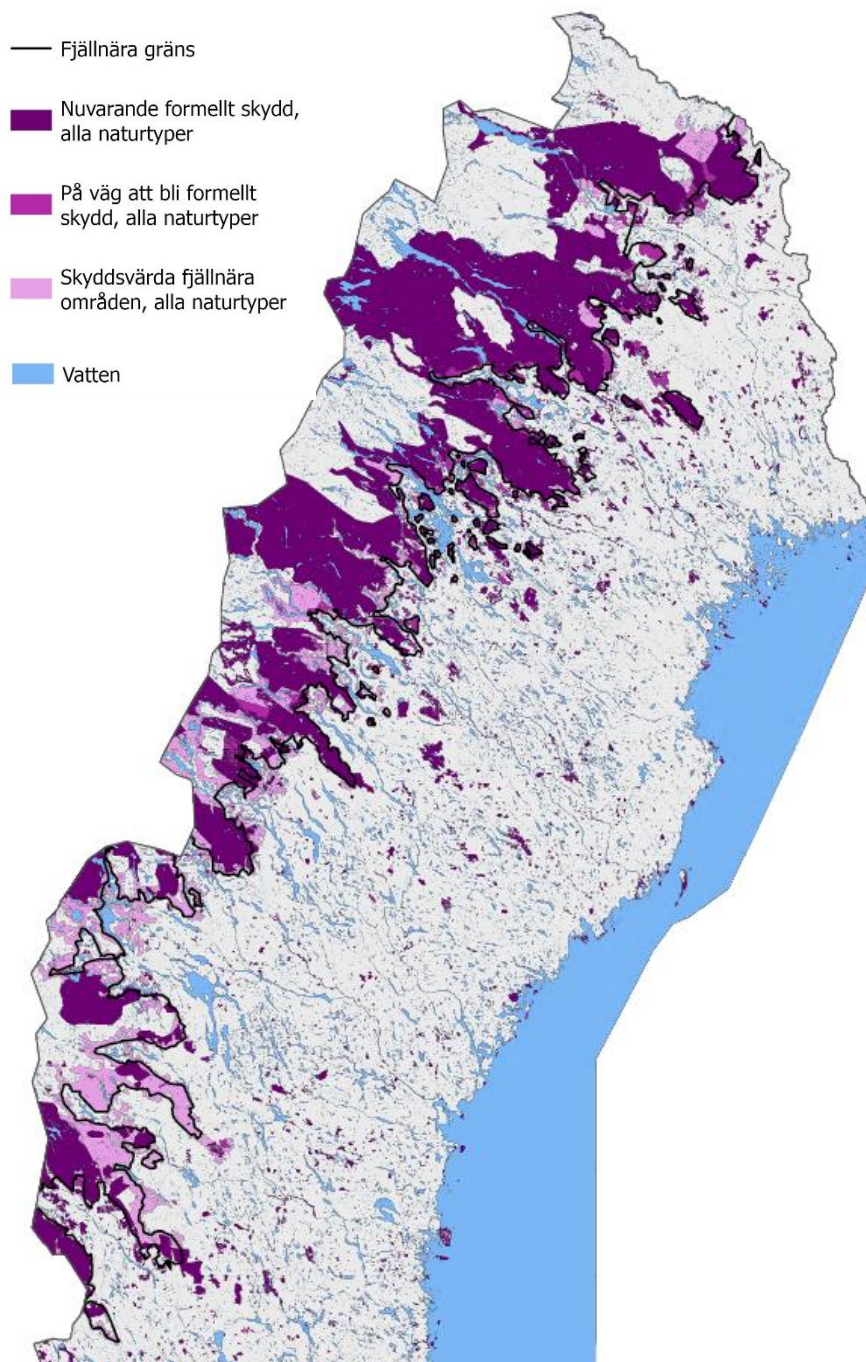
Statliga fjällnaturskogarna som pekats ut i rapport till Skogsutredningen 2019 (SOU 2020:73).

All mark inom redovisat område på kartan är inte upplåtet till renskötsel. På kartan saknas sydlig gränslinje för renbetesmark.

Skyddade fjällnära arealer

Karta 1.2 visar den halva av Sverige där renbetesmark förekommer, tillsammans med områden som är formellt skyddade, på väg att bli skyddade, samt fjällnära områden som bedöms vara skyddsvärda. Det formella skydd som är beläget ovan den fjällnära gränsen, omfattar nästan 4,1 miljoner hektar. Områden i fjällregionen som är på väg att bli formellt skyddade omfattar 260 000 hektar.

Karta 1.2. Formellt skyddad natur och skyddsvärda fjällnära områden, alla naturtyper, 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret, NMD 1.1 och Skogsstyrelsen

Nuvarande formellt skydd

Nationalparker och skogliga biotopskyddsområden i sin helhet.

De delar av gällande naturreservat som har föreskrifter mot skogsbruk.

Natura 2000 SCI-områden av typen Sites of Community Interest (SCI), Habitatdirektivet, områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, Ekoparker och Vitryggsavtal (endast NO/NS-bestånden).

Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

På väg att bli formellt skydd

Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.

Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010.

Överenskommelse mellan Sveaskog AB och Naturvårdsverket från 2023.

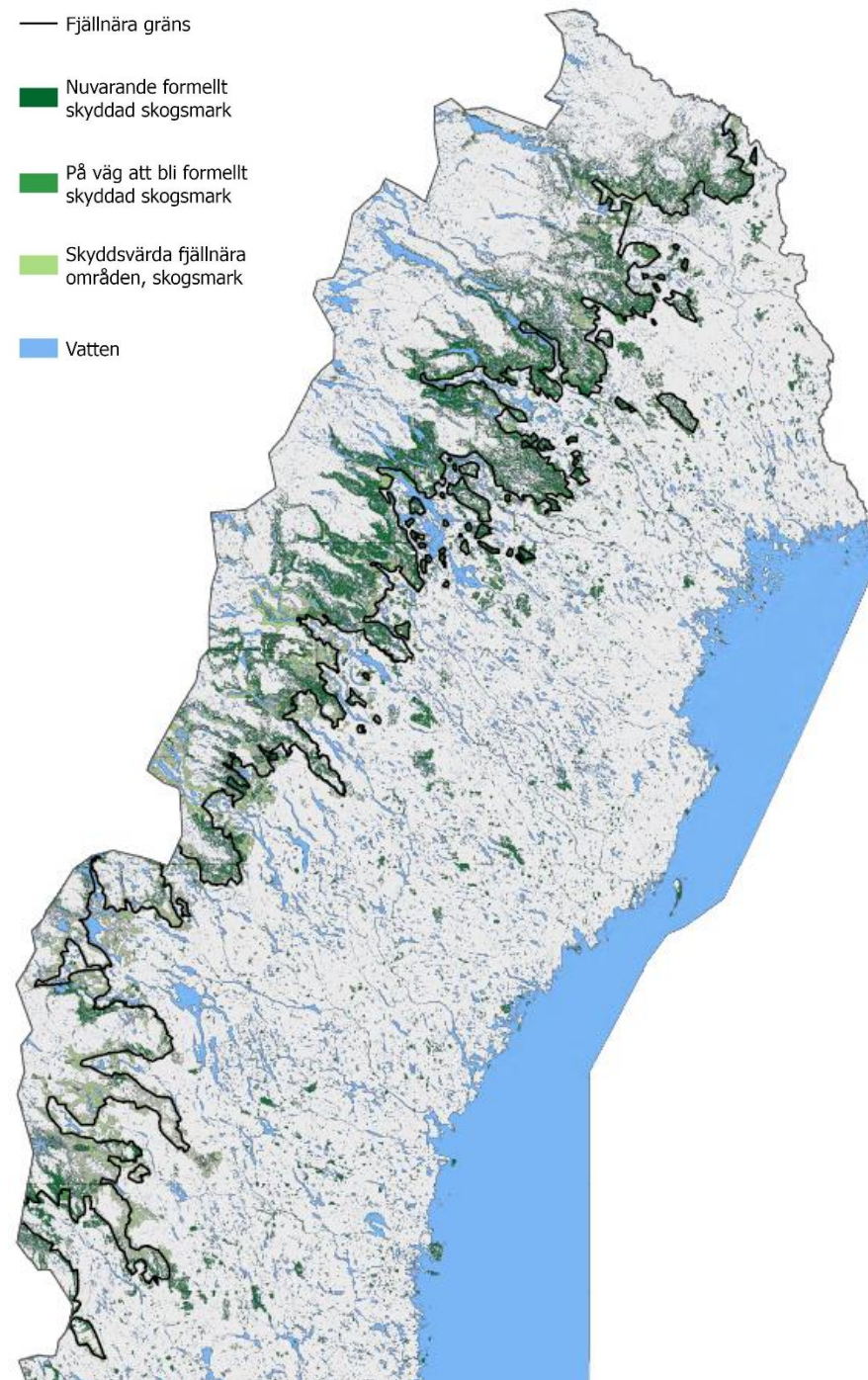
Skyddsvärda fjällnära områden

Statliga fjällnaturskogarna som pekats ut i rapport till Skogsutredningen 2019 (SOU 2020:73)

All mark inom redovisat område på kartan är inte upplåtet till renskötsel. På kartan saknas sydlig gränslinje för renbetesmark.

Karta 1.3. visar den halva av Sverige där renbetesmark förekommer, tillsammans med **skogsmark** som är formellt skyddad, på väg att bli skyddad, samt bedöms vara skyddsvärda i fjällnära läge. Områden som är belägna ovan fjällnära gränsen omfattar 1,3 miljoner hektar skogsmark som har ett gällande formellt skydd och 145 000 hektar skogsmark som är på väg att bli skyddat.

Karta 1.3. Formellt skyddad natur och skyddsvärda fjällnära områden, skogsmark, 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret, NMD 1.1 och Skogsstyrelsen

Karta 1.4. Fjällregionen

Källa: Skogsstyrelsen

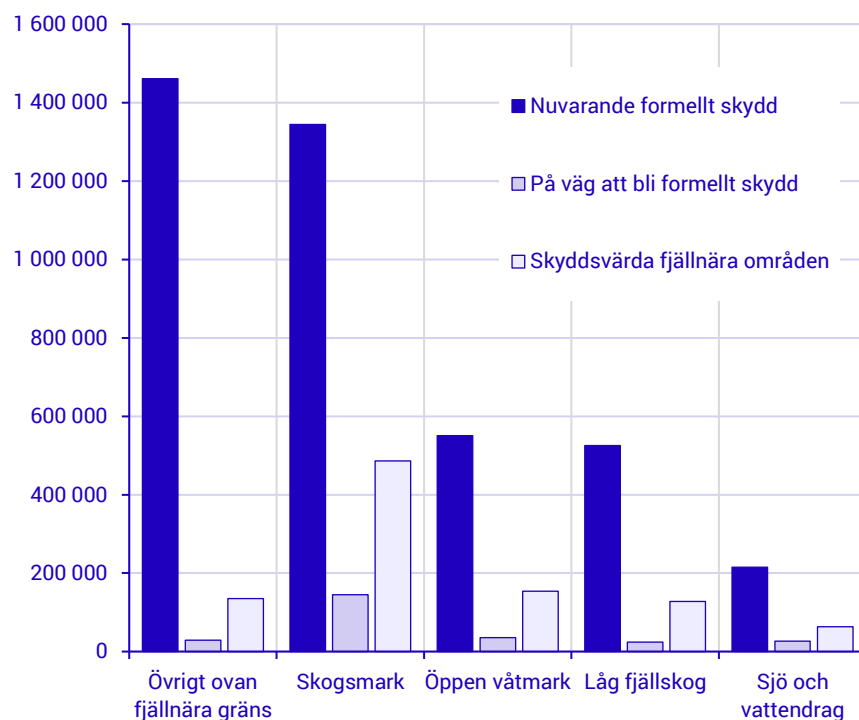
Hälften av fjällregionen har formellt skydd

Vid utgången av 2022 hade nästan hälften av fjällregionen ett gällande formellt skydd. Ytterligare 3 procent var på väg att få ett formellt skydd. De arealer som har bedömts vara skyddsvärda omfattar cirka 11 procent av fjällregionen.

Nuvarande formellt skydd i fjällregionen består till störst del av naturtypen *övrigt ovan fjällnära gräns*. Det omfattar nästan 1,5 miljoner hektar av framför allt övrig öppen mark med och utan vegetation. Nuvarande skydd på skogsmark omfattar drygt 1,3 miljoner hektar och skyddad öppen våtmark cirka 551 000 hektar. 525 000 hektar av den låga fjällskogen har ett gällande skydd, liksom 215 000 hektar av sjöar och vattendrag i fjällregionen. Av de 260 000 hektar som är på väg att skyddas är de flesta av naturtypen skogsmark. Skogsmarken utgör även den största delen av de arealer som är bedömda som skyddsvärda.

Diagram 1.2. Formellt skydd och skyddsvärda områden ovan fjällnära gränsen, arealer i hektar per naturtyp, 2022-12-31

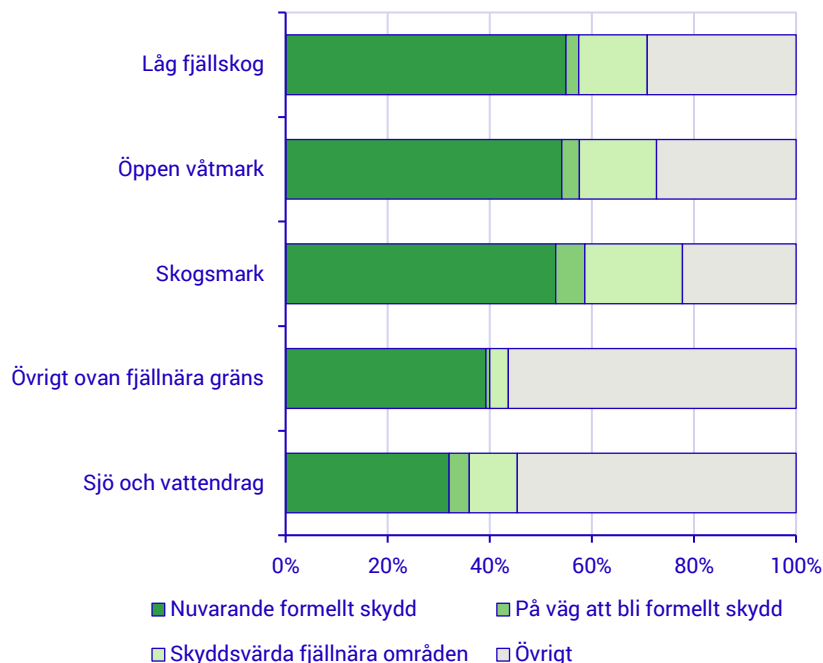
Areal i hektar

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1.

Nuvarande formellt skydd på skogsmark omfattar 53 procent av all skogsmark i fjällregionen. Låg fjällskog med nuvarande formellt skydd omfattar 55 procent av all låg fjällskog och öppen våtmark med nuvarande skydd utgör 54 procent av all öppen våtmark i fjällregionen. Lägst andel har sjöar och vattendrag, med 32 procent gällande skydd av alla arealer sjöar och vattendrag i fjällregionen. 39 procent av övrigt ovan fjällnära gräns har ett gällande skydd.

Diagram 1.3. Formellt skyddad natur och skyddsvärda fjällnära områden efter naturtyp, i fjällnära regionen. Andel av totala arealer i fjällnära regionen, 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret, NMD 1.1 och Skogsstyrelsen

Under 2022 utökades den fjällnära skyddade naturen med flera nya naturreservat. Det största var Södra Gardfjället, som omfattar 39 000 hektar i Vilhelminas kommun. Mer än hälften av områdets areal utgörs av skogsmark, med en stor andel fjällbjörkskog. Området består också av stora arealer fjällhed, kalfjäll och våtmarker. Ett skäl till bevarande av området är att erhålla en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, upplevelsevärden, biologisk mångfald och renskötsel.

Kulturreseptat med samiska kulturmiljöer

Sverige har 47 kulturreseptat över hela landet, som avser att vårda och bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Både natur- och kulturmiljövärden skyddas i ett kulturreseptat. Där innebär skydd av fysiska företeelser, som byggnader, lämningar och mark, men även skydd av verksamheter, kunskaper och traditioner.

Två av landets kulturreseptat har bildats med syfte att bevara och visa samisk kulturmiljö, båda belägna i Västerbottens län. Det ena området är Atoklimpen (Aatoklibpe, Aatoklimpoe) som omfattar nästan 1 000 hektar vid fjället Atoklimpen i Storumans kommun. Det är en representativ samisk miljö där det har varit kontinuerlig aktivitet från förhistorisk tid, fram till idag.

Det andra området är Fatmomakke kyrkstad, som omfattar 17 hektar i Vilhelmina kommun. Området har använts som mötesplats och kyrkplats av samer och nybyggare sedan 1700-talets slut. Det har fortfarande stor betydelse som mötesplats i Norrlands inland.

Karta 1.5. Kulturreseptat i fjällregionen

Källa: Naturvårdsregistret

Historik – mer än 100 år av skyddad natur i Sverige

Figur 2.1. Årtal av betydelse för skyddad natur

1909

De första nationalparkerna bildas.

1912

De första naturreservaten bildas.

1964

Naturvårdslagen gör det enklare att bilda naturreservat.

1978

Urskogsinventeringen inleds.

1988

Stora fjällurskogar blir naturreservat.

1992

Sverige skriver under konventionen om biologisk mångfald, vilken blir vägledande för skydd av natur.

1995

Sverige blir en del av EU:s nätverk för skyddad natur: Natura 2000.

1999

Riksdagen antar 15 miljö kvalitetsmål och Miljöbalken träder i kraft.

Skyddad natur 1909 till 1999

Sverige har skyddat naturområden i mer än 100 år. 1909 antog riksdagen en lag om nationalparker och bildade de nio första nationalparkerna. Flera av dem omfattade stora arealer i de fjällnära delarna av landet. Sveriges skyddade natur dominerades därefter länge av naturtyper som återfinns i fjällen.²

De första naturreservaten bildades 1912. Då bestod skyddstypen endast av mindre arealer. Det var först på 1960-talet som arealerna ökade, i och med att ny lagstiftning möjliggjorde bildande av fler och större naturreservat. Det innebar ett ökat skydd av andra naturtyper än de fjällnära. Statistiken visar att arealer av skogsmark, våtmarker, inlandsvatten och hav började öka under den andra halvan av 1900-talet.

I slutet av 1900-talet genomfördes flera insatser med stor betydelse för den skyddade naturens utveckling i Sverige. Det första var den landsomfattande urskogsinventeringen som utfördes i Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens regi från 1978 och några år framåt. Inventeringen utgjorde underlag för ett utökat skydd av skogsmark och förde med sig kraftigt ökade arealer inom skyddstypen naturreservat. Bland annat länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten beslutade att skydda flera mycket stora fjällurskogar. Urskogsinventeringen var det första egentliga planeringsunderlaget för skydd av värdefulla skogar.

1995 blev Sverige en del av Natura 2000-nätverket och fick med det ett nytt instrument för skydd av natur. Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU och används som ett verktyg för att nå målet i EU:s art- och habitatdirektiv med syftet att bibehålla biologisk mångfald. För att nå målet ska EU-länder utse särskilt skyddsvärda områden. Områden kan även pekas ut enligt EU:s fågeldirektiv.

1999 fattade Sveriges riksdag beslut om de nationella miljömål som sedan dess har varit vägledande för den svenska miljöpolitiken och arbete med miljöfrågor i det svenska samhället. Flera av målen har

² Naturvårdsverket beskriver historiken i publikationen Svenskt Naturskydd 100 år, <https://naturvardsverket.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1610122&dsid=7461>

koppling till skydd av områden, bland annat Myllrande våtmarker, Storslagen fjällmiljö och Levande skogar. Samma år trädde den svenska miljöbalken i kraft, med tydliga riktlinjer för skydd av natur. Bland annat fick enskilda kommuner möjlighet att bilda skyddade områden.

Från 1999 till 2000 ökade de skyddade arealerna med nästan 600 000 hektar, genom kompletteringar av Natura 2000-områden samt att flera stora domänreservat i Norrbottens län ombildades till naturreservat.

Diagram 2.1. Skyddad natur per instrument, 1909 till 2022

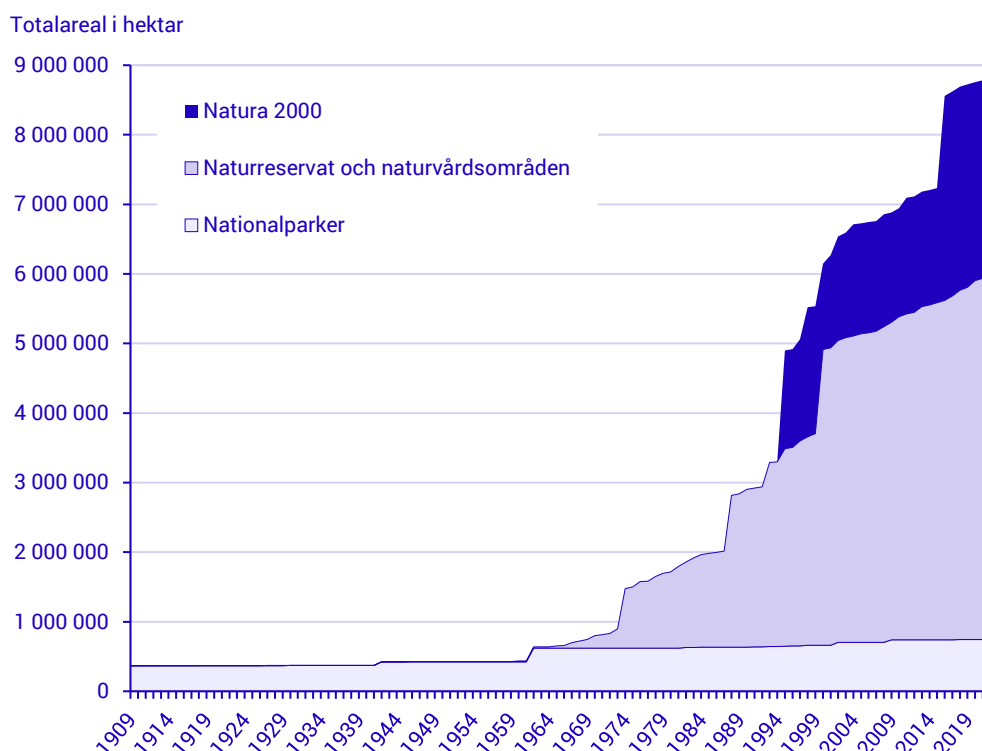
Ackumulerad totalareal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet SCI)

Diagram 2.1 och 2.2 visar arealer utan överlapp utifrån gällandedatum (laga kraft). Vid överlapp mellan skyddade områden redovisas ytan i ordningen:

1. nationalpark
2. naturreservat/
naturvårdsområde
3. Natura 2000-område.

Flera Natura 2000-områden överlappar nationalpark och naturreservat.

Utökningar av redan gällande områden redovisas på ursprungligt gällandedatum.

Källa: Naturvårdsregistret.

Skyddade områden från år 2000

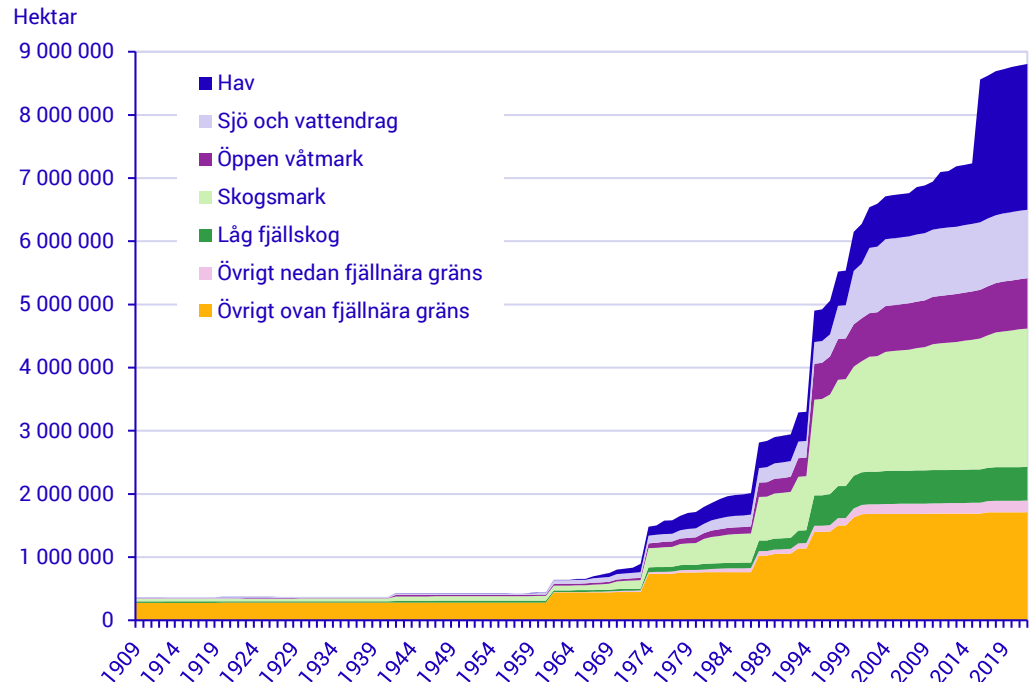
Mellan 2000 och 2022 har det bildats nya skyddade områden med en sammanlagd areal på 3,3 miljoner hektar. Mer än hälften av den arealen utgörs av havsvatten. De största arealerna hav skyddades 2016, när flera större Natura 2000-områden i marin miljö bildades eller utökades. De omfattade sammanlagt 1,3 miljoner hektar och fanns framför allt utanför Skånes, Kalmars och Gotlands kust, till stora delar belägna i Sveriges ekonomiska zon.

Mer än 0,5 miljoner hektar sjöar och vattendrag finns i områden som har bildats sedan 2000. Det motsvarar 17 procent av de totala arealerna nytt skydd under den perioden. De ingår framför allt i områden som bildades under 2000 och 2002.

Diagram 2.2. Skyddad natur per naturtyp 1909 till 2022

Akkumulerad areal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet, SCI)

Övrig mark ovan eller nedan fjällnära gräns utgörs av åkermark, exploaterad mark och övrig öppen mark med och utan vegetation.

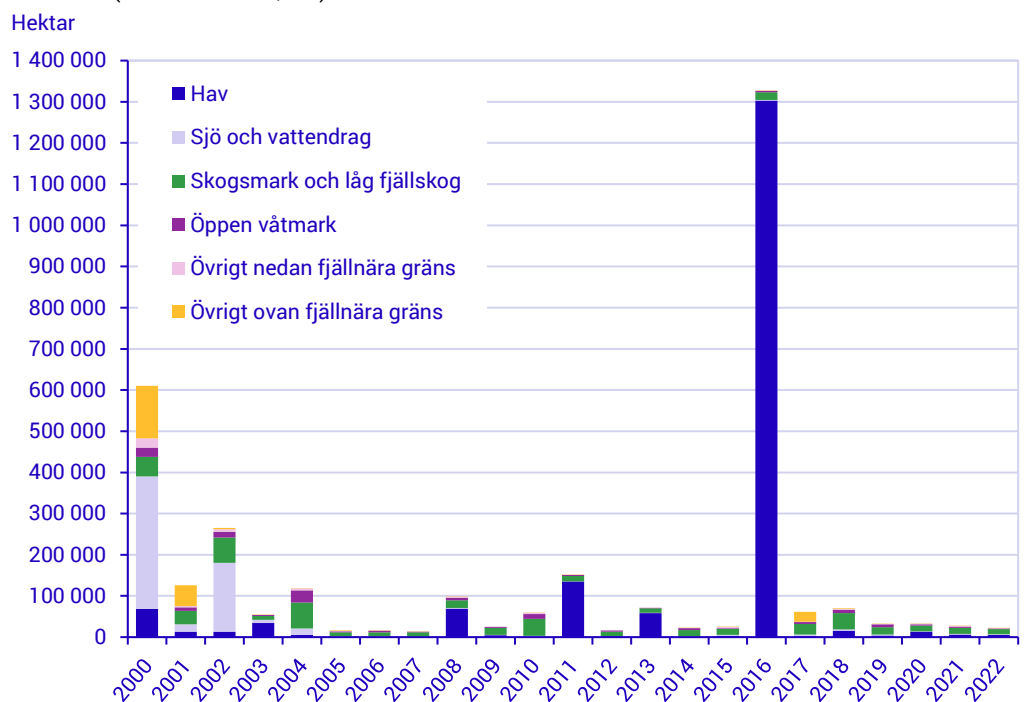

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1

Diagram 2.3. Nya skyddade områden, areal per naturtyp och år, 2000 till 2022

Areal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet, SCI)

I statistiken visas utökningar av redan gällande områden på det år som området bildades och först blev gällande. Utökningar av äldre områden syns därför inte i diagram 2.3. Till exempel har 2020 års utökning av naturreservatet Svenska Högarna registrerats på 1976, som är reservatets ursprungliga gällandedatum. Den utökningen av havsvattenarealer syns därmed inte i Diagram 2.3.

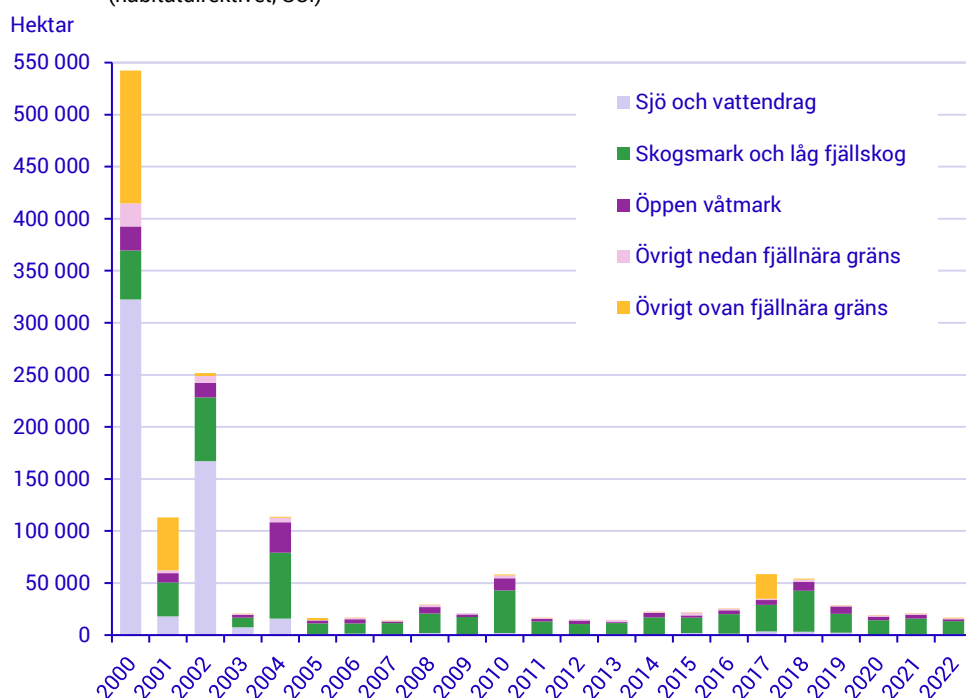
Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Diagrammet visar skyddad natur utifrån gällandedatum (laga kraft). Utökningar av redan gällande områden redovisas på ursprungligt gällandedatum.

Landarealer inom det skydd som har bildats sedan 2000 omfattar knappt 1 miljon hektar. Det utgör nästan 30 procent av totalarealen för de nybildade områdena. Inom landarealerna är naturtypen skogsmark inklusive låg fjällskog vanligast. Den utgör 16 procent av den totala areal som har skyddats sedan 2000. De största arealerna skyddad skogsmark kan kopplas till årtalen 2002 och 2004.

Diagram 2.4. Nya skyddade områden, areal per år och naturtyp på land samt sjöar och vattendrag, 2000 till 2022

Areal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet, SCI)

I statistiken visas utökningar av redan gällande områden på det år som området bildades och först blev gällande. Utökningar av äldre områden syns därför inte i diagram 2.4 och 2.5.

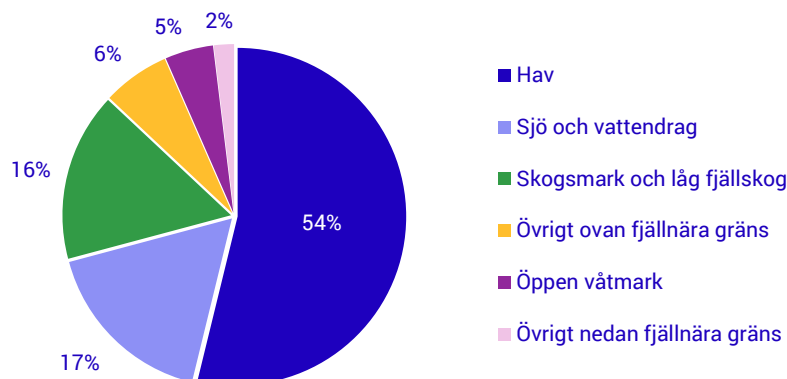

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Diagrammet visar skyddad natur utifrån gällandedatum (laga kraft). Utökningar av redan gällande områden redovisas på ursprungligt gällandedatum.

Övrigt ovan eller nedan fjällnära gräns är åkermark, exploaterad mark och övrig öppen mark med och utan vegetation.

Diagram 2.5. Nya skyddade områden per naturtyp, areal totalt 2000 till 2022

Areal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet, SCI)

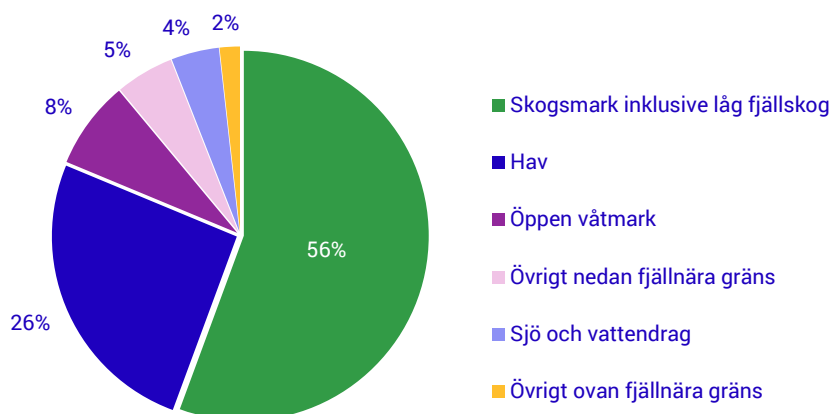
Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Diagrammet visar skyddad natur utifrån gällandedatum (laga kraft). Utökningar av redan gällande områden redovisas på ursprungligt gällandedatum.

Nya skyddade arealer 2022

Sammanlagt bildades 98 nya naturreservat under 2022. Stora delar av dem var redan skyddade som Natura 2000-områden. Därför blir nettoökningen skyddad areal endast 22 000 hektar, när överlappande arealer räknats bort. Mer än hälften av den arealen utgörs av skogsmark och låg fjällskog. En dryg fjärdedel är havsvattenarealer och 8 procent är öppen våtmark.

Diagram 2.6. Nya skyddade områden, areal per naturtyp 2022

Areal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet, SCI)

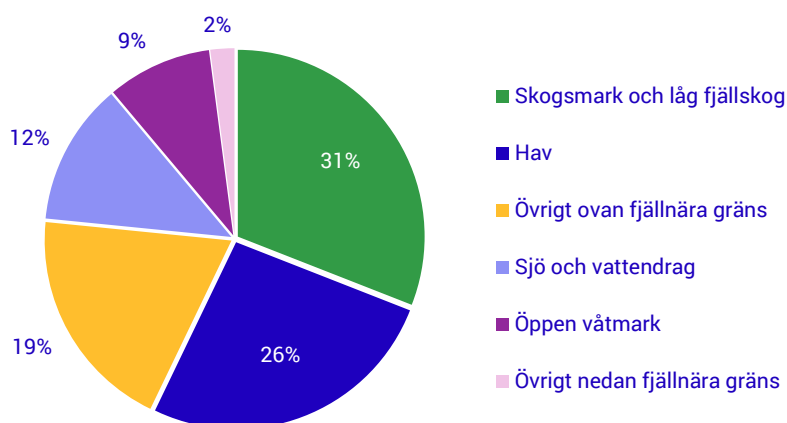

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Diagrammet visar skyddad natur utifrån gällandedatum (laga kraft). Utökningar av redan gällande områden redovisas på ursprungligt gällandedatum.

Summerat inom alla områden som har skyddats sedan 1909, är den vanligaste naturtypen skogsmark inklusive låg fjällskog. Det utgör 31 procent av den totala arealen inom nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden. Skyddade havsarealer står för 26 procent och övrig mark ovan den fjällnära gränsen för 19 procent.

Diagram 2.7. Skyddad natur per naturtyp, areal totalt 1909 till 2022

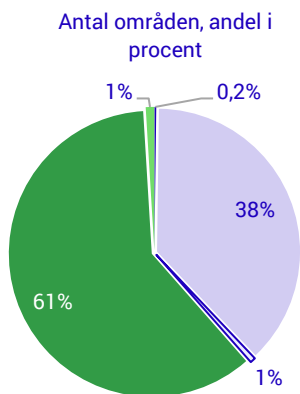
Areal för nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000-områden (habitatdirektivet, SCI)

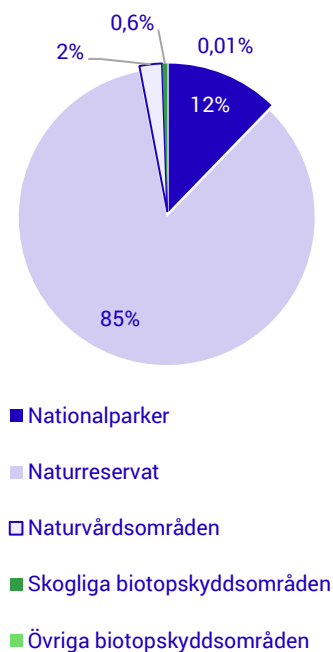
Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1.

Antal och areal per instrument för skydd

Diagram 3.1 och 3.2. Antal områden och totalareal per instrument, 2022-12-31

Totalareal, andel i procent

Storleksfördelning

Nationalparker, naturresevat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden är nationella och permanenta skyddstyper, eftersom deras skydd regleras i svensk lagstiftning och saknar begränsningar i tid. Dessa typer av skydd omfattar mer 14 400 olika objekt, fördelade på mer än 6 miljoner hektar.

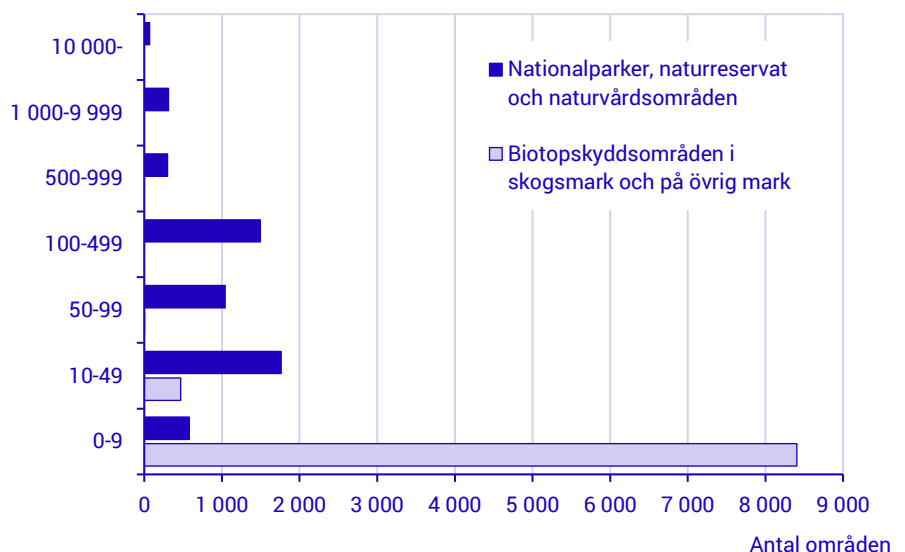
Sveriges nationalparker omfattar flera stora ytor. Trots att de endast är 30 till antalet, står de för 12 procent av den permanent och nationellt skyddade arealen.

Naturresevaten består av 5 440 olika områden, vilket motsvarar 38 procent av det sammanlagda antalet skyddade områden. Det finns flera mycket stora naturresevat, vilket leder till att skyddets sammanlagda areal utgör 85 procent av allt permanent och nationellt områdesskydd.

Biotopskyddsområden omfattar nästan 9 000 objekt, eller 61 procent av det totala antalet skyddade områden inom de här skyddstyperna. Den vanligaste typen av biotopskyddsområden är de som är belägna i skogsmark. Biotopskyddsområden ska enligt gällande riktlinjer inte ha för stor yta. Därför är 95 procent av dem mindre än 10 hektar. Biotopskyddens sammanlagda areal utgör mindre än 1 procent av den sammanlagda arealen för alla instrument.

Diagram 3.3. Antal skyddade områden per storleksklass, 2022-12-31

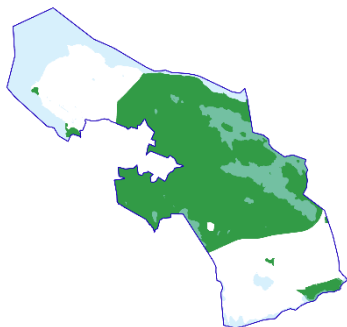
Totalareal i hektar

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Karta 3.1. Skyddad natur i Salems kommun.

Skyddade områden visas i grönt, vatten i ljusblått, kommungräns i mörkblått.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB.
Bakgrundskarta med vatten och kommungräns: ©Lantmäteriet

Karta 3.2. Skyddad natur i Sorsele kommun.

Skyddade områden visas i grönt, vatten i ljusblått, kommungräns i mörkblått.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB.
Bakgrundskarta med vatten och kommungräns: ©Lantmäteriet

Skyddad natur i kommuner

I alla landets kommuner finns någon typ av skyddad natur, i form av nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde eller biotopskydd. I kommunerna Salem och Vaxholm i Stockholms län, Sorsele i Västerbottens län och Jokkmokk i Norrbottens län är mer än hälften av landarealen skyddad. Under 2022 ökade andelen i Jokkmokks kommun med 2,1 procentenheter, till följd av det nya naturreservatet Jielkká-Rijmagåbbå, som blev gällande under året.

Tabell 3.1. Tio-i-topp, andel skyddad landareal per kommun 2022-12-31
Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden

Län	Kommun	Skyddad landareal i hektar	Andel av kommunens hela landareal
Stockholms län	Salem	3 180	59%
Västerbottens län	Sorsele	414 918	56%
Stockholms län	Vaxholm	2 926	51%
Norrbottens län	Jokkmokk	892 557	51%
Stockholms län	Tyresö	3 038	44%
Norrbottens län	Gällivare	631 675	40%
Stockholms län	Huddinge	4 937	38%
Stockholms län	Sollentuna	1 709	33%
Stockholms län	Järfälla	1 591	30%
Dalarnas län	Älvdalen	201 936	29%

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. För statistik över alla kommuner, se Tabellbilaga 1, samt Excel-fil på SCB:s webbplats www.scb.se/MI0603. Inga arealer vatten ingår i statistiken.

Av de 10 kommuner som har högst andel skyddad landareal, är 6 kommuner belägna i Stockholms län. Övriga kommuner på topplistan finns i Västerbottens, Norrbottens och Dalarnas län. Det är viktigt att notera skillnaden i storlek mellan kommunerna i Stockholm jämfört med de andra kommunerna. De nordliga kommunernas större storlek innebär att betydligt större arealer måste skyddas för att det ska bli höga andelar i statistiken.

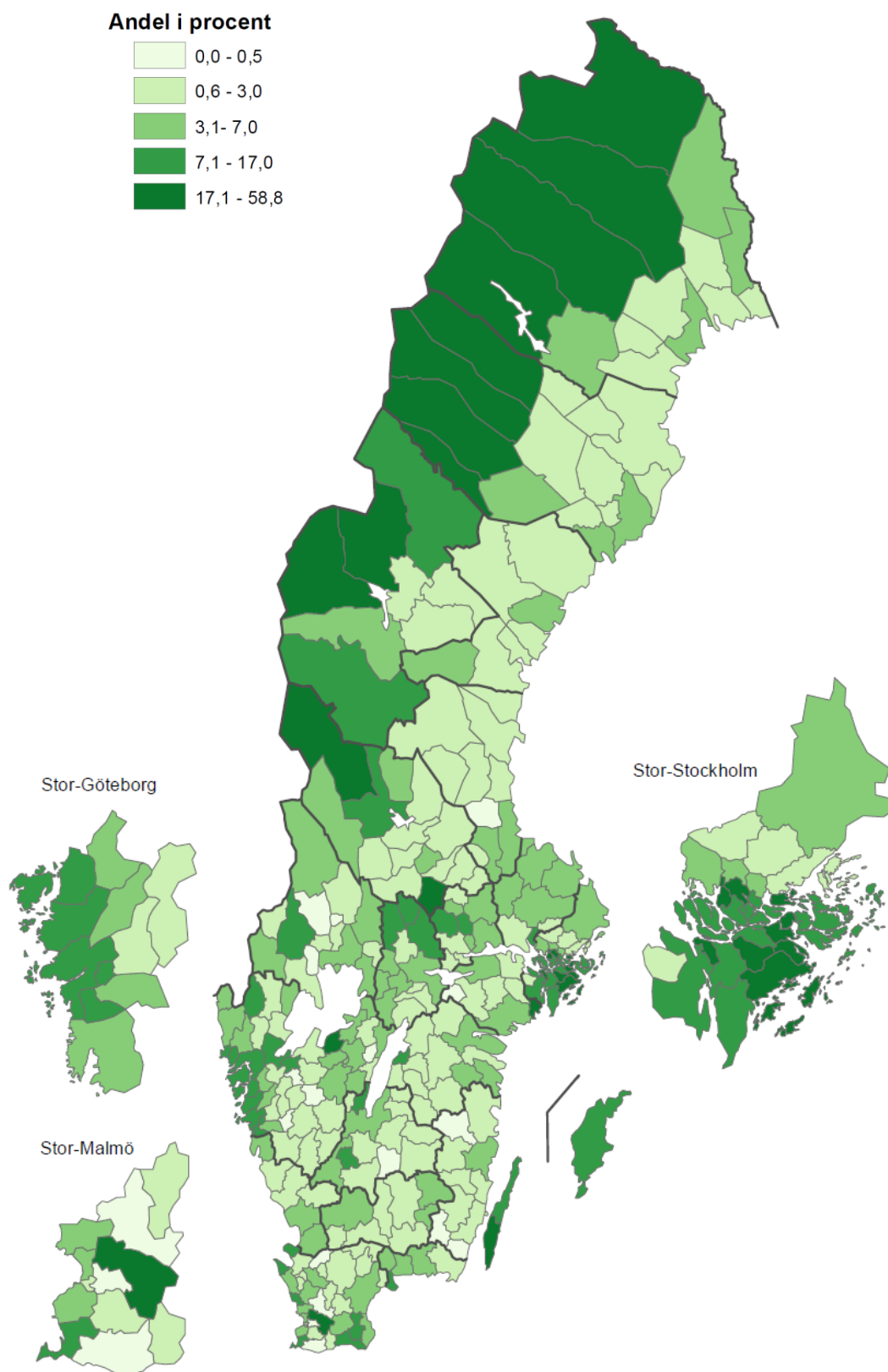
Karta 3.3, på nästa sida, visar hur den skyddade naturen fördelar sig mellan alla landets kommuner och ger samtidigt en bild av varje kommuns hela storlek. De mörkare färgerna visar en högre andel skyddad natur och de ljusare färgerna en lägre andel. De högre andelarna ser vi i flera av de fjällnära kommunerna, samt i flera kommuner belägna i Stockholms län. I övriga landet ser vi höga andelar i bland annat Trosa, Mörbylånga, Götene och Lund. I 14 av landets 290 kommuner är mindre än 0,5 procent av landarealen skyddad.

Karta 3.3. Andel skyddad landareal per kommun, 2022-12-31

Kartan visar skyddad landareal i nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), som andel av kommunens hela landareal.

Inga arealer vatten ingår i statistiken.

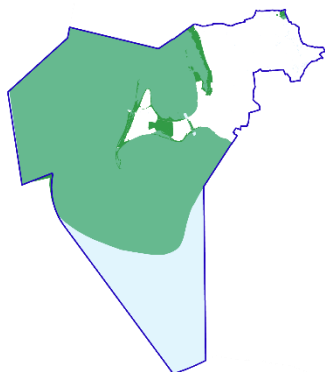
För statistik över alla kommuner, se Tabellbilaga 1, samt Excelfil på SCB:s webbplats www.scb.se/MI0603.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Karta 3.4. Skyddad natur i Vellinge kommun.

Skyddade områden visas i grönt, vatten i ljusblått, kommungräns i mörkblått.

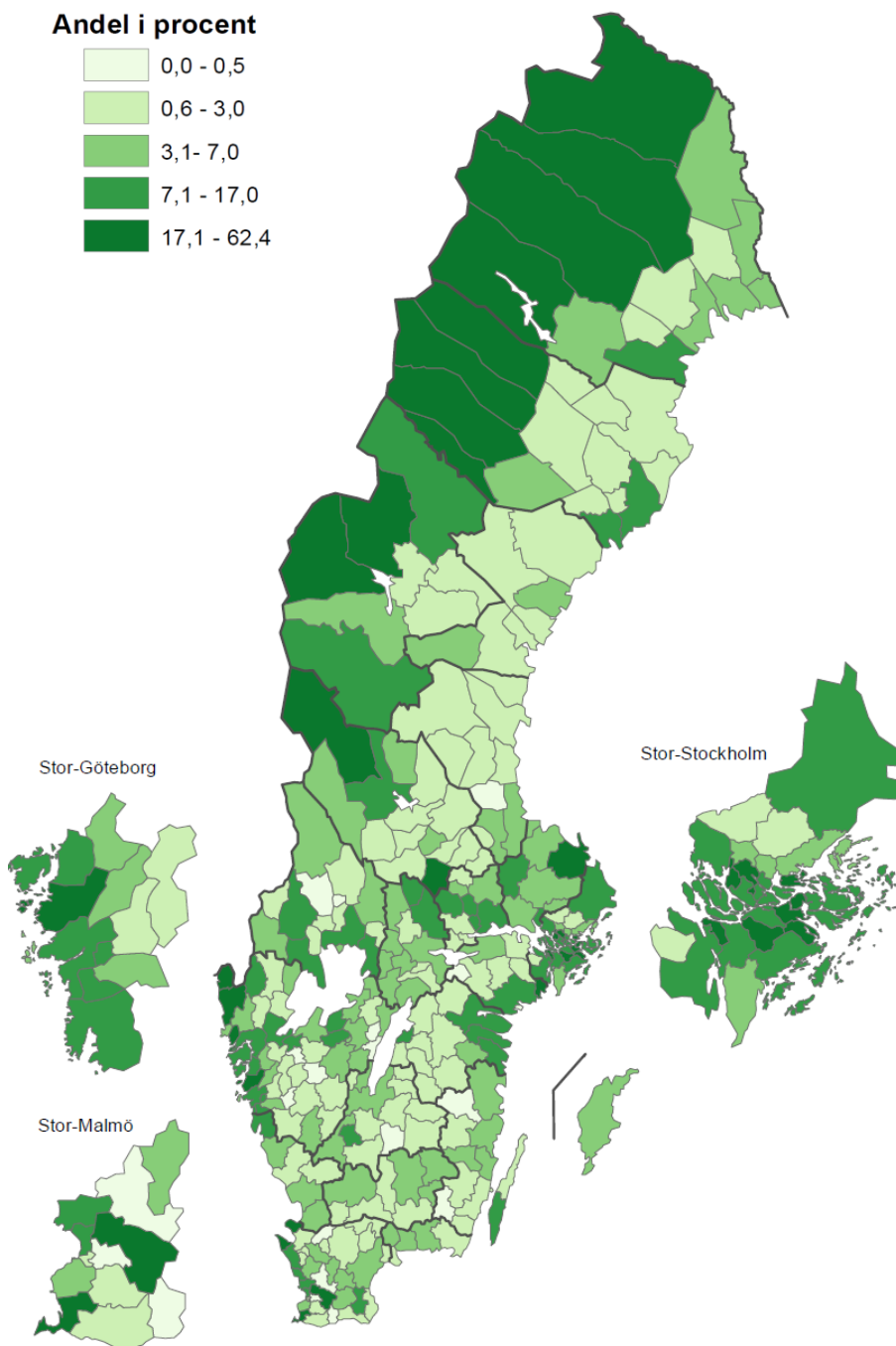
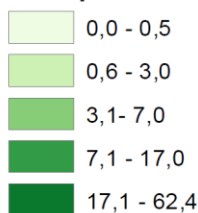

Källa: Naturvårdsregistret och SCB.
Bakgrundskarta med vatten och kommungräns: ©Lantmäteriet

Statistiken över skyddad **totalareal** per kommun inkluderar inlands- och havsvatten. Det ger en annan bild av hur naturskyddet fördelas mellan Sveriges kommuner. I statistiken över totalarealer får Vellinge kommun i Skåne län den högsta andelen skydd, eftersom 62 procent av kommunens totala yta är skyddad. Av Vellinges skyddade areal är 96 procent havsvatten. De fjällnära kommunerna och flera storstadsnära kommuner har fortfarande höga andelar skydd, även när vattenarealer inkluderas.

Karta 3.5. Andel skyddad totalareal per kommun, 2022-12-31

Andel i procent

Kartan visar skyddad totalareal i nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), som andel av kommunens hela totalareal.

För statistik över alla kommuner, se Tabellbilaga 1, samt Excelfil på SCB:s webbplats www.scb.se/MI0603.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Karta 3.6. Nationalparker 2023-12-31

Nationalparker visas i grönt.
Områden som är mindre än 10 000 hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

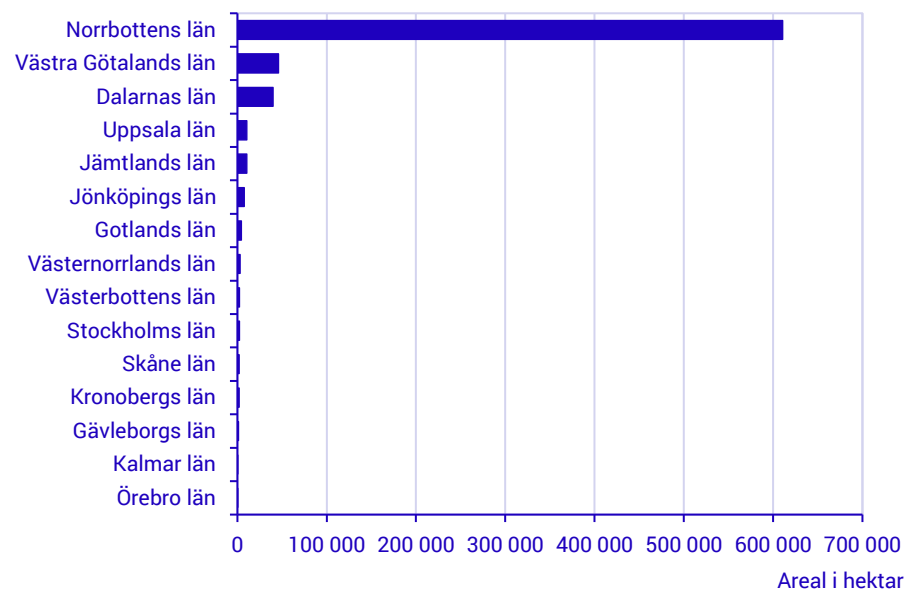
Nationalparker

Ett större sammanhängande område av viss landskapstyp kan med stöd av 7 kap. 2 § miljöbalken inrättas som nationalpark. Området bör befinna sig i "naturligt tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick". En förutsättning är att staten äger marken. Beslut om att inrätta nationalpark fattas av riksdag och regering. Naturvårdsverket ansvarar för beslutsunderlag och planering av nationalparkerna, bland annat genom Nationalparksplan för Sverige.

De första nio nationalparkerna inrättades 1909. De flesta och största områdena var belägna i Norrbottens fjällnära delar, i och med att bland annat Abisko och Sareks nationalparker bildades. Men även områden i andra delar av landet ingår bland de första parkerna, som Ängsö i Stockholms län, Garphyttan i Örebro län, Hamra i Gävleborgs län, Sånfjället i Jämtlands län och Gotska Sandön.

Idag finns det 30 nationalparker, belägna i 15 av våra 21 län. De största arealerna finns fortfarande i Norrbottens län, med den större delen i de fjällnära områdena. De står för 81 procent av nationalparkernas sammanlagda areal. Där ingår områdena Abisko, Pieljekaise, Sarek, Stora Sjöfallet, Vadvetjåkka, Padjelanta och Muddus. Därefter finns de största arealerna i Västra Götalands län och i Dalarna. Den senast inrättade nationalparken är Åsnen, i Kronobergs län.

Diagram.3.4. Nationalparker, totalareal per län 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Sveriges nationalparker omfattar tillsammans mer än 743 200 hektar. Landarealen står för 85 procent av parkernas totala areal. Inlandsvatten utgör 9 procent och havsvattenarealen 6 procent av den totala ytan. Den största havsvattenarealen finns i Kosterhavets nationalpark, som inrättades 2009 och som är Sveriges enda marina nationalpark. Den utgörs av nästan 39 000 hektar, varav 98 procent havsvatten.

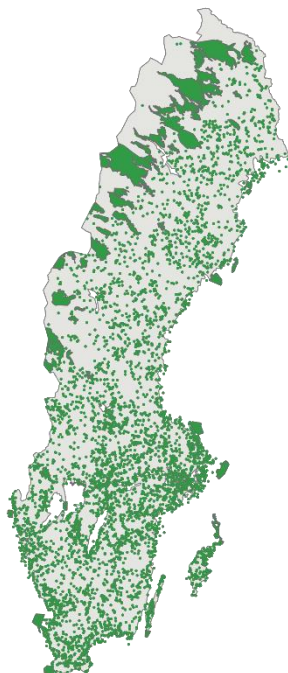
Tabell 3.2. Nationalparker 2022-12-31

Namn	Län	Inrättad, år	Arealer i hektar			
			Totalt	Land	Inlandsvatten	Havsvatten
Abisko	Norrbottnens län	1909	7 721	6 795	926	0
Björnlandet	Västerbottnens län	1991	2 371	2 335	36	0
Blå Jungfrun	Kalmar län	1926	190	65	0	124
Dalby Söderskog	Skåne län	1918	37	37	0	0
Djurö	Västra Götalands län	1991	2 323	321	2 002	0
Fulufjället	Dalarnas län	2002	38 440	37 576	864	0
Färnebofjärden	Uppsala län Västmanlands län Dalarnas län Gävleborgs län	1998	10 464	6 296	4 168	0
Garphyttan	Örebro län	1909	111	111	0	0
Gotska Sandön	Gotlands län	1909	4 464	3 668	0	796
Hamra	Gävleborgs län	1909	1 381	1 321	60	0
Haparanda Skärgård	Norrbottnens län	1995	7 430	817	2	6 612
Kosterhavets nationalpark	Västra Götalands län	2009	38 824	861	1	37 962
Muddus	Norrbottnens län	1942	51 137	49 261	1 876	0
Norra Kivill	Kalmar län	1927	110	107	2	0
Padjelanta	Norrbottnens län	1962	199 898	167 158	32 740	0
Pieljekaise	Norrbottnens län	1909	15 485	14 090	1 395	0
Sarek	Norrbottnens län	1909	198 466	193 122	5 343	0
Skuleskogen	Västernorrlands län	1984	3 057	2 741	35	281
Stenshuvud	Skåne län	1986	399	302	0	97
Stora Sjöfallet	Norrbottnens län	1909	127 993	115 967	12 026	0
Store Mosse	Jönköpings län	1982	7 674	7 409	265	0
Sänfjället	Jämtlands län	1909	10 378	10 357	21	0
Söderåsen	Skåne län	2001	1 620	1 614	5	0
Tiveden	Västra Götalands län Örebro län	1983	2 041	1 823	218	0
Tresticklan	Västra Götalands län	1996	2 906	2 713	193	0
Tyresta	Stockholms län	1993	1 962	1 874	88	0
Töfsingdalen	Dalarnas län	1930	1 590	1 579	11	0
Vadvetjåkka	Norrbottnens län	1920	2 704	2 641	63	0
Åsnens nationalpark	Kronobergs län	2018	1 869	491	1 378	0
Ängsö	Stockholms län	1909	195	81	0	114
Summa			743 237	633 532	63 718	45 986

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Skillnader i arealer jämfört med 2021 års statistik beror på beräkningstekniska skäl.

Karta 3.7. Naturreservat 2022-12-31

Naturreservat visas i grönt.
Områden som är mindre än 10 000 hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Naturreservat

Naturreservat bildas av länsstyrelser eller kommuner med stöd av 7 kap. 4–6 § miljöbalken. I Sverige och i många andra länder är bildande av naturreservat ett av de vanligaste sätten att skydda värdefull natur på ett permanent sätt.

Vid utgången av 2022 hade Sverige 5 440 gällande naturreservat. Det är 98 fler än i 2021 års statistik. Naturreservaten omfattar mer än 5,1 miljoner hektar totalt. Av dessa är mer än 4,1 miljoner hektar landareal. Det motsvarar 10 procent av Sveriges hela landareal. Norrbottens län har den största arealen naturreservat, med 2 miljoner hektar totalt. Under 2022 ökade arealen naturreservat med nästan 108 000 hektar. Av dessa var 80 000 hektar belägna i Västerbottens och Norrbottens län.

Tabell 3.3. Naturreservat, antal och arealer per län 2022-12-31

Län	Antal	Arealer i hektar			
		Totalt	Land	Inlandsvatten	Havsvatten
Stockholms län	360	194 736	57 497	6 318	130 921
Uppsala län	191	103 073	33 245	6 473	63 355
Södermanlands län	176	49 950	17 377	5 034	27 539
Östergötlands län	299	64 200	24 794	5 262	34 144
Jönköpings län	164	20 386	18 156	2 230	0
Kronobergs län	142	27 303	19 475	7 827	0
Kalmar län	201	64 714	26 918	1 778	36 017
Gotlands län	153	81 910	15 982	849	65 079
Blekinge län	118	24 217	10 274	673	13 271
Skåne län	354	156 525	33 632	3 074	119 819
Hallands län	199	28 391	16 967	1 576	9 849
Västra Götalands län	519	149 334	79 837	20 362	49 135
Värmlands län	220	111 947	59 021	52 926	0
Örebro län	297	36 399	31 386	5 013	0
Västmanlands län	127	33 085	22 117	10 968	0
Dalarnas län	382	246 480	238 738	7 741	0
Gävleborgs län	240	50 193	34 448	3 575	12 170
Västernorrlands län	226	43 009	33 968	5 265	3 776
Jämtlands län	235	593 434	559 189	34 244	0
Västerbottens län	392	1 030 580	909 500	41 250	79 830
Norrbottens län	445	2 037 928	1 876 918	96 311	64 698
Riket	5 440	5 148 009	4 119 487	318 748	709 774

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Norrbottens län har den största andelen naturreservat i förhållande till hela länets landareal, med 19 procent. Det följs av Västerbottens län, där andelen är 17 procent. Lägst andelar har Västernorrlands och Gävleborgs län, med knappt 2 procent vardera. 2022 års största ökning av andelen skyddad areal hade Västerbottens län, där andelen ökade med 0,8 procentenheter.

De svenska naturreservaten utgörs till 80 procent av landområden. Minst andel landareal har Gotlands och Skåne län, där upp mot 80 procent av reservatens ytor utgörs av vatten, framför allt av hav.

Sveriges största naturreservat är beläget i fjällvärlden. Det är Vindelfjällen i Västerbottens län, som upptar en yta på 564 900 hektar. Det är nästan lika stort som hela Hallands län (exklusive havsvatten). Vindelfjällens naturreservat bildades 1974 och har sedan dess utökats i omgångar.

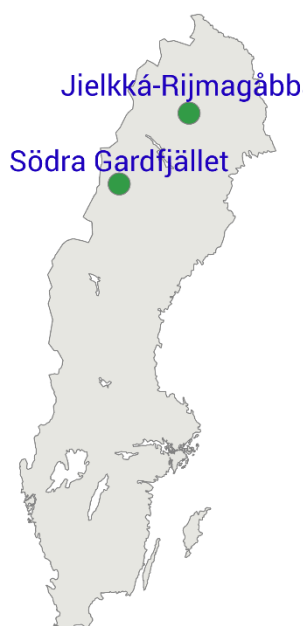
Tabell 3.4. De 10 största naturreservaten, 2022-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Totalareal i hektar
Vindelfjällen	Västerbottens län	564 900
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottens län	336 900
Sjaunja	Norrbottens län	285 000
Udtja	Norrbottens län	146 500
Vålådalen	Jämtlands län	121 100
Ultevis fjällurskog	Norrbottens län	117 200
Hotagen	Jämtlands län	115 900
Pärlälvens fjällurskog	Norrbottens län	115 700
Marsfjället	Västerbottens län	102 200
Lina fjällurskog	Norrbottens län	98 000

Källa: Naturvårdsregistret. Skillnader i arealer jämfört med 2021 års statistik beror på beräkningstekniska skäl.

Karta 3.8. De största nya naturreservaten 2022, Södra Gardfjället och Jielkká-Rijmagåbbå

Källa: Naturvårdsregistret

Det största nya naturreservatet 2022 var Södra Gardfjället, i Vilhelminas kommun. Det utgörs av ett stort, sammanhängande fjällandskap på nästan 39 000 hektar. Syftet är att långsiktigt bevara värden kopplade till natur, geovetenskap, kulturmiljö och friluftsliv. Området har en lång samisk tradition och det bedrivs aktiv renskötsel i hela reservatet. Ett skäl till att bevara området är att erhålla en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, upplevelsevärden, biologisk mångfald och renskötsel.

Det näst största nya naturreservatet var Jielkká-Rijmagåbbå, i Jokkmokks kommun. Det omfattar drygt 37 000 hektar med vidsträckta myrmarker, förfjäll och stora ur- och naturskogar. Syftet är bland annat att motverka fragmentering av området. De delar som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd.

Karta 3.9. Naturvårdsområden 2022-12-31

Naturvårdsområden visas i grönt.
Områden som är mindre än 5 000
hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Naturvårdsområden

Naturvårdsområde som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv. Enligt lagstiftningen får föreskrifterna inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom området. Det skiljer skyddstypen från andra instrument inom det formella skyddet. Det finns därför skäl att särskilja naturvårdsområdena i statistikredovisningen, bland annat vid redovisning av skyddad skogsmark. Både areal och antal naturvårdsområden minskar gradvis, till följd av att områdena successivt ombildas till naturreservat.

2022 fanns det 89 naturvårdsområden i Sverige, med en totalyta på nästan 150 000 hektar. 73 procent av ytan består av landområden. Flera kustområden är skyddade som naturvårdsområden, bland annat kusten runt Gotland och Fårö, samt flera områden på Västkusten. Skyddstypen saknas helt i fjällregionen.

Biotopskyddsområden i skogsmark och övrig mark

Med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken kan speciella eller värdefulla biotoper skyddas. Det är mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som av annan orsak är särskilt skyddsvärda. Inom områdena får inte verksamhet som kan skada naturmiljön bedrivas. Ofta används skyddsformen för att bevara nyckelbiotoper. Biotopskyddsområden i skogsmark beslutas av Skogsstyrelsen eller kommuner, i enlighet med 6 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd. Biotopskyddsområden på övrig mark hanteras av länsstyrelserna och kommunerna, enligt miljöbalken 5 § och 7 §. De är oftast belägna på jordbruksmark, men det finns även några vars syfte är att bevara marina miljöer.

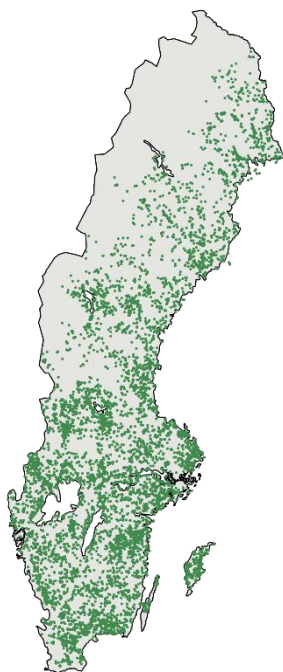
Vid utgången av 2022 fanns 8 737 gällande biotopskyddsområden i skogsmark, med en sammanlagd areal på mer än 33 500 hektar. Skogliga biotopskyddsområden förekommer i hela landet där det finns skogsmark. Den största sammanlagda arealen finns i Dalarnas län, där drygt 3 600 hektar av skogsmarken är skyddad som biotopskydd. Områdena utgörs nästan helt av landarealer.

Vid slutet av 2022 fanns det 139 övriga biotopskyddsområden, med en sammanlagd areal på mer än 600 hektar, varav 350 hektar landyta. Nästan hälften av områdena och mer än halva totalarealen finns i Västra Götalands län. Skyddsformen saknas helt i flera län.

Under 2022 ökade de övriga biotopskydden med 10 objekt, omfattande totalt 141 hektar. Det största nya objektet var Jordhammarsviken i Stenungsunds kommun. Det består av totalt 96 hektar, varav 85 hektar havsareal. Syftet med området är att skydda vattenområdet, där de grunda havsvikarna är viktiga livsmiljöer för djur och växter. Där växer bland annat ålgräs, som är viktigt för torsk och havsöring.

Karta 3.10. Skogliga
biotopskyddsområden 2022-
12-31

Områdena visas som gröna punkter

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Karta 3.11. Övriga
biotopskyddsområden 2022-
12-31

Områdena visas som gröna punkter

Havs- och vattenmyndigheten har lyft behovet av skydd för små akvatiska miljöer, både i sin i nationella strategi för skydd av sjö- och vattendragsmiljöer med höga natur- och kulturvärden, och i den nationella handlingsplanen för marint områdesskydd.

Tabell 3.5. Biotopskyddsområden, antal och arealer per län 2022-12-31

Län	Biotopskyddsområden i skogsmark			Övriga biotopskyddsområden		
	Antal	Arealer i hektar		Antal	Arealer i hektar	
		Totalt	Land		Totalt	Land
Stockholms län	336	1 462	1 460	11	87	59
Uppsala län	297	1 094	1 093	0	0	0
Södermanlands län	301	1 012	1 005	2	9	9
Östergötlands län	455	1 509	1 505	16	35	23
Jönköpings län	235	686	685	3	12	12
Kronobergs län	342	1 103	1 099	4	11	10
Kalmar län	376	1 283	1 280	0	0	0
Gotlands län	298	1 285	1 284	0	0	0
Blekinge län	215	675	673	18	77	52
Skåne län	545	1 163	1 160	13	32	31
Hallands län	220	851	849	1	2	2
Västra Götalands län	721	2 203	2 198	62	335	135
Värmlands län	877	2 871	2 863	2	2	2
Örebro län	356	1 095	1 094	1	0	0
Västmanlands län	192	571	570	1	1	1
Dalarnas län	684	3 635	3 625	2	4	4
Gävleborgs län	421	1 726	1 725	1	3	3
Västernorrlands län	300	1 237	1 235	1	0	0
Jämtlands län	426	2 252	2 249	0	0	0
Västerbottens län	553	2 586	2 581	1	6	6
Norrbottens län	587	3 219	3 214	0	0	0
Riket	8 737	33 519	33 449	139	616	350

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Arealerna inkluderar improduktiv skogsmark. Inga arealer vatten ingår i landarealen.

Nationalstadsparken

Begreppet nationalstadspark regleras i 4 kap 7 § miljöbalken. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar uppföras och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Det kan vara möjligt att uppföra ett begränsat antal nya byggnader inom befintliga bostadsområden och områden med byggnader för högre utbildning, vetenskaplig forskning, museiverksamhet, idrott och rekreation. Det är också möjligt att bygga om och anpassa byggnader efter sådana verksamheters behov. Åtgärderna ska dock utföras så att karaktären av byggnader i park bevaras.

Den 1 januari 1995 inrättades den första och hittills enda nationalstadsparken, kallad Kungliga nationalstadsparken. Den omfattar området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården, och består av drygt 2 600 hektar, främst i kommunerna Stockholm, Solna och Lidingö. Den största delen av parken finns inom Stockholms kommun, följt av Solna. Drygt 50 hektar av Nationalstadsparken i Solna kommun är även skyddad som naturreservat.

Karta 3.12. Kungliga nationalstadsparken

Källa: Avgränsning © Länsstyrelsen, övrig geodata © Lantmäteriet, Bearbetning av SCB

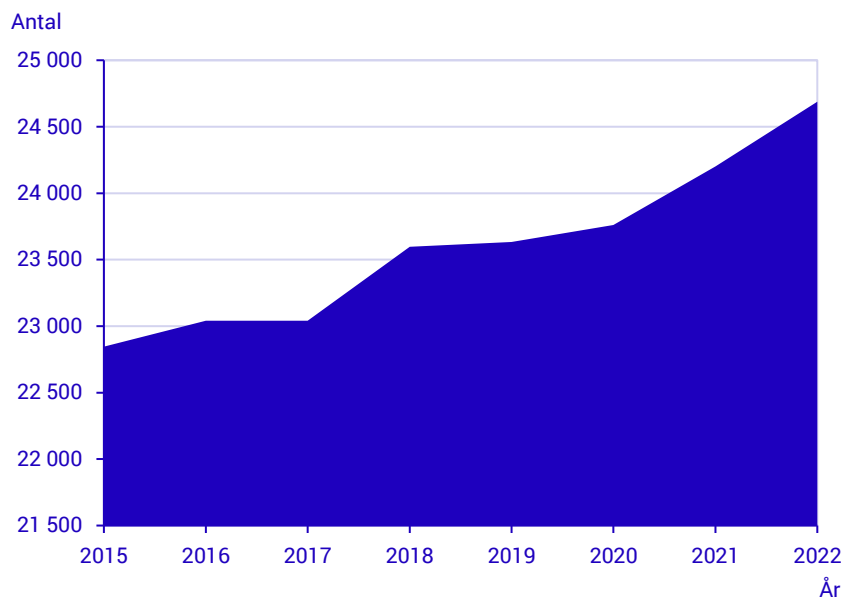
Nästan 70 procent av nationalstadsparken utgörs av landområden. 30 procent är havsvatten och knappt 1 procent är inlandsvatten. Nacka och Danderyds kommuner har endast en halv hektar vardera av parkens areal. Det utgörs helt av havsvattenareal.

Tabell 3.6. Kungliga nationalstadsparken, areal i hektar 2022-12-31

Kommun	Totalt	Land	Inlandsvatten	Hav
Stockholm	1 740	1 236	14	490
Solna	725	557	1	166
Lidingö	148	11	0	137
Nacka	1	0	0	1
Danderyd	1	0	0	1
Summa	2 614	1 805	15	794

Källa: Länsstyrelsen i Stockholms län och SCB

Befolkningen inom nationalstadsparken har stadigt ökat under de senaste åren. Den 31 december 2022 var nästan 24 700 personer folkbokförda på en adress inom parkens område. Det är en ökning med nästan 500 personer under 2022 och 1 800 personer sedan 2015.

Diagram 3.5. Befolkning inom Kungliga nationalstadsparken, 2015 till 2022

Källa: Länsstyrelsen i Stockholms län och SCB

Uppgifter om antal invånare i parkens närområde kan användas som ett mått på potentiellt besöksstryck för parken. 2022 var nästan 100 000 personer folkbokförda inom 500 meter från parken och fler än 200 000 var folkbokförda inom 1 kilometer från parken.

Karta 3.13. Natura 2000 SPA-områden 2022-12-31

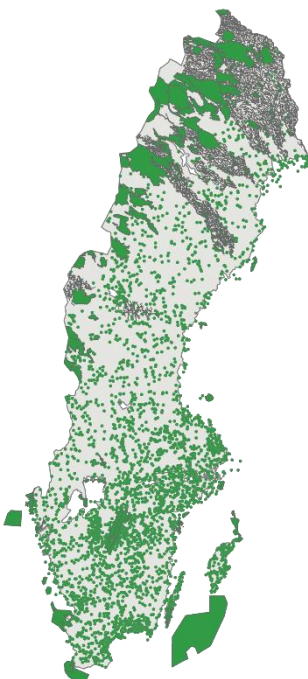
SPA i grönt. Områden som är mindre än 10 000 hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Karta 3.14. Natura 2000 SCI-områden 2022-12-31

SCI i grönt. Områden som är mindre än 10 000 hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Natura 2000-områden

Natura 2000 omfattar värdefulla naturområden med arter och naturtyper som i ett europeiskt perspektiv betraktas som särskilt skyddsvärda. Sverige och övriga EU-länder ska se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i områdena enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Bestämmelserna i direktiven är införda i bland annat miljöbalken. Alla Natura 2000-områden är även av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Tillstånd krävs enligt 7 kap. 28a § för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett sådant område.

Natura 2000-områdena består av två olika typer:

- SPA (Special Protection Areas): Särskilda skyddsområden för vissa fågelarter
- SCI (Sites of Community Interest): Områden av gemenskapsintresse för andra artgrupper av växter och djur samt naturtyper.

Alla SPA- och SCI-områden utgör tillsammans nätverket Natura 2000. Sedan 2011 är de flesta områden utpekade som särskilda bevarandeområden (Special Area of Conservation, SAC) med fastställda bevarandeplaner.

Sedan EU-inträdet 1995 har Sverige föreslagit 554 SPA-områden, omfattande knappt 4,1 miljoner hektar, och 4 028 SCI-områden, omfattande drygt 7,7 miljoner hektar. Många områden är föreslagna både som SPA och SCI och överlappar därför varandra. Sammanlagt hör en yta på 7,8 miljoner hektar till 4 125 unika områden inom en eller båda av kategorierna. Inga nya områden tillkom under 2022.

Nästan 4,8 miljoner hektar av Natura 2000-områdena utgörs av landområden. Det motsvarar 61 procent av skyddsformens totala areal. Den största delen av landarealerna ligger i den alpina biogeografiska regionen, enligt indelningen i art- och habitatdirektivet. Mer än hälften av landarealen finns i Norrbottens län, följt av Västerbottens län, där drygt 20 procent av landarealen Natura 2000 finns.

Inlandsvatten i Natura 2000-områden omfattar mer än 1 miljon hektar. Sammanlagt omfattar landareal och inlandsvatten inom Natura 2000-områden 5,8 miljoner hektar. Det motsvarar 13 procent av hela Sveriges areal av land och inlandsvatten.

Stora delar av skyddsformen avser skydd av marina miljöer och är belägna utanför Sveriges havskust. Havsarealen omfattar 2 miljoner hektar, varav nästan 1,3 miljoner hektar i Sveriges ekonomiska zon.

Tabell 3.7. Natura 2000-områden efter typ och län 2022-12-31

SPA: Special Protection Areas (Fågeldirektivet)
 SCI: Sites of Community Importance (Habitatdirektivet)
 Totalt: Överlapp mellan SPA och SCI är borträknade

Län	SPA-områden		SCI-områden		Totalt	
	Antal	Totalareal i hektar	Antal	Totalareal i hektar	Totalareal i hektar	Landareal i hektar
Stockholms län	14	11 712	238	55 031	55 935	17 732
Uppsala län	25	24 786	162	43 541	46 087	27 775
Södermanlands län	27	39 192	197	50 008	50 008	13 360
Östergötlands län	37	114 751	272	118 358	123 969	21 667
Jönköpings län	20	22 092	193	82 684	82 888	25 612
Kronobergs län	21	15 137	133	21 012	21 012	15 408
Kalmar län	32	65 048	171	93 113	95 819	51 383
Gotlands län	29	44 508	142	123 701	123 701	25 332
Blekinge län	21	8 657	172	26 092	27 669	9 141
Skåne län	21	176 735	222	272 171	278 273	32 713
Hallands län	23	30 679	124	45 032	46 334	16 642
Västra Götalands län	53	80 592	397	250 786	264 818	67 646
Värmlands län	46	67 046	132	84 456	86 110	35 520
Örebro län	24	11 972	144	25 838	25 838	14 093
Västmanlands län	23	22 443	81	25 048	25 374	14 187
Dalarnas län	16	202 936	220	242 983	243 089	233 529
Gävleborgs län	42	36 281	147	46 782	49 536	28 999
Västernorrlands län	17	16 129	131	49 749	49 749	28 140
Jämtlands län	18	400 016	239	656 330	656 330	552 762
Västerbottens län	24	877 231	243	1 142 215	1 145 552	977 117
Norrbottnens län	19	775 962	261	3 025 486	3 042 159	2 544 105
Ekonomisk zon (EZ)	2	1 048 705	7	1 260 292	1 260 292	0
Riket, inklusive EZ	554	4 092 672	4 028	7 741 633	7 801 464	4 752 870

Källa: Naturvårdsverket och SCB.

Arealerna avser hela ytan av Natura 2000-områden, även om endast delar av dem är utpekade som habitat. Inga arealer vatten ingår i landareal.

Antal: Natura 2000-områden belägna i flera län räknas till det län där den största andelen av området finns. Flera områden är både SPA och SCI i gemensamma beslut. Antalet unika områden enligt beslut är 4 125.

Ekonomisk zon (EZ) är havsområden utanför Sveriges territorialgräns. Det består endast av havsytta i den här statistiken. Utanför Sveriges territorium och den ekonomiska zonen finns mindre kantdelar av Natura 2000. Att arealer hamnar där beror på skillnader i datakvalitet och skalnivåer. Dessa arealer ingår i statistiken på riksnivå, men inte på länsnivå. Helcom MPA i Östersjön och Ospar MPA i Nordsjön ingår inte i beräkningen.

Natura 2000-områden utan överlapp av andra instrument

De flesta Natura 2000-områden i Sverige är även skyddade som nationalpark eller naturreservat, som är nationella instrument för områdesskydd. 64 procent av totalarealen Natura 2000 och 88 procent av landarealen överlappas av nationellt områdesskydd. Om överlappen räknas bort omfattar Natura 2000-områdena knappt 2,8 miljoner hektar, varav mindre än 0,6 miljoner hektar landareal. Arealer utan överlapp har minskat under 2022, till följd av att naturreservat har nybildats eller utökats på ytor som har utgjort Natura 2000-områden sedan tidigare.

Tabell 3.8. Natura 2000 utan överlapp med nationellt skyddad natur, per län 2022-12-31

Län	Total areal		Landareal	
	Areal i hektar	Andel av länets hela totalareal	Areal i hektar	Andel av länets hela landareal
Stockholms län	2 067	0,1%	1 560	0,2%
Uppsala län	10 958	0,9%	6 046	0,7%
Södermanlands län	23 861	2,7%	2 496	0,4%
Östergötlands län	76 111	5,2%	5 104	0,5%
Jönköpings län	61 285	5,2%	5 306	0,5%
Kronobergs län	1 983	0,2%	1 950	0,2%
Kalmar län	43 467	2,1%	24 135	2,2%
Gotlands län	45 642	3,0%	7 710	2,5%
Blekinge län	12 605	1,8%	1 754	0,6%
Skåne län	143 886	8,4%	8 963	0,8%
Hallands län	22 492	2,6%	4 596	0,8%
Västra Götalands län	88 843	2,6%	8 190	0,3%
Värmlands län	11 040	0,5%	7 524	0,4%
Örebro län	8 687	0,9%	431	0,1%
Västmanlands län	2 296	0,4%	1 881	0,4%
Dalarnas län	6 779	0,2%	4 383	0,2%
Gävleborgs län	12 031	0,5%	7 775	0,4%
Västernorrlands län	21 444	0,8%	5 030	0,2%
Jämtlands län	129 352	2,4%	55 841	1,1%
Västerbottens län	260 679	3,9%	167 616	3,1%
Norrbottens län	551 261	4,9%	244 592	2,5%
Ekonomisk zon (EEZ)	1 260 157	17,0%	0	0,0%
Riket, inklusive EEZ	2 797 847	4,6%	572 888	1,4%

Källa: Naturvårdsverket och SCB.

Andel av total länsareal är beräknad på Natura 2000-områden inklusive ekonomisk zon. Tidigare redovisad statistik har inte inkluderat den ekonomiska zonen i andelsberäkningen. Därför är andelen högre i statistiken för 2022. Inga arealer vatten ingår i landareal. Helcom MPA i Östersjön och Oskar MPA i Nordsjön ingår inte i beräkningen.

Karta 3.15. Djur- och växtskyddsområden 2022-12-31

Djur- och växtskyddsområden i grönt. Områden som är mindre än 10 000 hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Föreskrifter om tillträdesförbud kan även meddelas inom ramen för ett förordnande om nationalpark, eller som föreskrifter inom naturreservat, kulturresevat, naturvårdsområde eller naturminne. De områden som berörs av tillträdesförbud av den typen redovisas inte i tabell 3.9.

Statistik över antal områden avser antalet geografiska områden, inte antalet beslut.

Områdena "Myskoxar, Tännäs" i Jämtlands och Härjedalens län samt "Myskoxarna" i Dalarnas län är ej redovisade i tabellen. Förbudet avser skyddszon runt djuren.

Inga arealer vatten ingår i landarealen.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Djur- och växtskyddsområden

I syfte att skydda sällsynta eller störningskänsliga djur- eller växtarter kan länsstyrelsen eller kommunen med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken inrätta djur- och växtskyddsområden. Områden kan avse att skydda fåglars häckningsområden under viss tid av året eller sälars uppehållsplatser. Det kan innebära vistelseförbud för delar av året och begränsningar för jakt och fiske. Skyddet kan endast reglera tillträde, jakt och fiske. Det innebär inte ändrad markanvändning av naturmiljön.

Det finns nästan 1 600 djur- och växtskyddsområden. Arealen summerar till knappt 107 000 hektar, varav mer än 60 procent utgörs av land. Under 2022 har antalet områden minskat något, i och med att 8 mindre öar i ett fågelskyddsområde i Gävleborgs län har upphört. Största nya område är Strandstuviken i Nyköpings kommun, på drygt 90 hektar.

Tabell 3.9. Djur- och växtskyddsområden, antal och arealer per län 2022-12-31

Län	Antal	Arealer i hektar		Andel landareal	Andel skyddad areal av total länsareal
		Totalt	Land		
Stockholms län	42	1 040	280	27%	0,1%
Uppsala län	68	3 538	423	12%	0,3%
Södermanlands län	373	6 406	860	13%	0,7%
Östergötlands län	125	3 366	739	22%	0,2%
Jönköpings län	25	625	359	57%	0,1%
Kronobergs län	15	142	46	33%	0,0%
Kalmar län	147	7 518	1 349	18%	0,4%
Gotlands län	32	1 373	1 008	73%	0,1%
Blekinge län	146	1 511	513	34%	0,2%
Skåne län	90	10 216	2 338	23%	0,6%
Hallands län	25	548	88	16%	0,1%
Västra Götalands län	278	7 710	4 387	57%	0,2%
Värmlands län	91	791	163	21%	0,0%
Örebro län	1	2	0	9%	0,0%
Västmanlands län	8	54	11	21%	0,0%
Dalarnas län	7	37	26	68%	0,0%
Gävleborgs län	10	1 767	27	2%	0,1%
Västernorrlands län	25	323	250	78%	0,0%
Jämtlands län	18	5 622	4 994	89%	0,1%
Västerbottens län	2	2 281	2 181	96%	0,0%
Norrbottens län	48	51 983	46 570	90%	0,5%
Riket	1 576	106 865	66 623	62%	0,2%

Skyddade älvar

Enligt miljöbalken 4 kap 6 § kan älvar skyddas mot vattenkrafts-utbyggnad. De älvar som benämns som nationalälvar har samma skydd. För en del älvar avser skyddet hela avrinningsområdet och för andra enbart en älvräcka. Torneälvens avrinningsområde inkluderar även areal i Finland.

Tabell 3.10. Nationalälvar skyddade mot vattenkraftsutbyggnad

SMHI-nr	Älv	Delområde	Areal i kvadratkilometer
1	Torneälven		40 154
4	Kalixälven		18 128
13	Piteälven		11 285
28	I Umeälven	Vindelälven	12 629
Summa			82 195

Källa: Naturvårdsverket. SMHI-nr avser huvudavrinningsområde

Tabell 3.11. Övriga vattenområden skyddade mot vattenkraftsutbyggnad

SMHI-nr	Älv	Delområde	Areal i kvadratkilometer
7	Råneälven		4 207
9	I Luleälven	Stora Luleälven uppströms Akkajaure	2 841
		Lilla Luleälven uppströms Skalka	1 777
		Lilla Luleälven uppströms Tjaktajaure	869
		Pärlälven	2 296
17	Åbyälven		1 344
18	Byskeälven		3 662
20	I Skellefteälven	Källflödena uppströms Sädvajaure	660
		Källflödena uppströms Riebnis	524
		Malån	1 917
26	Sävarån		1 161
28	I Umeälven	Tärnaån	1 090
		Girjesån	579
		Juktån uppströms Fjosoken	671
30	Öreälven		3 029
32	Lögdeälven		1 608
36	Moälven		2 307
38	I Ångermanälven	Lejarälven	593
		Storån uppströms Klumpvattnet	441
		Långselån-Rörströmsälven	2 728

SMHI-nr	Älv	Delområde	Areal i kvadratkilometer
		Saxån	233
		Ransarån uppströms Ransarn	420
		Vojmån uppströms Vojmsjön	1 058
40	I Indalsälven	Åreälven	2 853
		Ammerån	3 098
		Storån-Dammån	441
		Hårkan	3 990
42	I Ljungan	Ljungan uppströms Storsjön	501
		Gimån uppströms Holmsjön	2 854
48	I Ljusnan	Voxnan uppströms Vallhaga	2 411
53	I Dalälven	Västerdalälven uppströms Hummelforsen	4 419
		Österdalälven uppströms Trängslet	4 522
74	Emån		4 472
84	Bräkneån		462
86	Mörrumsån		3 369
100	Fylleån		394
112	I Ennindalsälven	Enningdalsälven uppströms riksgränsen till Norge	692
115	I Vefsna	Vapstälven	601
Summa skyddade övriga vattenområden			71 094
Summa skyddade nationalälvar och övriga vattenområden			153 289

Källa: Naturvårdsverket. SMHI-nr avser huvudavrinningsområde

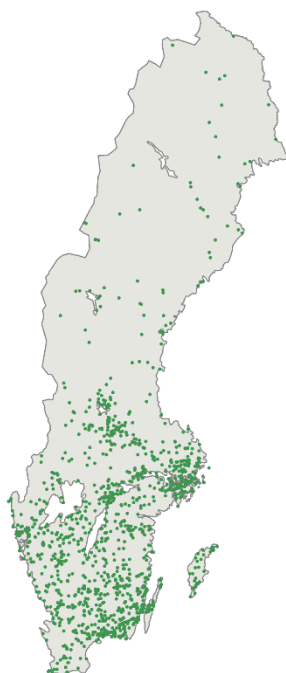
Tabell 3.12. Älvsträckor skyddade mot vattenkraftsutbyggnad

SMHI-nr	Älv	Älvsträcka
28	I Umeälven	Tärnaforsen mellan Stor-Laisan och Gäuta
38	I Ångermanälven	Faxälven mellan Edsele och Helgumsjön
40	I Indalsälven	Långan nedströms Landösjön
42	I Ljungan	Sträckan mellan Havern och Holmsjön
		Sträckan nedströms Viforsen
48	I Ljusnan	Sträckan mellan Hede och Svegsjön
		Sträckan mellan Laforsen och Arbråsjöarna
53	I Dalälven	Västerdalälven nedströms Skiffsforsen
		Dalälven nedströms Näs bruk
108	I Göta älv	Klarälven mellan Höljes och Edebäck

Källa: Naturvårdsverket. SMHI-nr avser huvudavrinningsområde

Karta 3.16. Naturminnen 2022-12-31

Områdena visas som gröna punkter

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Naturminnen

Naturminnen är ofta punktobjekt som jätteekar, trädgrupper, flyttblock och jättegrytor. De kan även vara mycket små områden, vanligtvis mindre än 1 hektar, till exempel i form av växtplatser för ovanliga växter. Av det skälet redovisas inte arealuppgifter för naturminnen. Beslut om naturminnen fattas av länsstyrelse eller kommun, med stöd av 7 kap. 10 § miljöbalken. Merparten av naturminnena är inrättade genom äldre beslut och med stöd av tidigare naturvårdslagstiftning.

Vid utgången av 2022 fanns det 1 360 naturminnen i Sverige. Det är exakt samma antal som föregående år. Skyddstypen finns i alla delar av landet. Flest naturminnen finns det i Kalmar län, följt av Västra Götaland, Dalarna och Stockholms län.

Tabell 3.13. Naturminnen, antal per län 2022-12-31

Län	Antal
Stockholms län	138
Uppsala län	36
Södermanlands län	23
Östergötlands län	98
Jönköpings län	66
Kronobergs län	82
Kalmar län	212
Gotlands län	28
Blekinge län	73
Skåne län	54
Hallands län	39
Västra Götalands län	159
Värmlands län	26
Örebro län	64
Västmanlands län	37
Dalarnas län	147
Gävleborgs län	8
Västernorrlands län	17
Jämtlands län	20
Västerbottens län	15
Norrbottens län	18
Riket	1 360

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. 207 naturminnen saknar information om geografiskt läge. De ingår inte i statistiken.

Karta 3.17. Kulturresevat
2022-12-31

Områdena visas som gröna punkter

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Punkter för områdena
Bollaltebygget och Dalarö
skeppsvraksområde saknas.

En förteckning över samtliga
kulturresevat finns på
www.scb.se/MI0603.

Mer information om
kulturresevat finns på
Riksantikvarieämbetets
webbplats: www.raa.se.

Kulturresevat

Kulturresevat får med stöd av 7 kap 9 § miljöbalken inrättas av länsstyrelse eller kommun i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Skyddsformen infördes 1999, när miljöbalken trädde i kraft. I valet mellan natur- och kulturresevat har syftet med skyddet en avgörande betydelse. Kulturresevaten består till exempel av miljötyperna gårdsmiljö, fäbod, sågverkssamhälle och herrgårdsmiljö.

Det finns 47 kulturresevat i Sverige. De finns fördelade över hela landet, från Hanhinvittikko fäbod i Övertorneå kommun, till Kulturens Östarp i Sjöbo kommun. Det enda län som helt saknar kulturresevat är Södermanland. Kulturresevaten kan variera mycket i storlek. Det största området är Lillhärjeåbygget i Jämtlands län, som omfattar nästan 3 000 hektar. Det minsta är Mariebergs sågverkssamhälle i Västernorrlands län, som består av 3 hektar.

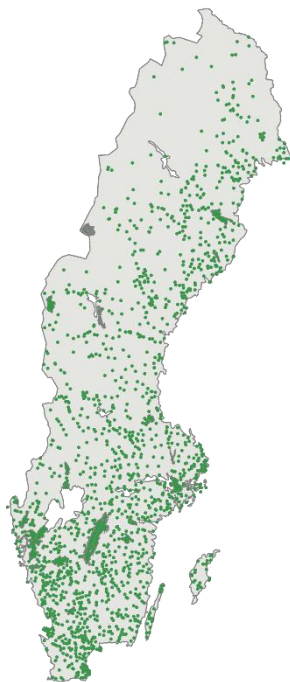
Tabell 3.14. Kulturresevat, antal och areal per län, 2022-12-31

Län	Antal	Totalareal i hektar
Stockholms län	4	609
Uppsala län	2	72
Södermanlands län	0	0
Östergötlands län	2	138
Jönköpings län	2	95
Kronobergs län	1	58
Kalmar län	1	576
Gotlands län	1	33
Blekinge län	1	102
Skåne län	2	129
Hallands län	3	181
Västra Götalands län	5	253
Värmlands län	2	443
Örebro län	3	354
Västmanlands län	2	477
Dalarnas län	4	169
Gävleborgs län	3	458
Västernorrlands län	3	34
Jämtlands län	1	2 888
Västerbottens län	3	989
Norrbottens län	2	111
Riket	47	8 169

Källa: Riksantikvarieämbetet. Areal saknas för kulturresevat Dalarö skeppsvraksområde i Stockholms län.

Karta 3.18.
Vattenskyddsområden 2022-12-31

Vattenskyddsområden i grönt.
Områden som är mindre än 10 000 hektar visas som punkter.

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Länsstyrelserna ansvarar för beslut och registrering av vattenskyddsområden. Mer information om skyddstypen finns hos Havs- och vattenmyndigheten.

Vattenskyddsområden

Ett område som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt kan av länsstyrelse eller kommun inrättas som vattenskyddsområde med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken.

Den 31 december 2022 fanns det 1 626 vattenskyddsområden i landet, omfattande nästan 1,2 miljoner hektar. Mer än 90 procent av alla vattenskyddsområden är grundvattentäkter, 7 procent är ytvattentäkter och de resterande 3 procenten är vattentäkter baserade på förstärkt grundvattenbildning. Under 2022 ökade antalet vattenskyddsområden med 4 områden. Antalet ökade i vissa län, främst i Norrbotten, samtidigt som det minskade i andra län.

Tabell 3.15. Vattenskyddsområden, antal per län 2022-12-31

Län	Antal totalt	Antal efter typ av vattentäkt		
		Grundvattentäkt	Ytvattentäkt	Vattentäkt baserad på förstärkt grundvattenbildning
Stockholms län	89	80	7	2
Uppsala län	32	31	1	0
Södermanlands län	47	42	5	0
Östergötlands län	53	42	10	1
Jönköpings län	90	80	9	1
Kronobergs län	59	44	10	5
Kalmar län	86	70	7	9
Gotlands län	23	17	5	1
Blekinge län	26	20	6	0
Skåne län	145	143	2	0
Hallands län	54	51	1	2
Västra Götalands län	190	157	28	5
Värmlands län	44	32	8	4
Örebro län	43	38	3	2
Västmanlands län	25	23	1	1
Dalarnas län	108	107	1	0
Gävleborgs län	59	54	3	2
Västernorrlands län	98	96	2	0
Jämtlands län	70	65	3	2
Västerbottens län	153	149	1	3
Norrbottens län	134	126	4	4
Riket	1 626	1 465	117	44

Källa: Naturvårdsregistret, SCB och Havs- och vattenmyndigheten

Tabell 3.16. Vattenskyddsområden, areal per län 2022-12-31

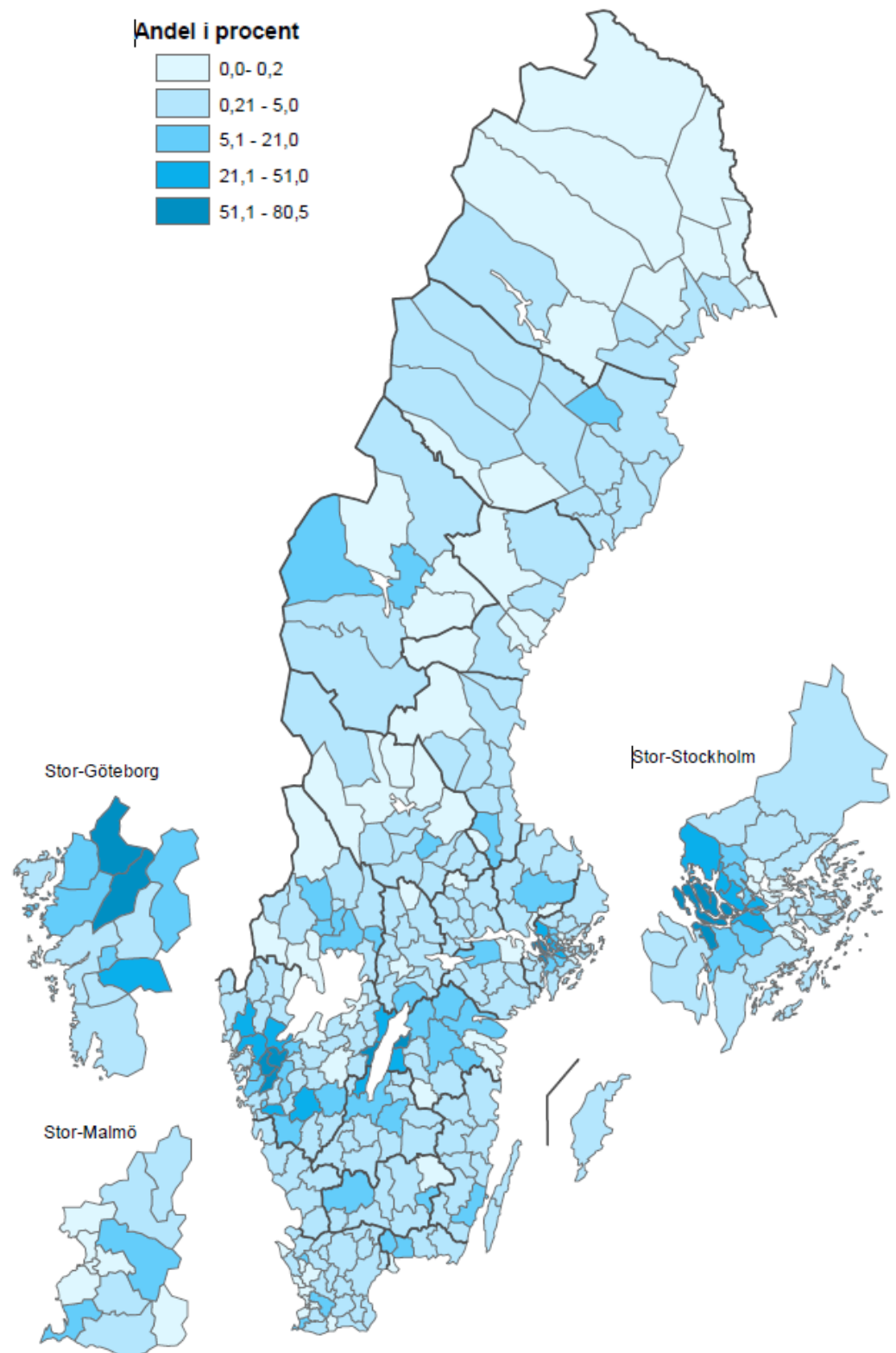
Län	Arealer i hektar		Andel landareal	Andel skyddad areal av total länsareal
	Totalt	Land		
Stockholms län	61 828	46 744	76%	3,7%
Uppsala län	26 079	25 568	98%	2,1%
Södermanlands län	12 621	8 106	64%	1,5%
Östergötlands län	124 581	46 853	38%	8,5%
Jönköpings län	72 997	18 038	25%	6,2%
Kronobergs län	37 016	23 220	63%	3,9%
Kalmar län	32 021	29 883	93%	1,6%
Gotlands län	18 560	17 193	93%	1,2%
Blekinge län	16 641	14 764	89%	2,4%
Skåne län	32 633	30 505	93%	1,9%
Hallands län	20 975	18 094	86%	2,4%
Västra Götalands län	336 418	243 985	73%	9,8%
Värmlands län	51 403	35 823	70%	2,4%
Örebro län	28 304	12 690	45%	2,9%
Västmanlands län	6 322	5 713	90%	1,1%
Dalarnas län	16 525	15 680	95%	0,5%
Gävleborgs län	32 247	27 879	86%	1,3%
Västernorrlands län	10 776	9 182	85%	0,4%
Jämtlands län	120 658	92 615	77%	2,2%
Västerbottens län	98 017	91 723	94%	1,5%
Norrbottens län	36 157	24 602	68%	0,3%
Riket	1 192 792	838 871	70%	2,3%

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Inga arealer vatten ingår i landareal.

Sveriges vattenskyddsområden utgör 2,3 procent av Sveriges totala areal. Den största arealen finns i Västra Götalands län, där den omfattar totalt 336 000 hektar. Det är 9,8 procent av hela länets totalareal. Arealen i Västra Götalands län ökade med 121 000 hektar under 2022. Ökningen beror på att flera större och nya vattenskyddsområden blev gällande under året. Det största nya området var ”Vänersborgsviken och Göta Älv”, som omfattar nästan 112 000 hektar och täcker stora delar av kommunerna Lilla Edet, Ale, Trollhättan och Vänersborg.

Vattenskyddsområden består till 70 procent av landarealer. Högst andel landarealer inom vattenskyddsområden har Uppsala län, med 98 procent. Lägst andel har Jönköpings län, med 25 procent land. Att så stor del av Jönköpings vattenskyddsområden utgörs av vatten, beror på att Vättern ingår i den här skyddstypen.

Karta 3.19. Vattenskyddsområden per kommun, andel av totalareal 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Fridlysta djur- och växtarter

Regeringen får med stöd av 8 kap. miljöbalken besluta om fridlysning av djur- och växtarter i hela landet eller i ett län. Regler om fridlysning finns i artskyddsförordningen (2007:845). Där framgår också vilka generella undantag som gäller för vissa arter. Alla vilda fåglar, samt de djur- och växtarter som i Bilaga 1 till förordningen betecknas med N eller n, är fridlysta i hela landet. De uppfyller då kraven i EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv. I Bilaga 2 till förordningen anges övriga arter som är fridlysta i hela landet eller i ett län.

Förutom att alla vilda fåglar och vissa däggdjursarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen, är alla vilda fåglar och däggdjur fredade enligt jaktlagen (SFS 1987:259) och jaktförordningen (SFS 1987:905). Undantag finns för vissa möjligheter till skyddsjakt, och för att det under vissa tider på året råder jakttid för en del arter. Fiskar samt vattenlevande kräftdjur och blötdjur, till exempel musslor och snäckor, kan skyddas enligt artskyddsförordningen eller enligt förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

583 djur- och växtarter är fridlysta i hela landet. Cirka 250 av dessa utgörs av i Sverige häckande fågelarter. Samtliga vilda arter av fåglar, grodor, ödlor, ormar och orkidéer är fridlysta i hela landet. Dessutom är ett antal andra arter av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, ryggradslösa djur (bland annat insekter) och däggdjur fridlysta.

Tabell 3.17. Djur- och växtarter fridlysta i hela landet 2022-12-31

Artgrupper	Arter	Antal
I. Djurarter	Däggdjur	27
	Fåglar (endast i Sverige häckande)	250
	Fiskar	1
	Kräldjur	7
	Groddjur	13
	Ryggradslösa djur	31
II. Växtarter	Orkidéer	44
	Övriga kärlväxter	186
	Mossor	11
	Lavar	8
	Svampar	5

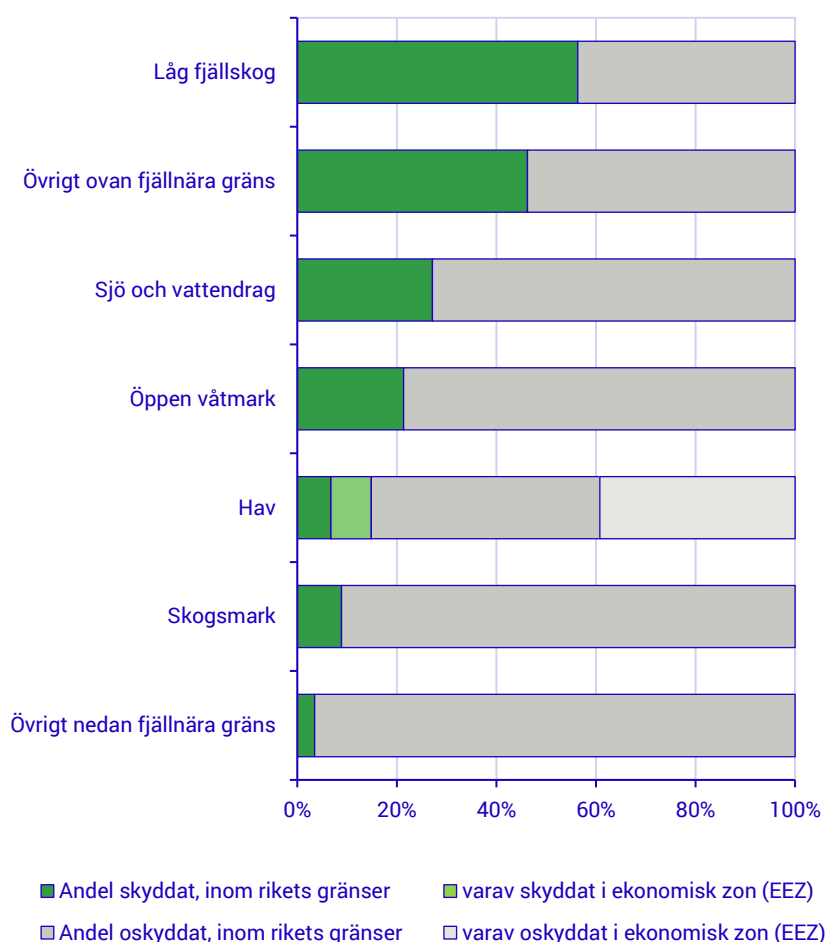
Källa: Naturvårdsverket

Naturtyper

Samtliga naturtyper

Mer än hälften, 56 procent, av Sveriges totala areal av låg fjällskog är formellt skyddad. Övrigt ovan fjällnära gräns är skyddad till 46 procent. Sveriges sjöar och vattendrag är skyddade till 27 procent och 21 procent av den öppna våtmarken har ett formellt skydd. 13 procent av havsarealerna inom Sveriges territoriella gräns är skyddade. Räknas den ekonomiska zonen med, är 15 procent av havsarealerna skyddade. Av Sveriges totala skogsmark, är 9 procent formellt skyddad. Den lägsta andelen formellt skydd har övrig mark nedan den fjällnära gränsen, som är skyddad till 3 procent.

Diagram 4.1. Skyddad natur efter naturtyp. Andel formellt skyddad natur av totala arealer i Sverige och inom Sveriges ekonomiska zon, 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1.

Skyddad natur avser här samma instrument som i Tabell 0.1, det vill säga nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden (skogliga och övriga), nationalstadsparken, Natura 2000 (samtliga), naturvårdsavtal, samt inomstatliga överenskommelser om skydd av natur.

Naturtyper i nationalparker och naturreservat

Den vanligaste naturtypen i Sveriges nationalparker är *övrig öppen mark ovan fjällnära gräns*. 63 procent av nationalparkernas totala areal utgörs av den naturtypen. Därefter är skogsmark vanligast, med 13 procent. Naturreservaten består främst av skogsmark, med 36 procent av totalarealen. Därefter är *övrig öppen mark ovan fjällnära gräns* vanligaste, med 19 procent av totalarealen.

Tabell 4.1. Naturtyper i nationalparker och naturreservat, 2022-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

En beskrivning av varje naturtyp ges i avsnittet *Kort om statistiken*.

Restriktioner mot skogsbruk avser särskilda föreskrifter mot skogsbruk, formulerade i beslut för nationalparker och naturreservat.

Tabellen görs med hjälp av Nationella marktäckedata (NMD 1.1). Det leder till vissa skillnader i arealer jämfört med statistiken i Tabell 0.1.

Naturtyp	Naturreservat	Nationalparker	Naturreservat och nationalparker	
			Total areal	Med restriktioner mot skogsbruk
Skogsmark				
Tallskog	425 500	27 600	453 100	416 600
Granskog	539 300	17 200	556 500	541 600
Barrblandskog	133 800	9 100	142 800	129 600
Lövblandad barrskog	238 500	9 000	247 500	233 600
Triviallövskog	467 400	31 700	499 100	488 300
Ädellövskog	27 600	1 400	29 000	23 600
Triviallövskog med ädellövsinslag	6 900	100	7 000	4 800
Temporärt ej skog	31 500	600	32 100	23 000
Improduktiv skogsmark	862 800	49 300	912 100	899 900
Produktiv skogsmark	1 007 800	47 300	1 055 100	961 300
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	566 700	19 700	586 300	492 900
Övrig mark				
Låg fjällskog	472 700	31 400	504 200	
Öppen våtmark	681 900	36 500	718 400	
Åkermark	17 300	0	17 300	
Exploaterad mark	9 000	300	9 300	
Övrig öppen mark ovan fjällnära gräns	979 900	465 900	1 445 800	
Övrig öppen mark nedan fjällnära gräns	88 200	2 800	91 000	
Sjöar och vattendrag	317 900	63 600	381 500	
Hav	710 500	46 000	756 500	
Totalt	5 147 900	743 200	5 891 100	1 861 200

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1.

Den produktiva skogsmarken utgör 24 procent av naturreservatens hela landareal. Den improduktiva skogsmarken står för 21 procent av reservatens hela landareal.

Skogsmark i nationalparker och naturreservat är framför allt av typen granskog. Den utgör 28 procent av den sammanlagda arealen skogsmark inom områdena. Därefter är triviallövskog vanligast, med 25 procent av skogsmarken. 95 procent av skogsmark i nationalparker och naturreservat har restriktioner mot skogsbruk. Triviallövskog och granskog har de högsta andelarna skydd mot skogsbruk, med 98 respektive 97 procent.

Skogsmark är den naturtyp som har ökat mest under 2022, i form av utökade och nya naturreservat. Den skyddade produktiva skogsmarken har ökat med nästan 34 000 hektar och den skyddade improduktiva skogsmarken med drygt 21 000 hektar. Nästan 19 000 hektar av det ökade skyddat består av naturtypen *övrig öppen mark ovan fjällnära gräns*.

Vatten i form av hav och inlandsvatten utgör 19 procent av områdenas totala areal, varav 13 procent är hav. Havsarealen inom naturreservat har ökat med cirka 8 000 hektar under 2022.

De största naturreservaten utifrån naturtyper

Sveriges största naturreservat är Vindelfjällen, beläget i den fjällnära delen av Västerbottens län. Reservatet omfattar 565 000 hektar totalt. Det är även det största naturreservatet avseende den totala arealen skogsmark, skyddad produktiv skogsmark, samt areal sjöar och vattendrag. De största reservaten avseende sjöar och vattendrag omfattar även flera värmländska områden, bland annat Lurö skärgård och Värmlandsskärgården.

Det största naturreservatet avseende öppen våtmark och skog på våtmark är Torneträsk-Soppero fjällurskog i Norrbottens län. Det är även Sveriges näst största naturreservat sett till dess totala yta. Totalt omfattar det reservatet nästan 337 000 hektar, varav en dryg fjärdedel utgörs av våtmarker. De största naturreservaten avseende skogsmark, skyddad produktiv skogsmark och våtmarker är alla belägna i de nordligaste länen i Sverige.

Det största reservatet avseende ängs- och betesmarker är Klingavälsåns dalgång i Skåne län, som omfattar nästan 900 hektar ängs- och betesmark. Det är mer än 40 procent av reservatets totala yta.

Naturreservat med stora arealer hav samt ängs- och betesmark är mer vanligt förekommande i de södra och mellersta delarna av landet. Det naturreservat som har störst areal havsyta är Svenska Högarna i den nordostliga delen av Stockholms skärgård. Det omfattar 60 900 hektar hav. Det följs av Skånska Kattegatt, med 58 600 hektar hav.

Tabell 4.2. De 10 största naturreservaten avseende total areal skogsmark 2022-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Totalareal i hektar	Andel av hela reservatet
Vindelfjällen	Västerbottens län	160 100	28%
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbotens län	87 500	26%
Udtja	Norrbotens län	69 600	48%
Sjaunja	Norrbotens län	67 700	24%
Ultevis fjällurskog	Norrbotens län	63 300	54%
Pärlälvens fjällurskog	Norrbotens län	55 000	48%
Laisdalens fjällurskog	Norrbotens län	52 700	66%
Hornavan-Sädvajaure fjällurskog	Norrbotens län	47 500	59%
Lina fjällurskog	Norrbotens län	42 400	43%
Marsfjället	Västerbottens län	41 900	41%

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1 skogsmark. Skogsarealen beräknas på hela naturreservatet, även de delar som saknar restriktioner för skogsbruk.

Tabell 4.3. De 10 största naturreservaten avseende areal skyddad produktiv skogsmark 2022-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Produktiv skogsmark med föreskrifter mot skogsbruk, i hektar	Andel av hela reservatet
Vindelfjällen	Västerbottens län	43 000	8%
Udtja	Norrbotens län	28 100	19%
Hotagen	Jämtlands län	23 800	21%
Pärlälvens fjällurskog	Norrbotens län	23 300	20%
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbotens län	22 100	7%
Jielkká-Rijmagåbbå	Norrbotens län	20 400	55%
Ultevis fjällurskog	Norrbotens län	19 600	17%
Marsfjället	Västerbottens län	17 900	18%
Pessinki fjällurskog	Norrbotens län	16 900	17%
Laisdalens fjällurskog	Norrbotens län	16 500	21%

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1, tilläggsskikt produktiv och improduktiv skogsmark. Areal produktiv skog beräknas endast på de delar av reservatet som genom föreskrifter är skyddat mot skogsbruk.

Tabell 4.4. De 10 största naturreservaten avseende areal öppen våtmark och skog på våtmark 2022-12-31
Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Våtmark i hektar	Andel av hela reservatet
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottens län	92 400	27%
Sjaunja	Norrbottens län	58 100	20%
Udtja	Norrbottens län	51 300	35%
Vindelfjällen	Västerbottens län	49 200	9%
Pessinki fjällurskog	Norrbottens län	29 500	30%
Hotagen	Jämtlands län	28 400	24%
Kaitum fjällurskog	Norrbottens län	27 200	30%
Ultevis fjällurskog	Norrbottens län	20 700	18%
Lina fjällurskog	Norrbottens län	19 300	20%
Blaikfjället	Västerbottens län	17 600	50%

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1, tilläggsskikt produktiv och improduktiv skogsmark.

Tabell 4.5. De 10 största naturreservaten avseende areal sjöar och vattendrag 2022-12-31
Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Sjöar och vattendrag i hektar	Andel av hela reservatet
Vindelfjällen	Västerbottens län	25 000	4%
Sjaunja	Norrbottens län	21 700	8%
Lurö skärgård	Värmlands län	14 700	96%
Värmlandsskärgården	Värmlands län	13 900	92%
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottens län	12 500	4%
Hornavan-Sädvajaure fjällurskog	Norrbottens län	9 700	12%
Rogen	Jämtlands län	8 400	17%
Millesviks skärgård	Värmlands län	8 300	97%
Pärlälvens fjällurskog	Norrbottens län	7 400	6%
Tjeggelvas	Norrbottens län	7 000	21%

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1.

Tabell 4.6. De 10 största naturreservaten avseende areal ängs- och betesmark 2022-12-31

Arealer är avrundande till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Ängs- och betesmark i hektar	Andel av hela reservatet
Klingavälsåns dalgång	Skåne län	900	41%
Ottenby	Kalmar län	800	75%
Möckleby-Gårdstorp	Kalmar län	700	93%
Hall-Hangvar	Gotlands län	700	24%
Hornborgasjön	Västra Götalands län	700	16%
Karlevi Södra	Kalmar län	600	95%
Ängsö	Västmanlands län	600	8%
Tåkern	Östergötlands län	500	9%
Foteviksområdet	Skåne län	500	18%
Svensksundsviken	Östergötlands län	400	19%

Källa: Naturvårdsregistret samt äng och bete i TUVÅ.

Tabell 4.7. De 10 största naturreservaten avseende areal hav 2022-12-31

Arealer är avrundande till jämna 100-tal. Summeringar ska därför inte göras.

Namn	Län	Havsareal i hektar	Andel av hela reservatet
Svenska Högarna	Stockholms län	60 900	100%
Skånska Kattegatt	Skåne län	58 600	100%
Salvorev-Kopparstenarna	Gotlands län	56 000	100%
Gräsö östra skärgård	Uppsala län	53 300	97%
Örefjärden-Snöanskärgården	Västerbottens län	46 800	98%
Falsterbohalvöns havsområde	Skåne län	41 200	100%
Holmöarna	Västerbottens län	20 600	85%
Väderöarna	Västra Götalands län	18 100	99%
Kallfjärden	Norrbottens län	15 600	98%
Ottenby rev	Kalmar län	12 700	100%

Källa: Naturvårdsregistret och NMD 1.1

Storleksfördelning efter skyddad produktiv skogsmark

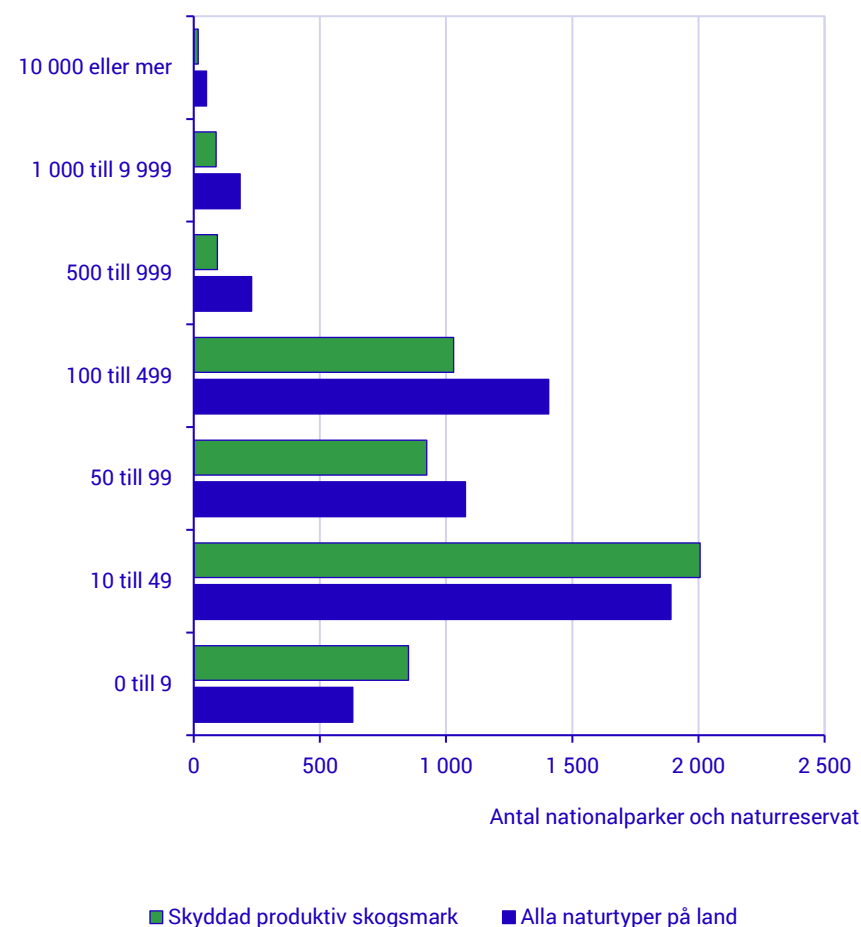
Fler än 90 procent av Sveriges nationalparker och naturreservat består till någon del av skyddad produktiv skogsmark, det vill säga mark med restriktioner mot skogsbruk.

Av Sveriges nästan 5 470 nationalparker och naturreservat har 235 områden en landareal på mer än 1 000 hektar. Av dem har 107 områden mer än 1 000 hektar skyddad produktiv skogsmark vardera. De flesta nationalparker och naturreservat är dock små till storleken. Vart tredje område har en total landareal på mindre än 100 hektar och vart fjärde område har en skyddad produktiv skogsmark på mindre än 100 hektar.

Under 2022 ökade antalet gällande naturreservat med 98 områden. De flesta hade en landareal på 100 till 499 hektar. Fem områden hade en landareal på mer än 1 000 hektar. Naturreservat med en produktiv skyddad skogsmark på mer än 1 000 hektar ökade med 3 områden.

Diagram 4.2. Antal nationalparker och naturreservat per storleksklass, 2022-12-31

Storleksklass areal i hektar

Källa: Naturvårdsregistret, Fastighetskartan och NMD 1.1. Produktiv skogsmark är beräknad med hjälp av NMD 1.1. "Alla naturtyper på land" är beräknad med hjälp av SCB:s vattenkarta, baserad på Lantmäteriets hydrografidata.

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Med andra ord är det skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

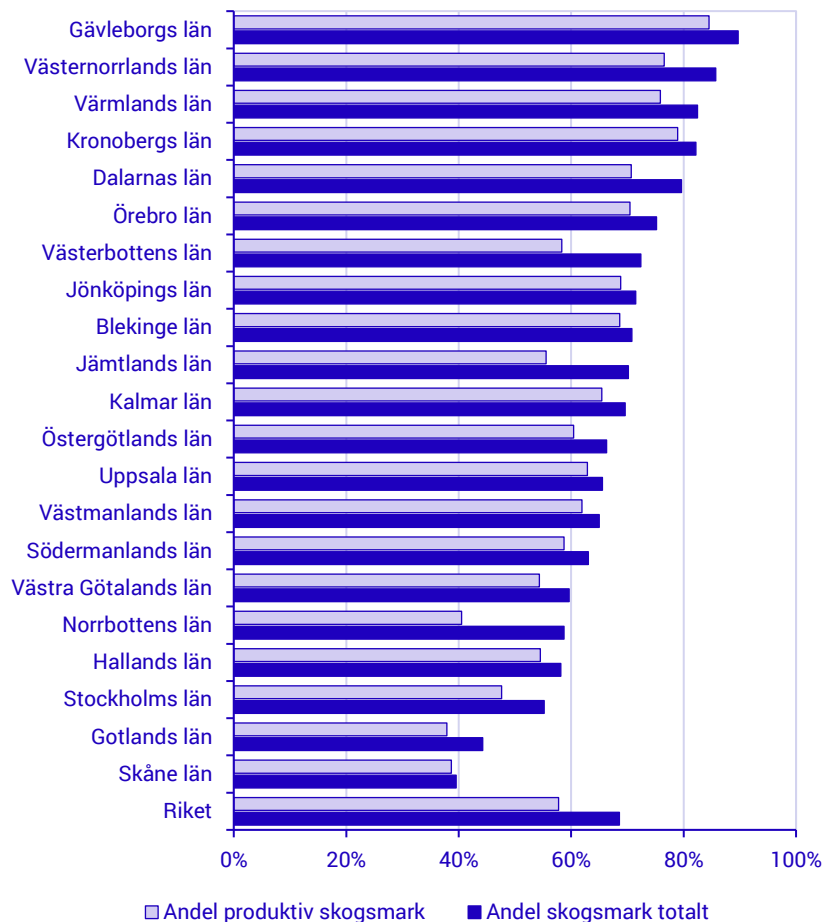
Skogsmark har länge varit en viktig naturresurs i Sverige. Historiskt har den varit en förutsättning för viktiga näringar, som gruvdrift och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation. Skogsmarken bidrar även till klimatreglering, vattenrening och utgör en livsmiljö för växter och djur.

Formellt skyddad skogsmark

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. Enligt Riksskogstaxeringens statistik utgör skogsmarken 28 miljoner hektar, vilket motsvarar 68 procent av Sveriges hela landareal. Med en så hög andel skogsmark är Sverige, näst efter Finland (vars andel skogsmark är 74 procent), det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till den totala landarealen³.

De tre län som har störst skogsmarksareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det är Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som har minst skogsmarksareal är Gotland, Blekinge och Halland. Störst andel skogsmark av länens totala landareal har Gävleborg, Västernorrland och Värmlands län. Skåne, Gotland och Stockholm har lägst andel skogsmark.

Diagram 4.3. Andel skogsmark av total landareal per län, 2020

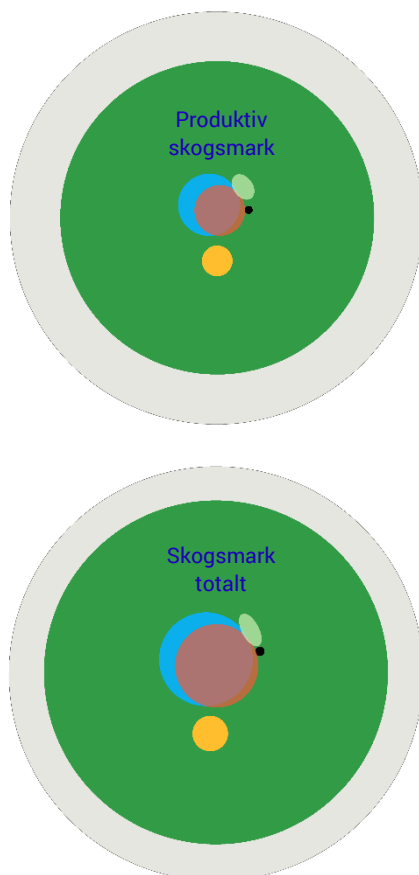

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2018 till 2022, där 2020 är mittenår.

³ SCB (2023), Markanvändningen i Sverige. FAO (2023), Global Forest Resources Assessment 2020.

Figur 4.1. Överlapp inom formellt skyddad skogsmark

Storleken på cirkarna motsvarar de faktiska arealerna. Den gula cirkeln visar endast beslut utan laga kraft och markersättningar som inte överlappar övriga instrument.

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

En mer utförlig beskrivning av varje instrument ges i avsnittet *Kort om statistiken, Definitioner och förklaringar*.

Formellt skyddad skogsmark med överlapp

I den här statistiken avser *formellt skyddad skogsmark* ett samlingsbegrepp för olika skyddstyper, så kallade instrument för skydd, vilka bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. I statistiken över formellt skyddad skogsmark har arealerna prioriterats utifrån föreskrifternas grad av skydd i olika instrument. Överlappande arealer har räknats bort enligt samma ordning. Prioritetsordningen är följande:

Figur 4.2. Prioriteringsordning vid överlappsberäkning, formellt skyddad skogsmark

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

Nationalparker och skogliga biotopskyddsområden i sin helhet. De delar av gällande naturreservat som har föreskrifter mot skogsbruk.

Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, Ekoparker och Vitryggsavtal (endast NO/NS-bestånden)

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

Natura 2000 SCI-områden av typen *Sites of Community Interest* (SCI), Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Inomstatliga överenskommelser, Fortifikationsverket

Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

Beslut ej laga kraft, samt markersättningar för blivande naturreservat

Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.

Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Skydd enligt miljöbalken saknar tidsgräns och räknas därför som permanent. Skydd enligt jordabalken utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och för olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för skyddet kan därför variera mycket. Naturvårdsverkets avtal med Fortifikationsverket har särskilda villkor och är inte beroende av lagstiftning. Det bildar därför en egen kategori i statistiken.

Den sista gruppen avser områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men som vid statistikens referenstidpunkt ännu inte hade nått laga kraft. Markersättningar är arealer som är på väg att bli formellt skydd. De ingår egentligen inte i det formella skyddet, men räknas med i statistiken över formellt skyddad skogsmark, ofta i en egen kategori.

Nästan 6 procent av Sveriges produktiva skogsmark är formellt skyddad. Det permanenta och nationella skyddet enligt miljöbalken står för den största delen, då det omfattar mer än 4 procent av den produktiva skogsmarken. Om den improduktiva skogsmarken inkluderas, omfattar det formella skyddet nästan 9 procent av Sveriges totala skogsmark.

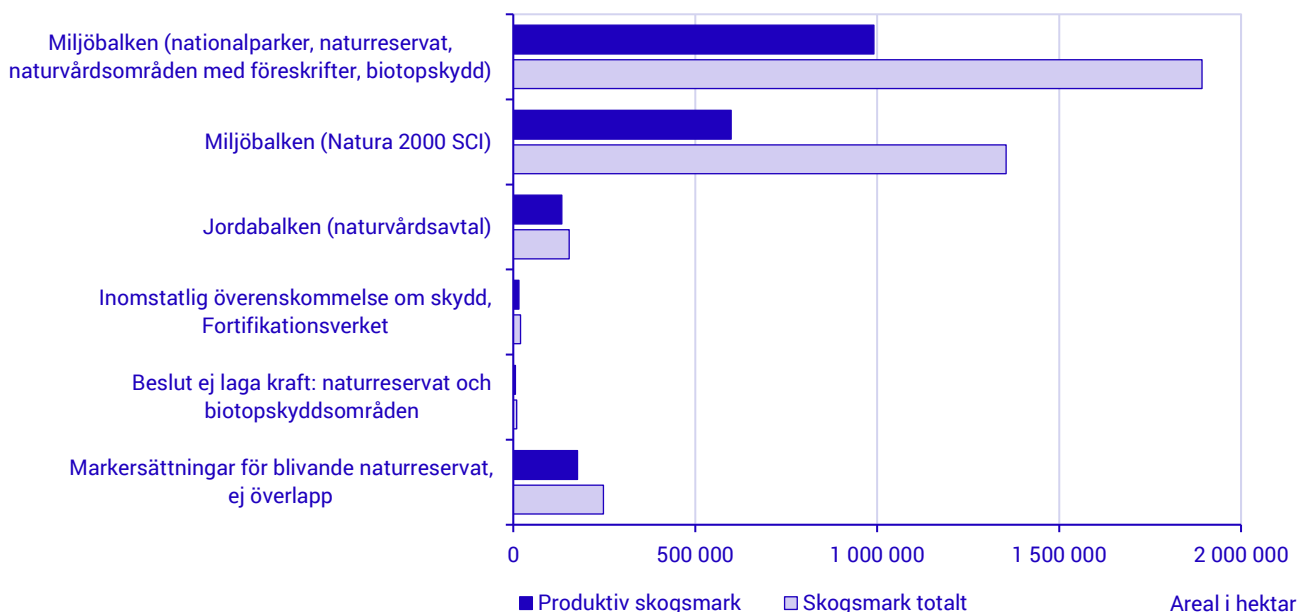
Tabell 4.8. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2022-12-31

Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan instrument. Endast totalarealen på sista raden är rensad från överlapp. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Instrument för skydd	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark	Areal i hektar	Andel av all total skogsmark
Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	991 300	4,3%	1 893 100	7,0%
Miljöbalken: Natura 2000 SCI	598 800	2,6%	1 354 700	5,0%
Jordabalken: Naturvårdsavtal	133 000	0,6%	153 900	0,6%
Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	15 200	0,1%	20 200	0,1%
Beslut ej laga kraft: naturreservat och biotopskyddsområden	5 700	0,0%	9 000	0,0%
Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp	176 600	0,8%	248 200	0,9%
Totalt utan överlappande arealer	1 348 800	5,9%	2 398 000	8,9%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Areal och andelar har beräknats separat för varje instrument, med hjälp av bland annat NMD 1.1 och NVR. Se även avsnittet *Kort om statistiken*. Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan instrument. Endast värden på raderna "6. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" och "Totalareal utan överlapp" är rensade från överlapp.

Diagram 4.4. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan instrument. Endast värden på raderna "6. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" och "Totalareal utan överlapp" är rensade från överlapp.

Formellt skyddad skogsmark utan överlapp

Inom det formella skyddet finns det stora överlapp mellan de olika instrumenten för skydd. Det är framför allt Natura 2000 som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra instrument. För en korrekt siffra över den summerade arealen skyddad skogsmark är det därför viktigt att räkna bort överlappande arealer. Då räknas inte samma ytor flera gånger. I följande redovisning är överlappande arealer borträknade, enligt ordningen i Figur 4.2.

Tabell 4.9. Formellt skyddad skogsmark utan överlappande arealer. 2022-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

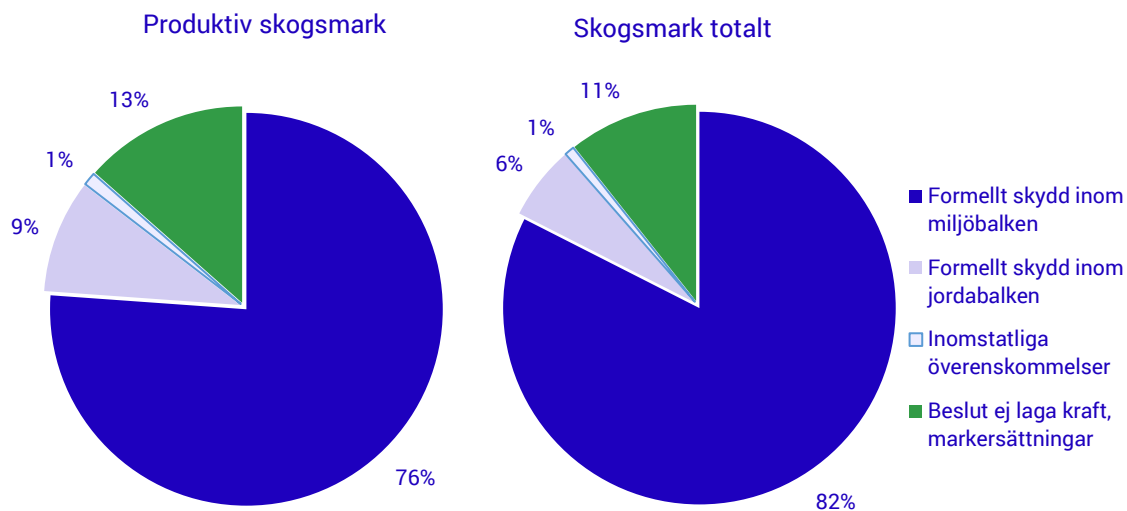
Instrument för skydd	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark	Areal i hektar	Andel av all total skogsmark
Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat med föreskrifter, biotopskydd	991 300	4,3%	1 893 100	7,0%
Miljöbalken: Natura 2000 SCI	35 600	0,2%	84 900	0,3%
Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen	32 900	0,1%	38 000	0,1%
Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekoparker och vitryggsavtal	92 700	0,4%	107 600	0,4%
Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	14 500	0,1%	19 400	0,1%
Beslut ej laga kraft och markersättningar	181 800	0,8%	255 100	0,9%
Totalt utan överlappande arealer	1 348 800	5,9%	2 398 000	8,9%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Instrument 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning.

Den formellt skyddade produktiva skogsmarken omfattade mer än 1,3 miljoner hektar vid utgången av 2022. Av det var drygt 1 miljon hektar skyddat enligt miljöbalken. Det motsvarar 76 procent av all formellt skyddad produktiv skogsmark. Skydd enligt jordabalken, i form av naturvårdsavtal, omfattade 125 600 hektar, eller 9 procent av hela den skyddade arealen. Beslutade arealer som ännu inte hade vunnit laga kraft, samt markersättningar, omfattade 181 800 hektar, eller 13 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken.

Den totala arealen formellt skyddad skogsmark var nästan 2,4 miljoner hektar. Knappt 2 miljoner hektar var skyddad enligt miljöbalken, motsvarande 82 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark. Skydd enligt jordabalken omfattade 145 600 hektar, eller 6 procent av den skyddade skogsmarken. Beslutade arealer utan laga kraft, tillsammans med markersättningar, omfattade 255 100 hektar eller 11 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark.

Diagram 4.5 och 4.6. Formellt skyddad skogsmark utan överlapp mellan instrument, 2022-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Ovan och nedan den fjällnära gränsen

Det är stora skillnader i hur det formella skyddet av skogsmark fördelar sig mellan olika delar av Sverige. I fjällregionen är mer än hälften av den produktiva skogsmarken skyddad. Det motsvarar 571 700 hektar. Nedan den fjällnära gränsen är andelen 3,5 procent för den produktiva skogsmarken, vilket motsvarar 777 100 hektar.

Av den totala arealen skogsmark i fjällregionen, är drygt 57,5 procent formellt skyddad. Det motsvarar nästan 1,5 miljoner hektar. Nedan den fjällnära gränsen är andelen 3,9 procent av den totala arealen skogsmark. Det motsvarar 938 700 hektar.

Tabell 4.10. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2022-12-31

Utan överlapp mellan instrument.

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

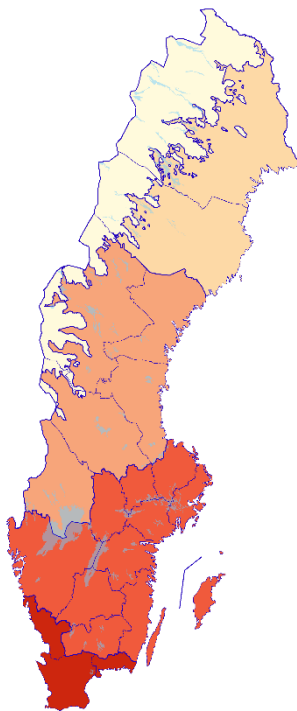
Region	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
Ovan fjällnära gränsen	Produktiv	478 600	12 900	6 700	73 400	571 700
	Total	1 315 800	18 700	9 600	115 200	1 459 300
Nedan fjällnära gräns	Produktiv	548 300	112 700	7 800	108 400	777 100
	Total	662 200	126 900	9 800	139 900	938 700

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Området ovan den fjällnära gränsen kallas även för fjällregionen.

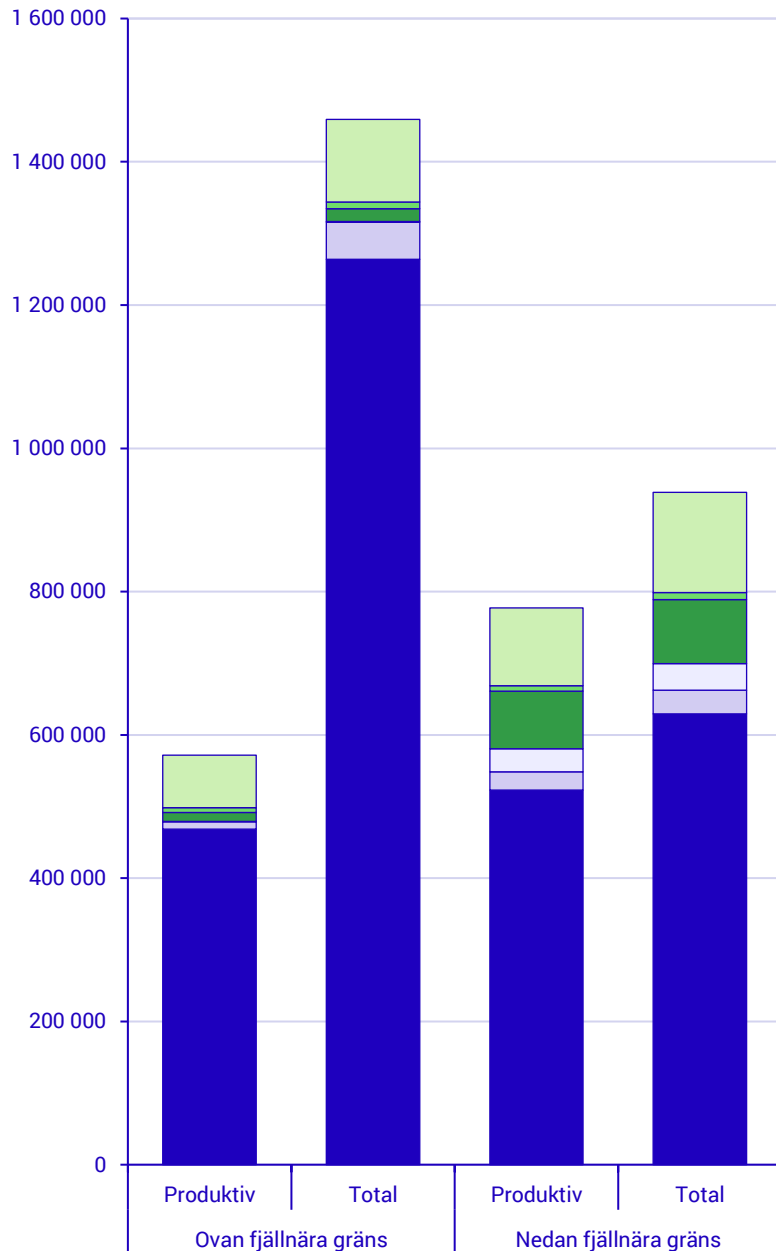
Karta 4.1. Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med fjällregionen i ljus färg, i den nordvästra delen av Sverige. Övriga fyra regioner motsvarar mark nedan gränsen för fjällnära skog. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Diagram 4.7. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2022-12-31

Hektar

- Beslut ej laga kraft och markersättningar för blivande naturreservat
- Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket
- Ekoparker och Vitryggsavtal
- Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen)
- Natura 2000
- Nationalparker, naturreservat, skogliga biotopskydd

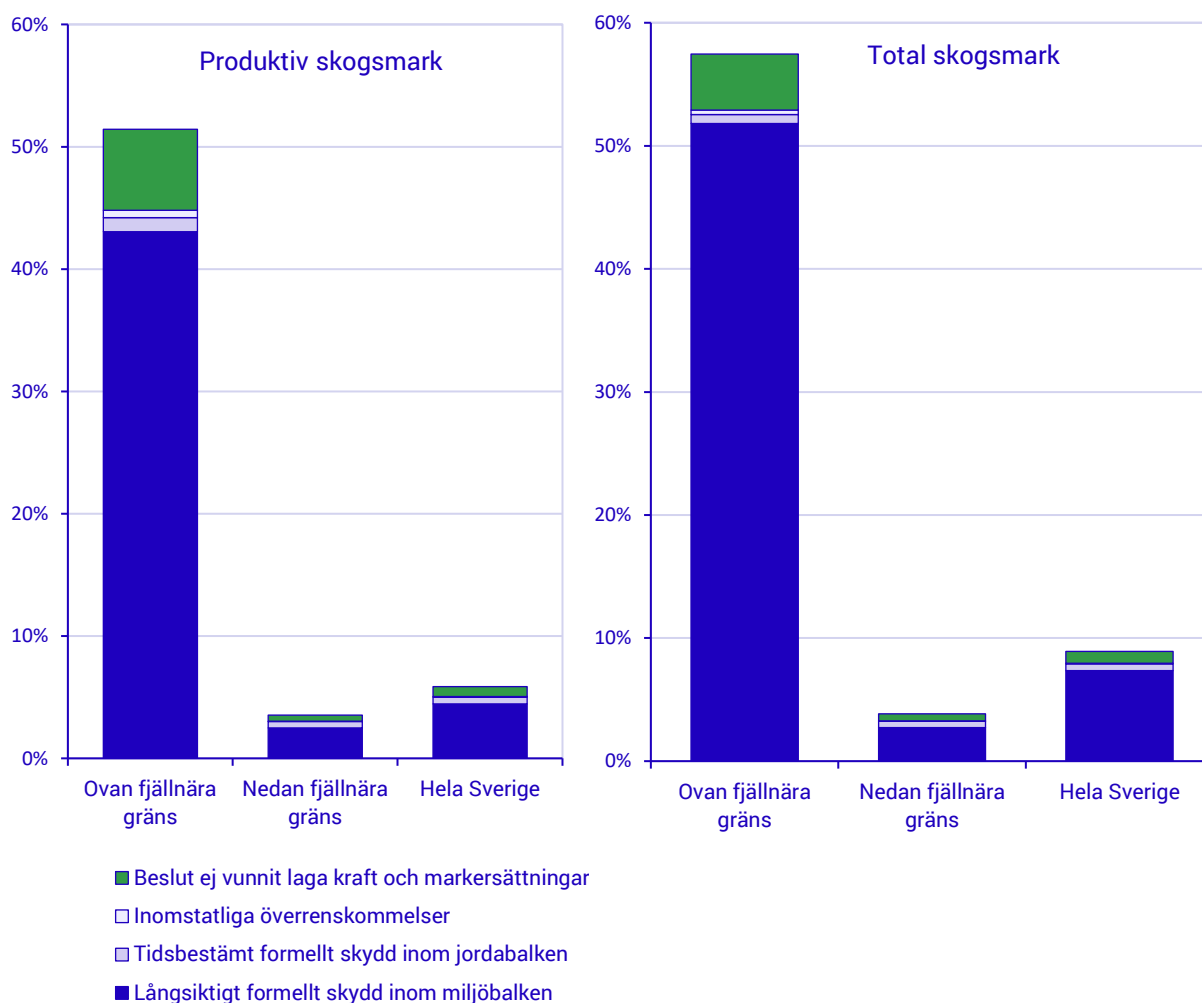
Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Tabell 4.11. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2022-12-31
Utan överlapp mellan instrument

Skyddsinstrument	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns	
	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt
Formellt skydd inom miljöbalken	43,0%	51,8%	2,5%	2,7%
Formellt skydd inom jordabalken	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%
Inomstatliga överenskommelser	0,6%	0,4%	0,0%	0,0%
Beslut ej laga kraft, markersättningar	6,6%	4,5%	0,5%	0,6%
Totalt utan överlapp	51,4%	57,5%	3,5%	3,9%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Diagram 4.8 och 4.9. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2022-12-31
Utan överlapp mellan instrument

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Nedan gränsen för fjällnära skog har Sverige fyra naturgeografiska regioner. Från norr till söder är det den nordboreala, den sydboreala, den boreonemorala och den nemorala regionen. Området ovan gränsen för fjällnära skog kallas för fjällregionen. Mer information finns i avsnittet *Kort om statistiken*. Se även Karta 4.1.

Formellt skyddad skogsmark efter regioner (SUS-regioner)

Av den produktiva skogsmark som är belägen nedan gränsen för fjällnära skog, finns den största delen i den nordboreala regionen. Där är 268 100 hektar formellt skyddad, motsvarande 4,6 procent av regionens hela areal produktiv skogsmark. I den sydboreala regionen är 230 900 hektar skyddad och i den boreonemorala är det 238 400 hektar. Det motsvarar 2,6 respektive 3,7 procent av regionernas hela arealer produktiv skogsmark. I den nemorala regionen är 39 700 hektar, eller 4,4 procent av den produktiva skogsmarken formellt skyddad.

Andelarna blir genomgående högre när den improduktiva skogsmarken ingår i beräkningen. Statistiken avser då den totala arealen skogsmark. Då är 342 200 hektar skyddad i den nordboreala regionen, motsvarande 5,0 procent av regionens totala skogsmark. I den sydboreala regionen är 2,9 procent skyddad och i den boreonemorala är det 4,0 procent. Det motsvarar 276 900 hektar skogsmark i varje region. I den nemorala regionen är 42 700 hektar skogsmark formellt skyddad, motsvarande 4,5 procent av den totala arealen skogsmarken i regionen.

De allra största arealerna och andelarna formellt skyddad skogsmark finns i fjällregionen, med 51,4 procent av den produktiva skogsmarken och 57,5 procent av den totala skogsmarken.

Tabell 4.12. Formellt skyddad skogsmark per region 2022-12-31

Utan överlapp mellan instrument. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Region	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga Överens-kommelser	Beslut ej laga kraft, mark-ersättningar	Totalt
1 Fjällnära	Produktiv	478 600	12 900	6 700	73 400	571 700
	Total	1 315 800	18 700	9 600	115 200	1 459 300
2 Nordboreal	Produktiv	161 700	46 500	2 600	57 400	268 100
	Total	205 700	54 500	3 400	78 600	342 200
3 Sydboreal	Produktiv	170 300	32 700	2 700	25 100	230 900
	Total	205 600	36 700	3 500	31 000	276 900
4 Boreonemoral	Produktiv	183 700	30 400	2 000	22 300	238 400
	Total	215 700	32 500	2 200	26 500	276 900
5 Nemoral	Produktiv	32 500	3 100	500	3 600	39 700
	Total	35 100	3 200	600	3 800	42 700
Hela Sverige, region 1 till 5	Produktiv	1 026 900	125 600	14 500	181 800	1 348 800
	Total	1 978 000	145 500	19 400	255 100	2 398 000

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Formellt skyddad skogsmark efter län

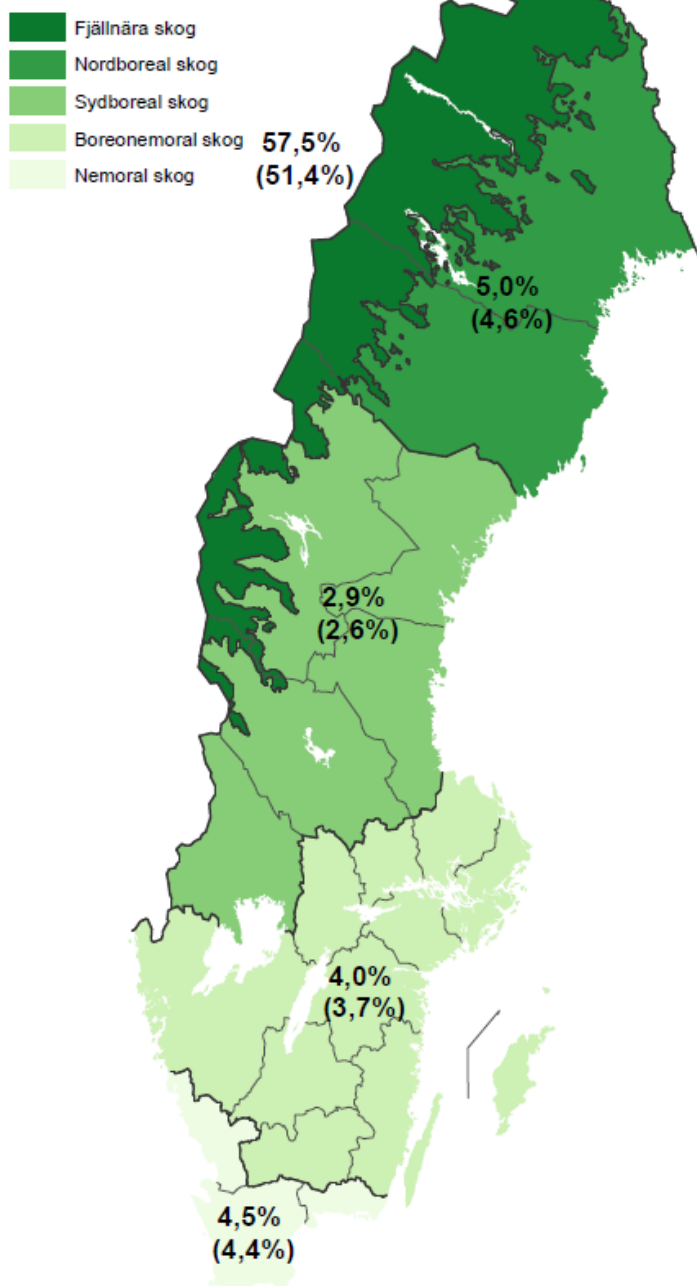
När statistiken fördelas på län ser vi andra regionala skillnader jämfört med de naturgeografiska regionerna. Norrbottens län har störst andel formellt skyddad skogsmark. Där är 23 procent av länets totala skogsmarksareal skyddad. Det följs av Gotlands och Västerbottens län, med 13 respektive 11 procent av länens totala skogsmarksarealer.

Karta 4.2 och 4.3. Formellt skyddad skogsmark per region och län, andel av total skogsmarksareal 2022-12-31

Utan överlapp mellan instrument

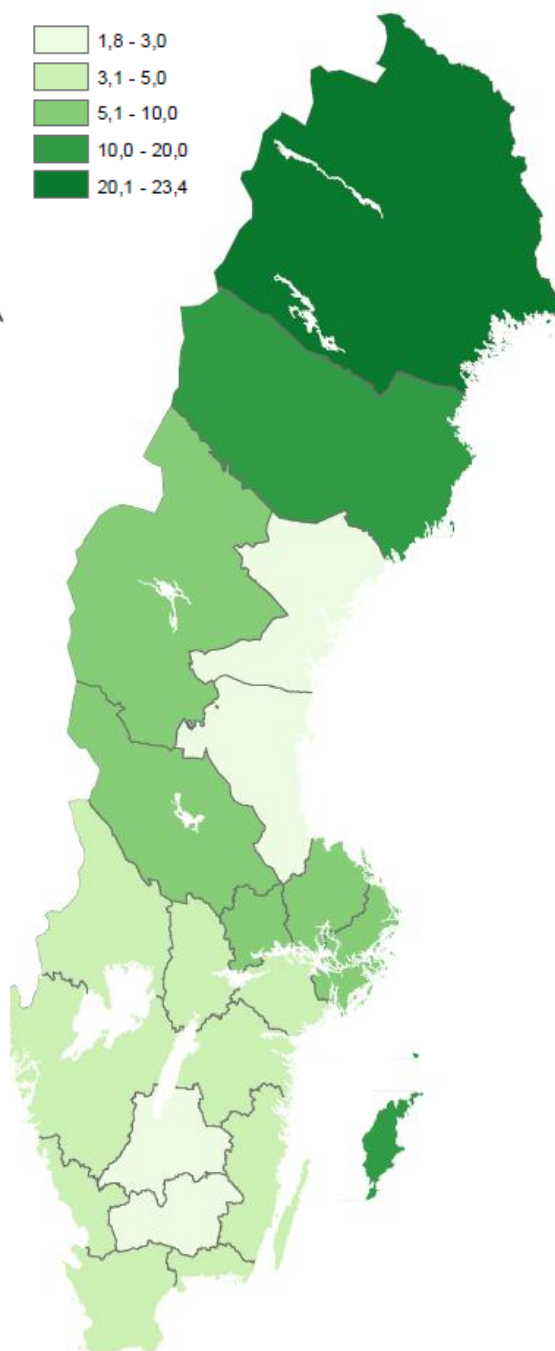
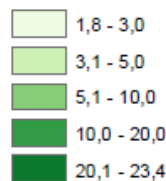
Andel i procent:

- Skyddad skogsareal av total skogsareal per region
- Skyddad produktiv skogsareal av total produktiv skogsareal per region (visas inom parentes)

Andel i procent:

- Skyddad skogsareal av total skogsareal per län

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

I SCB:s statistik över skydd av marina miljöer ingår:

- Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och övriga biotopskyddsområden i marin miljö, med syften och föreskrifter kopplade till den marina miljön.
- Natura 2000-områden med utpekade marina habitat 1110–1180, 1610–1630, 1650 och 8330.

Endast områden som är utpekade enligt EU:s naturvårdsdirektiv, så kallade Natura 2000-områden, kan sträcka sig utanför territorialgränsen och in i Sveriges ekonomiska zon, eftersom det där saknas möjlighet att bilda naturreservat enligt svensk lag.

Helcom MPA i Östersjön och Ospar MPA i Nordsjön ingår inte i statistiken.

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1.

I beräkningen per län ingår inte Sveriges ekonomiska zon. Överlappande arealer ingår inte. Hektar är avrundat till jämna 100-tal. Summeringar kan därför inte göras.

Skydd av marina miljöer

Det formella skyddet av marina miljöer utgör 14 procent av Sveriges totala havsvattenareal, inklusive den ekonomiska zonen. Andelen varierar mellan Sveriges tre regionala havsområden. Störst andel skydd har Västerhavet, med 32 procent. I Östersjön är 17 procent av havsarealen skyddad och i Bottniska viken är det 5 procent. Under 2022 har arealen ökat med mer än 5 000 hektar, fördelat på alla tre havsområden. Ökningen är inte så stor att den påverkar andelarna.

Tabell 4.13. Skydd av marina miljöer, regionala havsområden, 2022-12-31

Regionalt havsområde	Areal skyddat hav, i hektar	Andel av total havsyta
Västerhavet	440 700	32%
Östersjön	1 523 400	17%
Bottniska viken	272 500	5%
Totalt, inklusive ekonomisk zon	2 236 600	14%

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Hektar är avrundat till jämna 100-tal. Summeringar kan därför inte göras. Överlappande arealer ingår inte.

Inom svenskt territorium utgör skyddet 12 procent av havsvattenarealen. Skåne län har störst andel, med 43 procent, följt av Västra Götalands län, där 22 procent av havsarealen är skyddad.

Tabell 4.14. Skydd av marina miljöer, län och riket, 2022-12-31

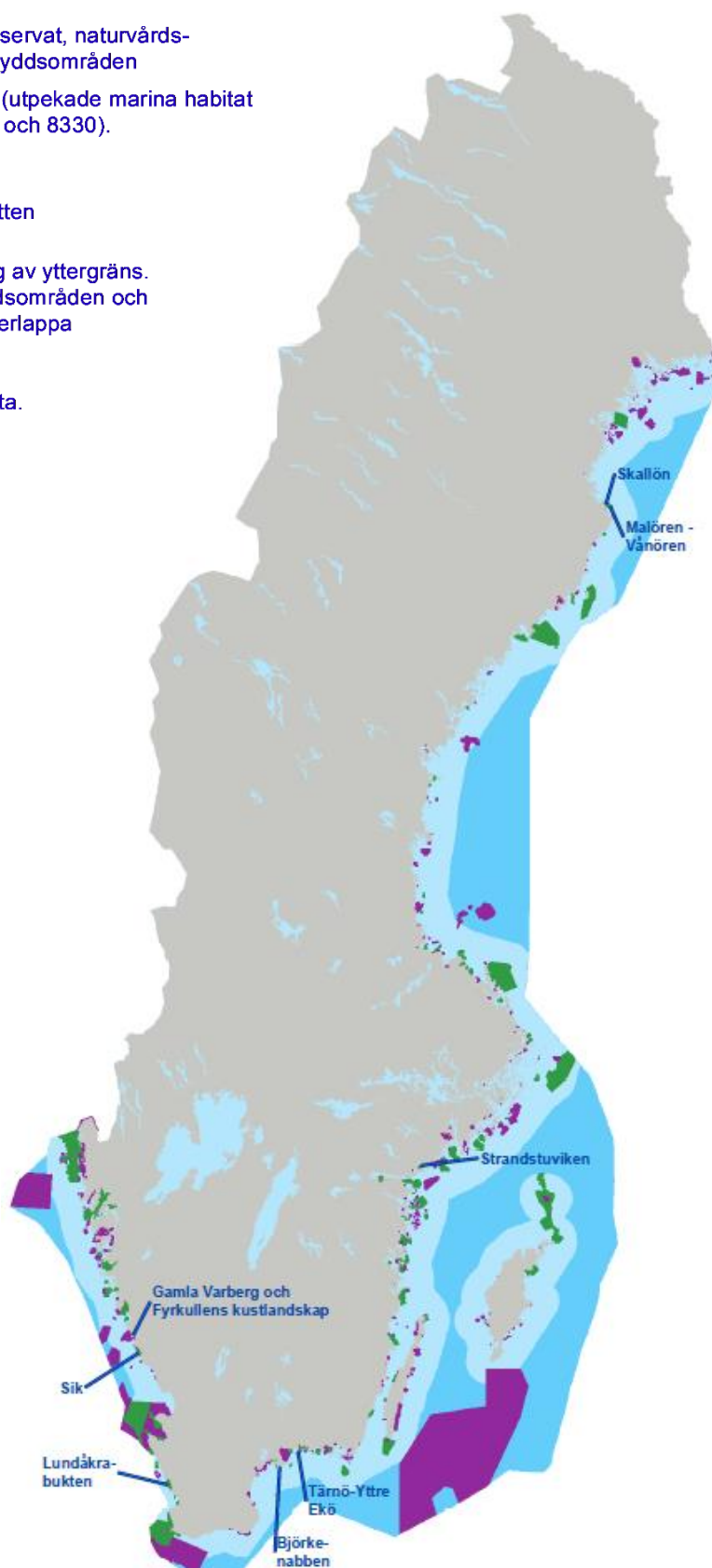
Län	Areal skyddat hav, i hektar	Andel av total havsyta
Stockholms län	104 300	11%
Uppsala län	65 400	18%
Södermanlands län	27 300	16%
Östergötlands län	34 000	14%
Kalmar län	49 900	6%
Gotlands län	102 900	9%
Blekinge län	22 400	6%
Skåne län	245 000	43%
Hallands län	29 100	10%
Västra Götalands län	121 900	22%
Gävleborgs län	12 600	2%
Västernorrlands län	16 100	3%
Västerbottens län	79 200	10%
Norrbottens län	66 700	10%
Totalt inom territorialgräns	976 900	12%

Karta 4.4. Skydd av marina miljöer 2022-12-31

- Marina nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och övriga biotopsskyddsområden
- Marina Natura 2000-områden (utpekade marina habitat 1110-1180, 1610-1630, 1650 och 8330).
- Ekonomisk zon
- Territorialvatten och inlandsvatten

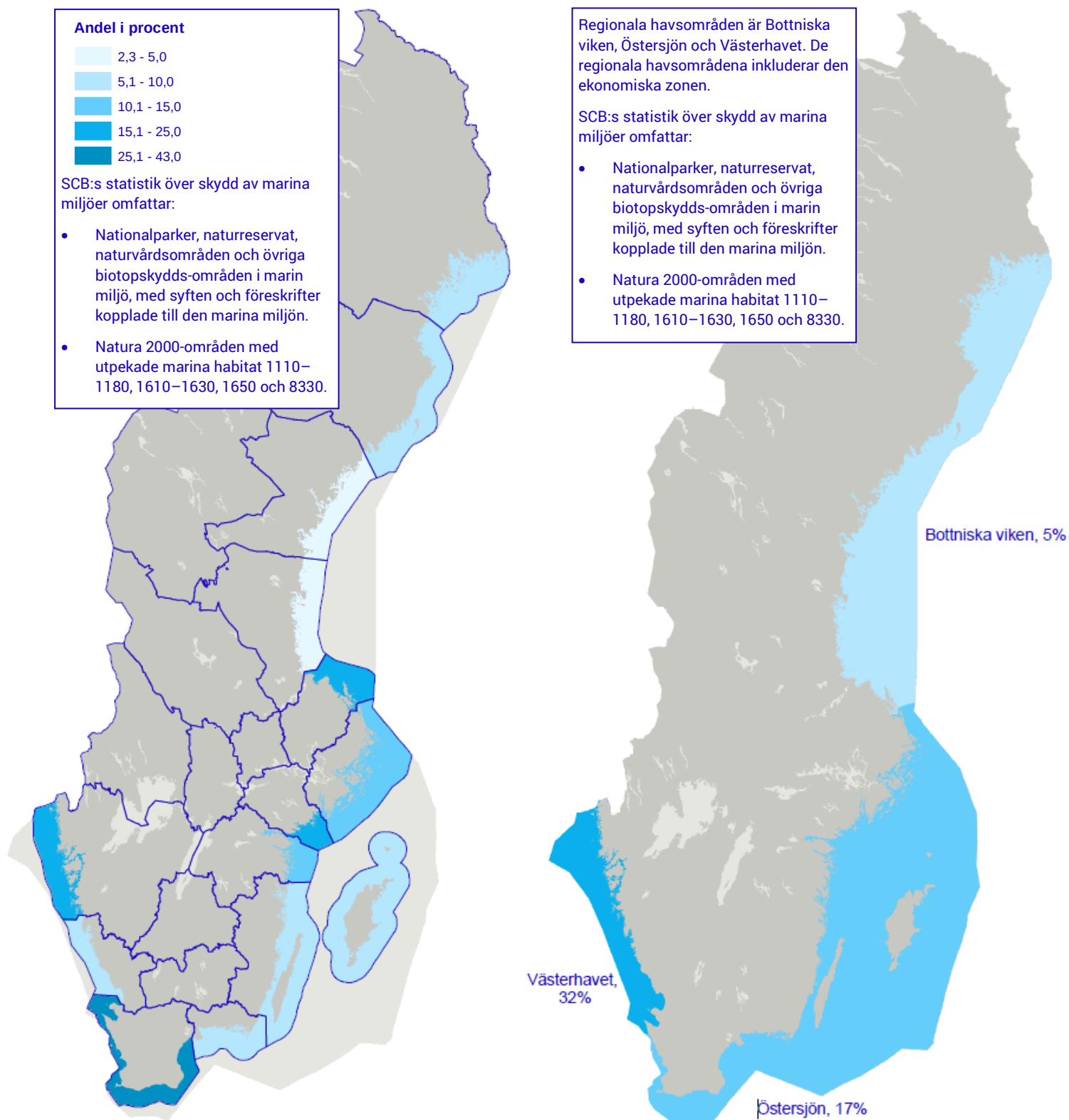
Områden ser större ut pga påläggning av yttergräns. Nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och övriga biotopsskyddsområden kan överlappa Natura 2000-områden.

Nya marina naturreservat är namnsatta.

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1

Karta 4.5 och 4.6. Skyddad natur i marin miljö, efter län och regionalt havsområde, 2022-12-31

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1

Nationellt skydd i marin miljö

De nationella instrumenten för skydd styrs av svensk lagstiftning inom miljöbalken. Sverige har 1 nationalpark, 112 naturreservat och 1 naturvårdsområde belägna helt i marin miljö, med syften och föreskrifter kopplade till den marina miljön.

Under 2022 har antalet naturreservat i marin miljö ökat med 8 objekt, omfattande mer än 8 000 hektar. Fyra av de nya områdena vann laga kraft under 2022. Övriga är äldre reservat, som vid en genomgång har bedömts uppfylla kriterierna för marina naturreservat. Det största nya reservatet är Lundåkrabukten i Skåne län, som omfattar mer än 3 500 hektar havsvattenareal.

De nya reservaten överlappas delvis av Natura 2000-områden, som ingår i det totala skyddet av marina miljöer. Därför är den totala arealökningen för de nationella skyddsformerna inte lika stor som i redovisningen av nationellt skydd (Tabell 4.15 och 4.16). Ungefär 3 000 hektar av de nya områdena var sedan tidigare skyddade som Natura 2000-områden.

Tabell 4.15. Nya naturreservat i marin miljö, 2022-12-31

Namn	Län	Ursprungligt gällandeår	Havsvattenareal i hektar
Strandstuviken	Södermanlands län	1989	640
Björkenabben	Blekinge län	2022	70
Tärnö-Yttre Ekö	Blekinge län	1980	80
Lundåkrabukten	Skåne län	2022	3 510
Gamla Varbergs och Fyrkullens kustlandskap	Hallands län	1966	60
Sik	Hallands län	2022	1 320
Malören - Vånören	Västerbottens län	2022	2 260
Skallön	Västerbottens län	2005	140

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Hektar är avrundat till jämna 10-tal. Summeringar kan därför inte göras.

Skåne län har den största arealen nationellt skydd av marin miljö, med en sammanlagd areal på mer än 118 000 hektar hav. Hälften av den arealen utgörs av Skånska Kattegatt, som blev gällande under 2020 och som omfattar 58 600 hektar hav. Det enskilt största naturreservatet i marin miljö är Svenska Högarna i Stockholms län, som har en havsareal på nästan 61 000 hektar. Det bildades redan 1976, men under 2020 utökades det med mer än 58 000 hektar. Sveriges enda nationalpark i marin miljö är Kosterhavets nationalpark.

Sverige har även 7 biotopskyddsområden i marin miljö, omfattande sammanlagt 173 hektar. Två av dem blev gällande under 2022. Det största biotopskyddsområdet i marin miljö är Hjältö leror i Västra Götalands län, som omfattar 87 hektar.

Tabell 4.16. Nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden i marin miljö, antal och areal per län, 2022-12-31

Län	Antal	Havsareal i hektar
Stockholms län	7	74 270
Uppsala län	9	62 060
Södermanlands län	6	11 490
Östergötlands län	9	26 570
Kalmar län	15	30 680
Gotlands län	3	62 080
Blekinge län	12	9 180
Skåne län	18	118 360
Hallands län	5	7 710
Västra Götalands län	15	82 800
Gävleborgs län	4	2 170
Västernorrlands län	3	1 510
Västerbottens län	7	76 360
Norrbottens län	1	15 630
Totalt	114	580 860

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Hektar är avrundat till jämna 10-tal. Summeringar kan därför inte göras

En fullständig förteckning över de marina reservaten finns i Excelformat på SCB:s webbplats:
www.scb.se/mi0603

Tabell 4.17. Sveriges tio största nationalparker och naturreservat i marin miljö, 2022-12-31

Namn	Län	Havsareal i hektar
Svenska Högarne	Stockholms län	60 860
Skånska Kattegatt	Skåne län	58 600
Salvorev-Kopparstenarna	Gotlands län	56 030
Gräsö östra skärgård	Uppsala län	53 320
Örefjärden-Snöanskärgården	Västerbottens län	46 820
Falsterbohalvöns havsområde	Skåne län	41 240
Kosterhavets nationalpark	Västra Götalands län	37 960
Holmöarna	Västerbottens län	20 570
Väderöarna	Västra Götalands län	18 090
Kallfjärden	Norrbottens län	15 630

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsregistret och NMD 1.1. Hektar är avrundat till jämna 10-tal. Summeringar kan därför inte göras.

Befolkning och tillgänglighet

Skyddad natur avser här nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Kungliga nationalstadsparken

I genomsnitt bor 31 procent av Sveriges befolkning inom 1 kilometer från skyddad natur. Andelen är högst i Stockholms, Örebro och Gotlands län, där upp mot hälften av befolkningen bor inom 1 kilometer från skyddade områden. Under 2022 har andelen befolkning som bor nära skyddade områden ökat i flera län, på grund av flera nya tätortsnära skyddade områden.

Tabell 5.1. Befolkning inom zoner runt skyddad natur, andel i procent av total befolkning, per län, 2022-12-31

Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Kungliga nationalstadsparken

Län	Inom 300 meter	Inom 1 kilometer	Inom 3 kilometer	Inom 5 kilometer	Inom 10 kilometer
Stockholms län	14	50	97	100	100
Uppsala län	7	24	74	97	100
Södermanlands län	7	39	86	100	100
Östergötlands län	4	24	85	98	100
Jönköpings län	7	25	72	89	100
Kronobergs län	8	33	75	95	100
Kalmar län	4	21	73	89	100
Gotlands län	17	46	93	100	100
Blekinge län	8	41	94	100	100
Skåne län	7	28	70	92	100
Hallands län	4	20	77	97	100
Västra Götalands län	6	28	76	94	100
Värmlands län	3	18	75	89	100
Örebro län	12	47	94	99	100
Västmanlands län	2	11	56	95	100
Dalarnas län	5	28	78	91	100
Gävleborgs län	3	17	61	87	100
Västernorrlands län	3	18	69	92	100
Jämtlands län	3	19	67	87	98
Västerbottens län	1	9	46	82	100
Norrbottens län	2	12	46	73	100
Riket	8	31	79	94	100

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Medelavstånd till skyddad natur

I genomsnitt har Sveriges befolkning 2 kilometer till skyddad natur. Medelavståndet är kortast i Stockholms län, med 1,2 kilometer. Det följs av Örebro och Gotlands län, där medelavståndet är 1,3 kilometer. Längst är avståndet i Norrbottens län, med 3,6 kilometer. Det följs av Västerbottens län, där medelavståndet är 3,4 kilometer. Under 2022 har medelavståndet minskat med i genomsnitt 100 meter, på grund av nya tätortsnära naturreservat.

Att medelavståndet är längre i Norrbottens län, trots att det har den högsta andelen skyddad areal, beror på att de största skyddade områdena finns i de fjällnära delarna, där det är ont om större tätorter. I Stockholms och Örebro län finns flera skyddade områden i mycket centrala lägen. Det ger länen korta medelavstånd. Statistik över medelavstånd i och utanför tätorter, visar att befolkning i tätorter har närmare till skyddad natur, jämfört med befolkningen utanför tätorter.

Tabell 5.2. Befolkningens medelavstånd till skyddad natur, per län 2022-12-31

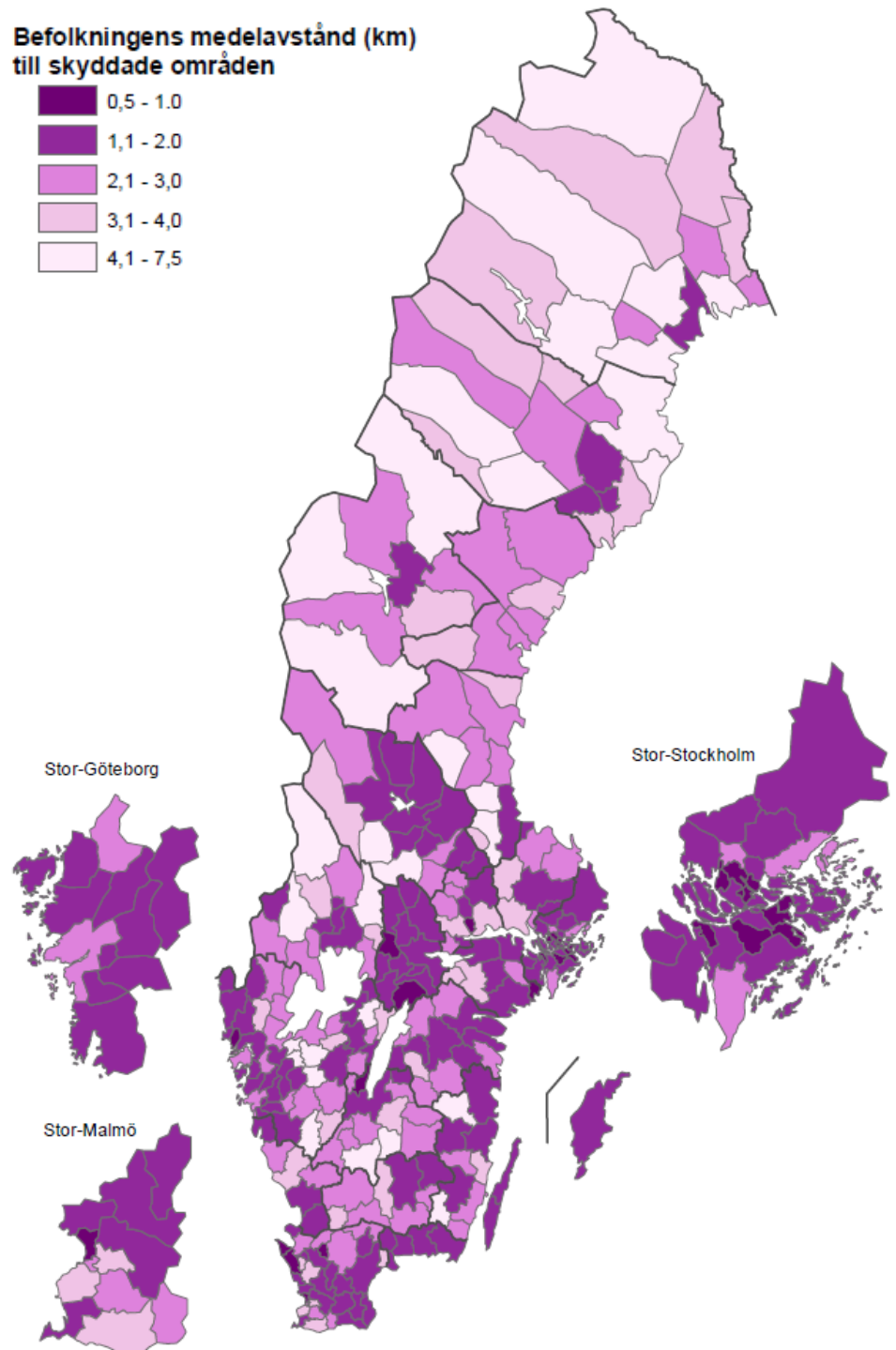
Län	Medelavstånd i kilometer
Stockholms län	1,2
Uppsala län	2,2
Södermanlands län	1,6
Östergötlands län	1,9
Jönköpings län	2,4
Kronobergs län	2,1
Kalmar län	2,4
Gotlands län	1,3
Blekinge län	1,4
Skåne län	2,3
Hallands län	2,2
Västra Götalands län	2,1
Värmlands län	2,4
Örebro län	1,3
Västmanlands län	2,8
Dalarnas län	2,1
Gävleborgs län	2,8
Västernorrlands län	2,5
Jämtlands län	2,7
Västerbottens län	3,4
Norrbottens län	3,6
Riket	2,0

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Skyddad natur avser här nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Kungliga nationalstadsparken

På kommunnivå skiljer det 7 kilometer mellan det längsta och kortaste medelavståndet. Kortast avstånd har befolkningen i Nacka kommun i Stockholms län, med 500 meter till skyddad natur. Längst medelavstånd har invånarna i den västerbottniska och fjällnära kommunen Vilhelmina, med 7,5 kilometer. Där har dock avståndet minskat med 600 meter sedan 2021, till följd av nytt skydd i närheten av tätorten Vilhelmina.

Karta 5.1. Befolkningens medelavstånd till skyddad natur, per kommun. 2022-12-31

Tätortsnära natur

Den tätortsnära naturen har stor betydelse för den biologiska mångfalden, det vardagliga friluftslivet och för att skapa kunskap, förståelse och engagemang för en god miljö. Nästan 30 procent av Sveriges nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden har bildats med syftet att tillgodose områden för friluftslivet. Det motsvarar 1 603 områden. Av dem har 541 områden det preciserade syftet att skydda tätortsnära natur.

Tillgängligheten till skyddade områden kan mätas utifrån hur stor del av tätorten och dess omland som består av skyddade områden. Tabell 5.3 visar de tio tätorter som har störst andel skyddad landareal i tätorten och inom ett 3 kilometer brett omland från tätortens gräns. Beräkningen avser SCB:s statistiska tätorter 2020, med minst 10 000 invånare. De skyddstyper som ingår är nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Kungliga nationalstadsparken.

Av de 10 tätorter som har högst andel skyddad natur, är 7 belägna i Stockholms län. Störst andel har Lidingö tätort, där 34 procent av tätorten med omland är skyddad. Det beror framför allt på naturreservatet Långängen-Elfvik, som omfattar 440 hektar och helt ingår i tätorten med omland. I Stockholms tätort med omland finns flera naturreservat samt nationalparken Tyresta och Kungliga nationalstadsparken. I Luleå tätort är det framför allt naturreservatet Ormberget-Hertsölandet som påverkar andelen skyddad natur i Luleå med omland.

Tabell 5.3. Tio-i-topp: Andel skyddad landareal i och omkring tätorter, 2022-12-31
Skyddad landareal inom statistiska tätorter 2020, med ett 3 kilometer brett omland.

Tätortskod	Tätortsbezeichnung	Län	Andel skyddad landareal
0186TC102	Lidingö	Stockholms län	34%
0180TC101	Stockholm	Stockholms län	23%
0125TC102	Ekerö	Stockholms län	22%
0380TC125	Uppsala	Uppsala län	19%
0163TC103	Upplands Väsby och Sollentuna	Stockholms län	18%
0127TC103	Tumba	Stockholms län	18%
2580TC115	Luleå	Norrbottens län	17%
0192TC103	Nynäshamn	Stockholms län	16%
0181TC108	Södertälje	Stockholms län	15%
0662TC104	Gislaved	Jönköpings län	15%

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Statistiken avser skyddad natur inom SCB:s statistiska tätorter 2020 med minst 10 000 invånare, samt i en zon på 3 kilometer från tätortsgräns.

Inga arealer vatten ingår i landarealen.

Beslut, förvaltning och kostnader

Beslut om naturreservat och naturvårdsområden

De flesta naturreservat och naturvårdsområden har inrättats efter beslut av länsstyrelser. 9 procent av områdena har bildats efter kommunala beslut. Stockholms län har högst andelen kommunalt inrättade områden. Där är 28 procent av områdena inrättade efter kommunala beslut.

Tabell 6.1. Naturreservat och naturvårdsområden efter beslutande myndighet och län 2022-12-31

Län	Beslut av kommun		Beslut av länsstyrelse	
	Antal	Totalareal i hektar	Antal	Totalareal i hektar
Stockholms län	101	19 347	262	176 354
Uppsala län	15	8 000	176	95 073
Södermanlands län	16	2 039	164	50 798
Östergötlands län	18	2 800	281	61 400
Jönköpings län	14	1 340	153	21 558
Kronobergs län	8	1 694	134	25 609
Kalmar län	10	1 050	202	70 296
Gotlands län	2	176	152	90 731
Blekinge län	2	156	116	24 061
Skåne län	61	7 732	301	157 384
Hallands län	3	69	199	32 171
Västra Götalands län	59	6 994	487	188 178
Värmlands län	11	411	210	120 925
Örebro län	43	3 160	255	47 397
Västmanlands län	6	156	122	41 342
Dalarnas län	67	3 198	321	270 275
Gävleborgs län	13	2 731	238	51 437
Västernorrlands län	17	1 794	212	49 547
Jämtlands län	1	148	234	593 291
Västerbottens län	1	237	396	1 030 402
Norrbottnens län	7	2 750	439	2 035 796
Riket	475	66 021	5 054	5 234 206

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Överlappande arealer är inte borträknade.

1 procent av den sammanlagda arealen naturreservat och naturvårdsområden har inrättats efter kommunala beslut. Den största andelen kommunalt beslutade arealer har Stockholms län, med 10 procent.

Kommunala beslut om skyddade områden

Sedan miljöbalken trädde i kraft 1999 har kommunerna själva möjlighet att besluta om inrättandet av flera olika typer av skydd. Sedan dess har deras arbete med naturvård varit en viktig del i Sveriges naturvårdspolitik. Det illustreras bland annat av friluftslivspropositionen från 2010, vilken betonar kommunens ansvar för den tätortsnära naturen och vikten av att kommuner tar ansvar för den långsiktiga tillgången till tätortsnära naturområden.

Kommuner kan besluta om att inrätta bland annat naturreservat, övrigt biotopskydd, djur- och växtskyddsområden, och naturminnen. Tidigare ingick även naturvårdsområden. I statistiken över kommunala beslut redovisas endast naturreservat och naturvårdsområden, eftersom de vanligtvis har störst yta och störst betydelse för kommunens markanvändning avseende naturvård.

Trots att de flesta naturreservat är inrättade efter beslut av länsstyrelser, finns det kommuner där en majoritet av områdena är inrättade efter kommunala beslut. Danderyd, Stockholm och Sundbyberg i Stockholms län, samt Munkfors i Värmlands län har endast naturreservat som har bildats efter kommunala beslut. Störst antal kommunalt inrättade områden har Örebro kommun, med 19 områden.

Tabell 6.2. Tio-i-topp: Störst antal kommunalt inrättade naturreservat och naturvårdsområden. 2022-12-31

Län	Kommun	Antal områden efter beslutande myndighet	
		Kommun	Länsstyrelse
Örebro län	Örebro	19	37
Dalarnas län	Gagnef	16	14
Dalarnas län	Leksand	16	18
Stockholms län	Nacka	15	1
Skåne län	Lomma	13	2
Stockholms län	Huddinge	11	1
Stockholms län	Stockholm	11	0
Skåne län	Helsingborg	10	12
Stockholms län	Botkyrka	9	6
Stockholms län	Södertälje	9	17

Källa: Naturvårdsregistret och SCB

Den största arealen kommunalt inrättade naturreservat och naturvårdsområden har Huddinge, där kommunen har avsatt drygt 5 400 hektar för områdesskydd. Därefter har Uppsala kommun avsatt störst arealer, med nästan 4 500 hektar. Arealerna omfattar både land- och vatten.

Tabell 6.3. Tio-i-topp: Störst areal i kommunalt inrättade naturreservat och naturvårdsområden. 2022-12-31

Län	Kommun	Totalareal i hektar efter beslutande myndighet	
		Kommun	Länsstyrelse
Stockholms län	Huddinge	5 421	4
Uppsala län	Uppsala	4 474	4 082
Skåne län	Helsingborg	3 815	909
Stockholms län	Nacka	2 616	3
Uppsala län	Tierp	2 530	11 137
Örebro län	Örebro	2 449	3 730
Norrbottens län	Luleå	2 404	25 501
Stockholms län	Stockholm	2 093	0
Kronobergs län	Växjö	1 639	5 243
Östergötlands län	Linköping	1 587	1 371

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Överlappande arealer är inte borträknade.

Markägare i naturreservat

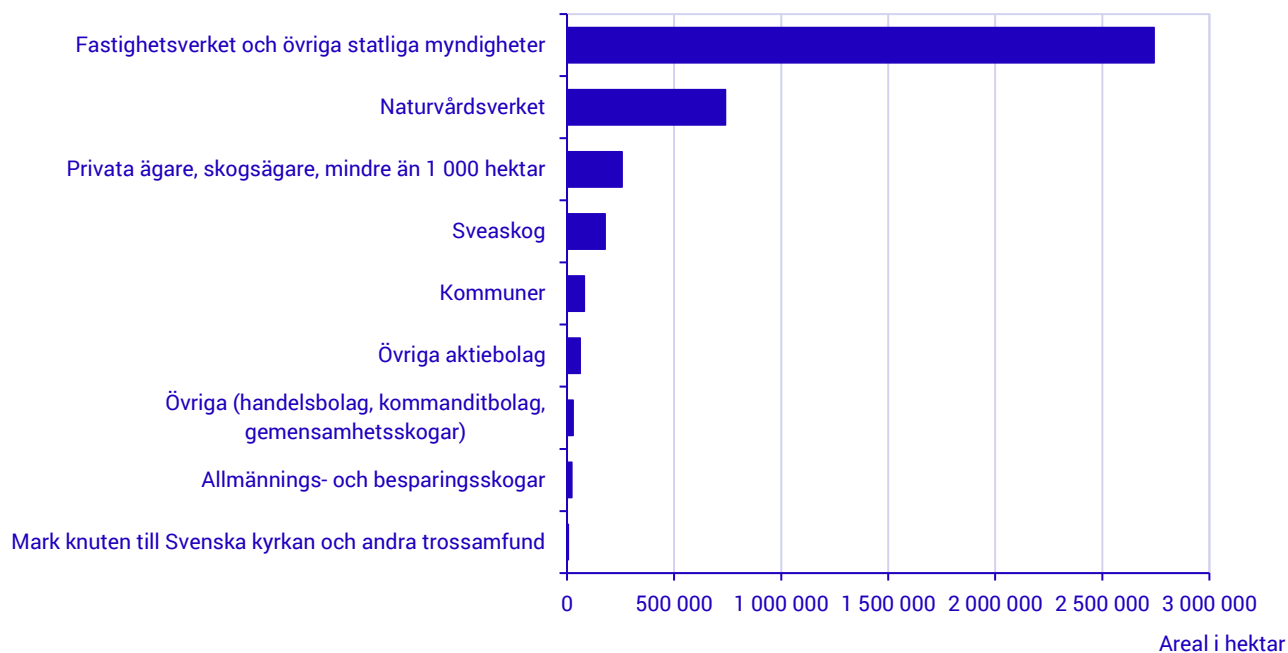
Marken i ett naturreservat kan ingå i såväl ett privat som allmänt ägande. Statliga myndigheter äger de största arealerna, eftersom huvuddelen av naturreservat i fjällregionen ägs av staten.

Naturvårdsverkets innehav uppgår till mer än 740 000 hektar.

Fastighetsverket och övriga statliga myndigheter äger 2,7 miljoner hektar. Den tredje största kategorin är privata ägare med ett totalt markinnehav på mindre än 1 000 hektar. Sveaskog äger nästan 180 000 hektar inom naturreservat.

Staten dominerar som markägare i större naturreservat. Naturvårdsverket, Fastighetsverket och andra statliga myndigheter står som ägare för 96 procent av den sammanlagda arealen av naturreservat på mer än 5 000 hektar. Nästan hälften av arealen för de minsta naturreservaten ägs av markägare med ett litet markinnehav. Sveaskog äger större andelar i naturreservat av storleken 200 till 5 000 hektar.

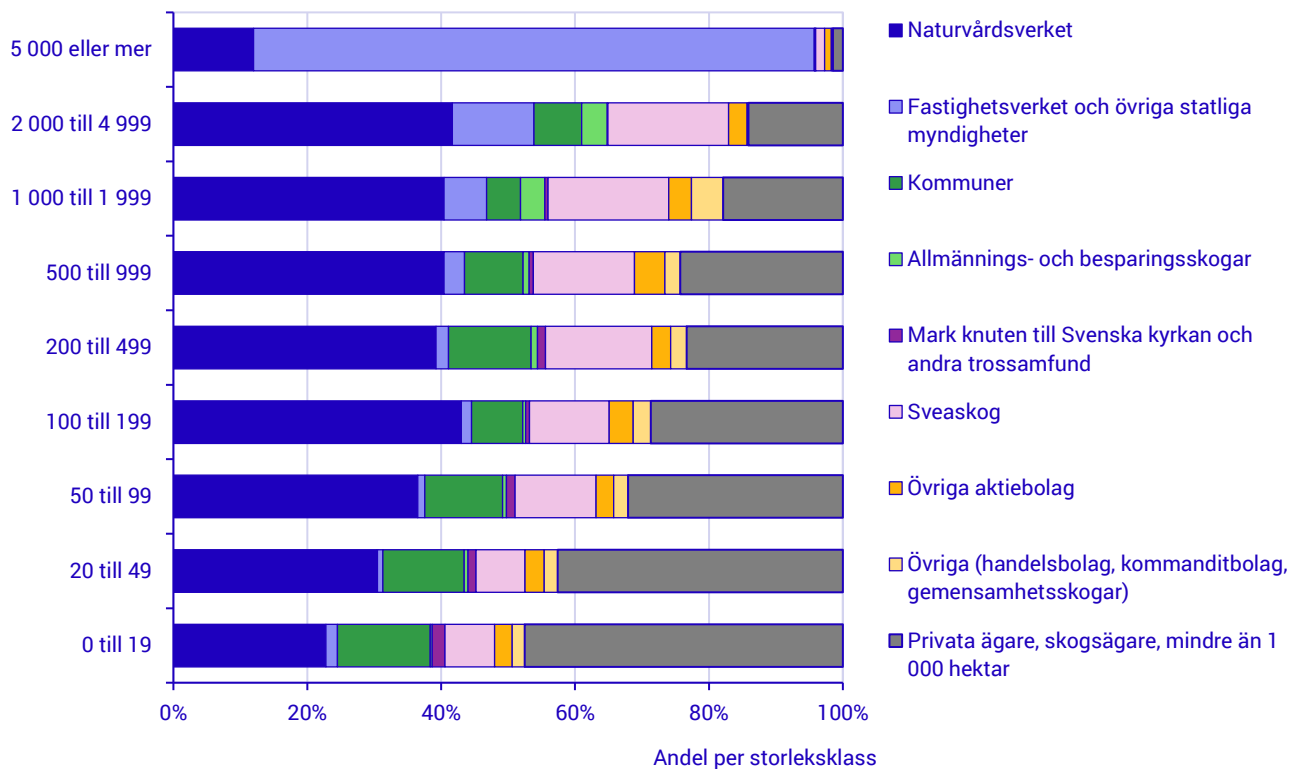
Diagram 6.1. Markägare i naturreservat, totalareal, 2022-12-31

Källa: Markägarkartan 2021, NMD 1.1 och Naturvårdsregistret. Statistiken avser naturreservat med gällandedatum till och med 2022-12-31.

Diagram 6.2. Markägare i naturreservat efter storleksklass per naturreservat, 2022-12-31

Storleksklass naturreservat, totalareal i hektar

Källa: Markägarkartan 2021, NMD 1.1 och Naturvårdsregistret. Statistiken avser naturreservat med gällandedatum till och med 2022-12-31.

Förvaltare av skyddade områden

Länsstyrelser står som förvaltare av 80 procent av Sveriges nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden. Kommuner förvaltar 12 procent av områdena och de övriga 8 procenten förvaltas av stiftelser, statliga myndigheter, privata bolag och andra typer av övriga förvaltare. Arealmässigt förvaltas 2 procent av kommuner. 79 procent av arealen förvaltas av länsstyrelser och 19 procent av övriga förvaltare.

Det är inte alltid som kommunalt inrättat skydd, i form av naturreservat och naturvårdsområden, förvaltas av en kommun. Det är dock det vanligaste. Nationalparkerna har inga kommunala förvaltare.

Tabell 6.4. Nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden efter typ av förvaltare och län, 2022-12-31

Län	Kommun		Länsstyrelse		Övriga	
	Antal	Totalareal i hektar	Antal	Totalareal i hektar	Antal	Totalareal i hektar
Stockholms län	115	22 430	199	111 631	51	63 796
Uppsala län	14	5 721	151	90 093	27	11 585
Södermanlands län	22	4 370	150	41 025	8	7 442
Östergötlands län	30	5 271	269	58 929	0	0
Jönköpings län	23	5 679	145	24 893	0	0
Kronobergs län	14	1 938	128	27 102	1	133
Kalmar län	17	1 796	197	69 850	0	0
Gotlands län	0	0	152	94 014	3	1 357
Blekinge län	8	1 783	109	21 535	1	900
Skåne län	77	10 038	277	155 015	11	2 118
Hallands län	11	384	171	27 515	20	4 341
Västra Götalands län	101	16 408	169	106 736	280	116 920
Värmlands län	12	846	209	120 491	0	0
Örebro län	49	3 749	243	33 464	8	14 653
Västmanlands län	17	1 327	109	26 076	3	15 007
Dalarnas län	64	5 555	312	281 173	15	26 918
Gävleborgs län	27	6 603	226	54 028	0	0
Västernorrlands län	26	10 735	203	43 646	1	18
Jämtlands län	3	246	227	602 138	6	1 433
Västerbottens län	6	771	386	1 025 560	6	6 680
Norrbottens län	8	2 969	440	1 748 862	6	897 548
Riket	644	108 655	4 468	4 763 960	447	1 170 848

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Antal per län stämmer inte med antal för hela riket, eftersom några nationalparker är belägna i flera län. Överlappande arealer är inte borträknade.

Kostnader för skyddad natur

Naturvårdsverkets kostnader

Naturvårdsverket lämnar ersättningar för skydd och skötsel av natur genom anslagen 1:14 Skydd av värdefull natur och 1:3 Åtgärder för värdefull natur. Kostnader består av utgifter för förvaltning av befintliga nationalparker och naturreservat, samt av kostnader för marklösen då nya skyddade områden bildas, huvudsakligen i form av naturreservat. Kostnaderna kan bestå av köp, ersättning till markägaren för intrång eller bidrag till kommuners förvärv och intrångsersättning.

Under 2022 avsatte Naturvårdsverket drygt 1,5 miljarder kronor för naturskydd inom anslag 1:14 Skydd av värdefull natur. Det fördelades på 41,8 miljoner kronor för köp av arealer, knappt 1,5 miljarder i intrångsersättning, 7,5 miljoner i bidrag och 2,9 miljoner kronor på naturvårdsavtal som tecknades under året. Kostnaderna avser 426 olika beslut om ekonomisk ersättning för skydd av värdefulla områden, samt 21 nya naturvårdsavtal.

Resultatet visar en minskning i antalet beslut jämfört med 2021, samtidigt som kostnaderna är något högre. Det kan förklaras av prisökningar under året, samt satsningar på flera större affärer. Det högsta ersättningsbeloppet 2022 avsåg det blivande naturreservatet Uddaberget, ett objekt i Stockholms län om närmare 370 hektar, för vilket drygt 80 miljoner kronor utbetalades till en privatperson. Det dyraste köpet uppgick till drygt 13 miljoner kronor för cirka 80 hektar av Lunds skogar i Mälardalen AB, inom det planerade naturreservatet Nya Munkhyttan i Örebro län.

Under 2022 tecknades 21 nya naturvårdsavtal mellan Naturvårdsverket och markägare. De omfattande sammanlagt 208 hektar landareal, varav 100 hektar produktiv skogsmark.

Tabell 6.5. Naturvårdsverkets kostnader inom anslag 1:14 Skydd av värdefull natur, 2022

Typ av markersättning	Antal avtal eller beslut enligt 1:14-anslaget	Kostnad i tusentals kronor, avrundat till jämna 100-tal	Arealer i hektar	
			Landareal totalt	Produktiv skogsmark
Köp	74	41 800	1 144	658
Intrång	346	1 449 300	28 279	19 011
Bidrag	6	7 500	153	119
Naturvårdsavtal	21	2 900	208	100
Summa	447	1 501 500	29 784	19 888

Källa: Naturvårdsverket (2023), Återrapportering av medelsanvändning och resultat för skydd av och åtgärder för värdefull natur 2020–2022.

Skogsstyrelsens kostnader

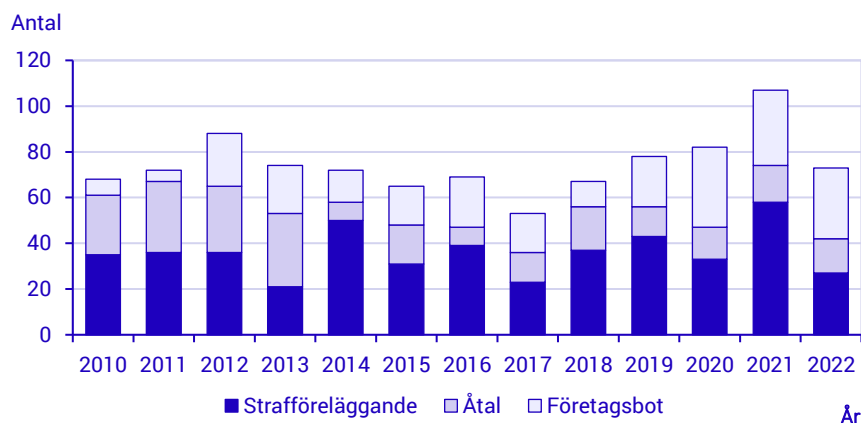
Skogsstyrelsen lämnar ersättning för biotopskyddsområden och naturvårdsavtal i skog. Under 2022 utbetalades mer än 137 miljoner kronor i ersättning för nya biotopskyddsområden. De nya områdena omfattade en landareal på 766 hektar, fördelad på 103 områden. Jämfört med 2021 ökade ersättningen med nästan 15 miljoner kronor, samtidigt som antalet områden var färre. Skogsstyrelsens ersättning av 2022 års naturvårdsavtal var drygt 16 miljoner kronor, fördelade på 55 områden med en landareal på sammanlagt 475 hektar. Antalet tecknade avtal var mer än dubbelt så många som 2021.⁴

Brott och förseelser mot områdesskydd

Brott mot områdesskydd begår den som med uppsåt eller av oaktsamhet skadar naturmiljön i ett biotopskyddsområde, uppför byggnad i ett strandskyddsområde eller orsakar skada eller risk för skada i nationalpark, naturreservat, kulturresevat, djur- och växtskyddsområde, vattenskyddsområde eller ett område som omfattas av interimistiskt förbud (Miljöbalken 29 kap § 2). Strafföreläggande kan ges för mindre allvarliga brott som inte leder till åtal och där den misstänkte har erkänt brottet inom en viss tid. Brott mot områdesskydd som ger strafföreläggande kan till exempel vara att avverka träd eller att beträda ett skyddat område där det är förbjudet.

Under 2022 ledde 15 brottsmisstankar till åtal. Antalet strafföreläggande var 27 och antalet företagsböter 31. Av samtliga brottsmisstankar avsåg 51 brott mot områdesskydd och 22 var förseelser mot områdesskydd.

Diagram 6.3. Antal brottsmisstankar avseende brottskod 8015 "Brott mot områdesskydd, förseelse mot områdesskydd", 2010 till 2022

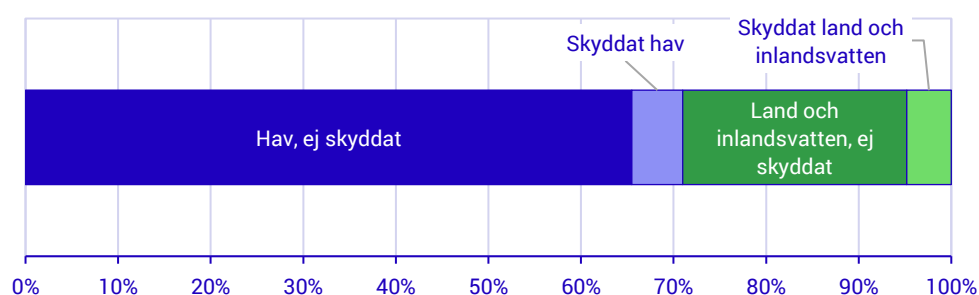
Källa: Åklagarmyndigheten

⁴ Källa: www.skogsstyrelsen.se/statistik/statistikdatabas/. Statistiken är beräknad utifrån beslutsdatum och skiljer sig därmed från annan statistik om biotopskydd i denna rapport.

Internationell statistik och rapportering

Enligt den internationella databasen *World Database on Protected Areas* (WDPA), har knappt 17 procent av världens arealer av landområden och inlandsvatten någon form av områdesskydd. Skydd av marina miljöer omfattar 18 procent av havsarealer med nationell tillhörighet, inklusive ekonomiska zoner. Totalt sett är nästan 8 procent av jordens havsareal skyddad, med huvuddelen beläget i ekonomiska zoner.

Diagram 7.1. Skyddad natur i världen, 2020

Källa: Protected Planet Report 2020, WDPA. Andelar avser hela jordklotets yta, enligt WDPA:s statistik.

Vilka områden som skyddas och hur de skyddas beror ofta på skillnader i länders naturförutsättningar, befolkningsstorlek, ägarförhållanden, tillgång till mark för rekreation, markanvändningshistoria och naturvårdstraditioner. Dessutom kan länder göra olika tolkningar av de begrepp och anvisningar som används vid rapporteringen. Den statistik som redovisas internationellt kan därför ge en mycket förenklad bild av skyddets faktiska kvalitet och omfattning.

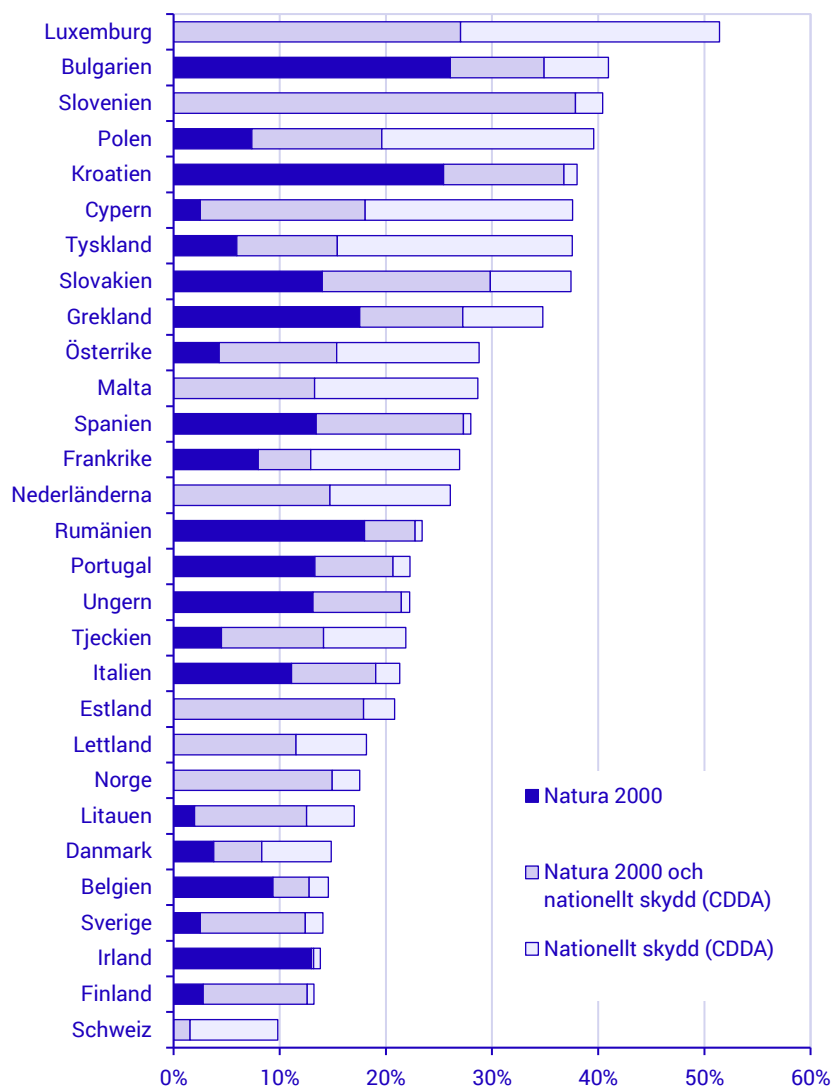
I jämförelse med många andra europeiska länder har Sverige en låg andel skyddad natur. Det beror bland annat på att markanvändningen i Sverige ofta är starkt reglerad utifrån behovet att bevara naturvärdena, medan andra länder oftare skyddar stora landskapsavsnitt, där pågående markanvändning tillåts. I Sverige omfattar Natura 2000-nätverket ofta strikt skyddade områden som även är nationalparker eller naturreservat. Det förklaras av att de innehåller känslig natur som behöver ett strikt skydd för att bevaras. I länder där skyddade områden domineras av kulturlandskap har ett mindre strikt skydd bedömts vara tillräckligt för att bevara områdenas värden. Det gör det lättare att skydda högre andelar av ländernas totala arealer.

Europeiska miljöbyrån (EEA) sammanställer statistik över skyddad natur inom EU:s medlemsländer, samt i Norge och Schweiz. Av de 29 länder som ingår i den senaste sammanställningen, har 23 länder skyddat minst 17 procent av sin totala areal av land och inlandsvatten.

Högst andel skydd har Luxemburg, med 51 procent, följt av Bulgarien med 41 procent. Sveriges andel är 14,1 procent i den här redovisningen. Det är 1 procentenhet lägre än vad som presenteras i Sveriges nationella och officiella statistik (se Tabell 0.1).

Diagram 7.2. Skyddad natur inom EU, Schweiz och Norge, 2021

Andel av total areal land- och inlandsvatten

Källa: Europeiska miljöbyrån EEA

Sveriges internationella rapportering

Rapportering av statistik och data görs av enskilda länder till databaser hos internationella myndigheter och organisationer. Syftet är att kunna göra jämförelser mellan länder, skapa trendanalyser och följa upp gemensamma åtgärder. Statistik och data ska redovisas på samma sätt av varje land, enligt samma definitioner och anvisningar, för att jämförelser mellan länder ska bli rättvisa och data ska kunna sammanställas till större värden.

OECEM

Other effective area based conservation measures

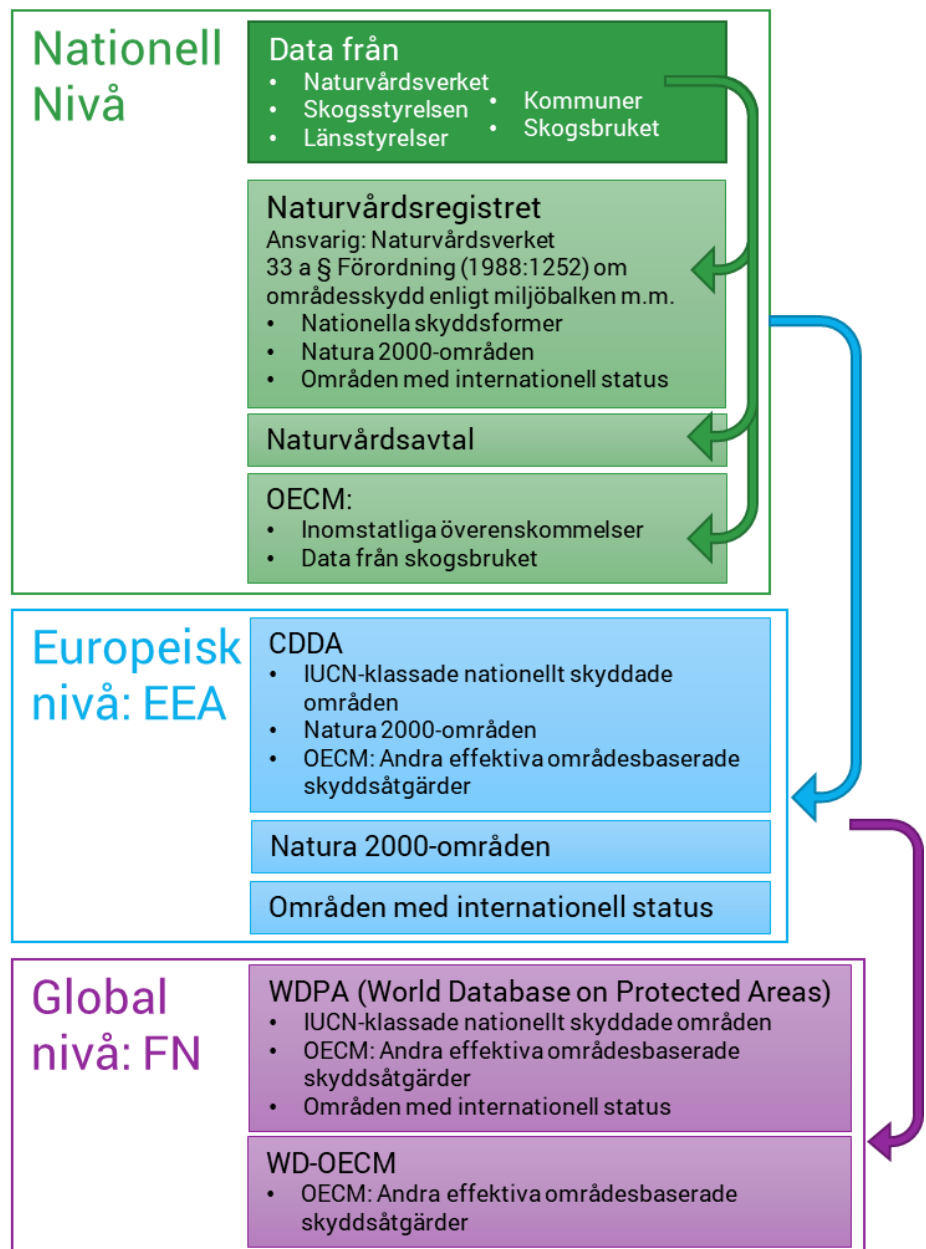
Möjliggör rapportering av frivilliga åtaganden och naturvårdande insatser inom fler verksamheter än strikt skydd. OECEM-områden är viktiga för biologisk mångfald, men ingår i verksamheter som har andra primära syften än biologisk mångfald och naturvård, till exempel skogsbruk eller försvarsverksamhet. I Sverige kan frivilliga avsättningar rapporteras som OECEM, om de uppfyller vissa kriterier. De ska vara viktiga för biologisk mångfald, ha ett naturvårdsmål och vara långsiktiga. Uppgiftslämnaren ska samtycka till rapportering.

Annan internationell rapportering

Naturvårdsverket rapporterar även internationellt skyddade områden enligt internationella konventioner, direkt till konventionernas sekretariat och databaser, såsom Ramsar (våtmarkskonventionen), HELCOM (Helsingforskonventionen) och OSPAR (Oslo-Pariskonventionen). Den informationen hämtar sedan WDPA från konventionernas sekretariat och databaser.

I Sverige har Naturvårdsverket ansvar för att uppgifter inom miljöområdet rapporteras till EU och internationellt. Varje år lämnar myndigheten uppgifter om skyddade områden till EEA och databasen *Common Database of Designated Areas* (CDDA). Från och med 2022 inkluderas Natura 2000-områden och *andra effektiva områdesbaserade skyddsåtgärder* (OECEM) i CDDA-rapporteringen. EEA rapporterar i sin tur vidare till de globala databaserna WDPA och WD-OECM. De innehåller underlag för uppföljning av flera internationella mål och arbeten inom området biologisk mångfald. Exempelvis används data från WDPA för uppföljning av Konventionen för biologisk mångfald (CBD).

Figur 7.1. Internationell rapportering av skyddade områden och OECEM

Källa: Naturvårdsverket och SCB

Sveriges rapportering avseende 2022

I årets rapportering till databasen CDDA redovisade Naturvårdsverket 3 245 nya områden. De utgjordes främst av effektiva arealbaserade skyddsåtgärder (OECM). Arealen OECM var mer än dubbelt så stor som föregående års rapporterade arealer. Sammanlagt rapporterades nästan 9,2 miljoner hektar skyddade områden, inklusive OECM. OECM utgör 0,78 procent av den totala arealen som rapporterades avseende 2022.

Tabell 7.1. Naturvårdsverkets rapportering till databasen CDDA, 2021 och 2022

	Areal i hektar		Skillnad 2021 till 2022	
	2021	2022	Areal i hektar	Procent
Skyddade områden	9 060 300	9 084 700	24 400	0,27%
OECM	33 000	71 700	38 700	117,13%
Totalt	9 093 400	9 156 400	63 100	0,69%

Källa: Naturvårdsverket. Arealer avrundade till jämna 100-tal.

Internationella ramverk för biologisk mångfald

I december 2022 hölls FN:s konferens om biologisk mångfald, då världens länder enades om ett nytt globalt ramverk och en strategisk plan för biologisk mångfald. Det nya ramverket innehåller fyra tillståndsmål och 23 åtgärds mål, som ska uppnås till 2050. Målen innebär bland annat följande:

- Skydda 30 procent av jordens yta, till havs och på land, till 2030.
- Länder ska stötta varandra i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden. Fördelning av resurser mellan rika och fattiga länder.
- Tydliga formuleringar kring skydd av ursprungsbefolkningars rättigheter, för förvaltning av landområden i samband med att nationella planer för att bevarande av biologiska mångfalden tas fram.
- Målen vänder sig också till ekonomiska sektorer, efterlyser ett hållbart nyttjande av naturresurser och uppmanar till en hållbar produktion och konsumtion.

EU strategi för biologisk mångfald innehåller bland annat följande centrala åtaganden för naturskydd till 2030:

- Rättsligt skydda minst 30 procent av EU:s landyta och 30 procent av havsområdet, samt integrera ekologiska korridorer som en del av det transeuropeiska nätverket. Kommissionen anför att man inom ramen för detta särskilt bör fokusera på områden med mycket högt värde eller mycket hög potential för biologisk mångfald.
- Strikt skydda minst en tredjedel av EU:s skyddade areal.
- Definiera, kartlägga och strikt skydda alla återstående urskogar och naturskogar i EU.

Källa: Naturvårdsverket 2023, EU biodiversity strategy for 2030: Bringing back nature to life. Brussel 20.5 2020. COM (2020) 380 final

Kort om statistiken

Årligt tema

Varje år görs en specialbearbetning inom ett särskilt tema, som en fördjupning av ett aktuellt ämne inom området Skyddad natur. Samtliga teman har varit (efter statistikens referensår):

- 2022: Rennäring och fjällnära skyddad natur
- 2021: Internationell statistik och rapportering
- 2020: Kommunalt skyddad natur
- 2019: Agenda 2030 och skydd av marina miljöer
- 2018: Nationella marktäckedata (NMD)
- 2017: Våtmarker och myrar
- 2016: Friluftsliv och skyddad natur
- 2015: Grön infrastruktur
- 2014: Skydd av skog jämfört med skogsbruk

Statistiken inom årliga teman presenteras inte i Sveriges statistiska databaser. Det är inte årligt återkommande statistik och därför inte officiell statistik.

Statistikens ändamål och innehåll

I samarbete med Naturvårdsverket tar SCB fram statistik om skyddad natur. Det är officiell statistik inom ämnesområdet Miljö och statistikområdet Markanvändning. I en bilaga till statistikförordningen (SFS 2001:100) anges vilka områden som omfattas av officiell statistik och vilken myndighet som ansvarar för statistiken på respektive område eller delområde.

SCB har publicerat officiell statistik om skyddad natur sedan början av 1990-talet. Till och med referensår 2019 publicerades uppgifterna i ett statistiskt meddelande (SM). Motsvarande uppgifter redovisas nu i SCB:s rapportformat. Statistiken publiceras en gång per år på SCB:s webbplats⁵, i form av tabeller, diagram och rapport i serien Sveriges officiella statistik MI41.

Statistiken efterfrågas på flera nivåer i samhället, från en övergripande nationell nivå, till kommunernas lokala nivå. Naturvårdsverket använder statistiken för att följa utvecklingen av de skyddade områdena, samt som underlag och stöd för sin miljömålsrapportering på nationell och internationell nivå. Övriga användare är bland annat Miljödepartementet, Skogsstyrelsen, länsstyrelser, kommuner och intresseorganisationer, vilka använder statistiken för uppföljning av skyddade områdens antal och utbredning. Det finns även ett betydelsefullt allmänintresse för de uppgifter som presenteras.

Syftet med statistiken är att beskriva Sveriges markanvändning avseende områdesskydd. Ett skyddat område är ett geografiskt definierat område som är permanent utpekat, reglerat och förvaltad för att uppnå specifika syften och bevarandemål. I Sverige används skyddade områden som samlingsnamn för skydd inom 7 kap miljöbalken, samt för många av naturvårdsavtalen enligt jordabalken. Skyddade områden med stöd av miljöbalken inrättas i enlighet med förordningen om områdesskydd och nationalparksförordningen. Skyddad natur med specifika syften och reglerad markanvändning utgör en egen form av markanvändning. I juridiska och vissa statistiska sammanhang skiljer man därför dessa områden från andra markslag.

Sveriges nationella och officiella statistik över skyddad natur innehåller uppgifter om ett urval av skyddade områden enligt 7 kap miljöbalken. Dessutom redovisas skyddade älvar, fridlysta arter, naturvårdsavtal

⁵ www.scb.se/mi0603

enligt jordabalken, inomstatliga överenskommelser, samt skogsmark som omfattas av markersättningar.

Merparten av data är hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur, samt databasen över Sveriges Natura 2000-områden. Databaserna finns publikt tillgängliga via kartverket Skyddad Natur, som nås via Naturvårdsverkets webbplats⁶.

Definitioner och förklaringar

Instrument för skyddad natur

Med instrument avses här olika typer av skydd, reglerade i lagar och förordningar, samt i ingångna avtal och enskilda beslut för formellt skyddad natur. Här följer en utförlig beskrivning av de instrument som redovisas i Tabell 0.1. Andra instrument i statistiken beskrivs tillsammans med statistikredovisningen.

Nationalparker

Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får förklaras som nationalpark, i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalparkerna syftar till ett representativt skydd av stora områden inom olika landskapstyper. De har föreskrifter som innebär skydd för samtliga ingående naturtyper.

Reglering: 7 kap. 2-3 §§ miljöbalken, nationalparksförordningen (1987:938).

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdagen, regeringen, Naturvårdsverket

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Naturresevat

Ett mark- eller vattenområde kan förklaras som naturresevat i syfte att:

- bevara biologisk mångfald,
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, eller
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

⁶ <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Naturresevat innebär ett långsiktigt områdesskydd som anpassas efter syfte och skyddsbehov, till exempel när inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden behövs för att uppnå syftet med bevarandet. Fastigheter som omfattas kan vara i såväl allmän som enskild ägo. Om markägaren vill fortsätta att äga marken blir denne ersatt i enlighet med miljöbalkens ersättningsbestämmelser.

Reglering: 7 kap. 4-8 §§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Länsstyrelse, kommun

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse, kommun

Biotopskyddsområden

Mindre mark- eller vattenområden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen och som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller särskilt skyddsvärda på annat sätt. Ett biotopskyddsområde är vanligtvis mellan 2 och 10 hektar, men kan vara upp till 25 hektar. Området ska överensstämma med minst 1 av 19 särskilt definierade biotoptyper.

Reglering: 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Skogsstyrelsen, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, kommun

Nationalstadspark

Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar uppföras och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. En åtgärd som innebär ett tillfälligt intrång eller en tillfällig skada i en nationalstadspark får vidtas om åtgärden höjer parkens natur- och kulturvärden eller tillgodoser ett annat angeläget allmänt intresse. Det ställs även krav på att parken återställs så att det inte kvarstår mer än ett obetydligt intrång eller en obetydlig skada. Lag (2009:293).

Reglering: 4 kap 7 § miljöbalken

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Den 1 januari 1995 inrättades den första och hittills enda nationalstadsparken, kallad Kungliga nationalstadsparken. Den

omfattar området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården och är belägen i framför allt kommunerna Stockholm, Solna och Lidingö.

Natura 2000-områden

Områden som är utpekade enligt EU:s två naturvårdsdirektiv fågeldirektivet SPA (särskilt skyddsområde) eller art- och habitatdirektivet SCI (område av gemenskapsintresse/särskilt bevarandeområde). Syftet är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av Europas mest värdefulla och hotade arter och naturtyper.

Natura 2000-områden utpekas för de arter och naturtyper som anges i de båda naturvårdsdirektiven och som bedöms som särskilt skyddsvärda i ett EU-perspektiv. I områdena skyddas naturtyper och arter från negativ påverkan genom en särskild tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillståndsplikten gäller även utanför det avgränsade området. I särskilda skyddsområden har medlemsstaterna även ansvar för att vidta de bevarandeåtgärder som behövs, med utgångspunkt i utpekade naturtypers och arters ekologiska behov.

I delar av statistiken ingår endast de områden som har utpekade habitat enligt art- och habitatdirektivet (SCI-områden), eller har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Reglering: 7 kap. 27-29 b §§ miljöbalken, 15-20 a §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Områden med naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal som tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägare. Att ingå i ett naturvårdsavtal är frivilligt för båda parter. Syftet är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden, för att bevara och utveckla skogar med värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, till exempel avverkning, samt tolererar att bland annat naturvårdande åtgärder vidtas där. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men fastighetsägaren åtar sig inte att utföra åtgärder.

Avtalstiden kan variera från några månader upp till 50 år. Avtalet görs normalt gällande gentemot en ny ägare, genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Reglering: 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994), lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Varaktighet: Tidsbestämt enligt avtal

Beslutande: Avtalsparter

Tillsynsmyndighet: Avtalsparter

Det finns olika benämningar på naturvårdsavtal. Ekoparksavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och Sveaskog, utan statlig ersättning. Områdena är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal. På den yta som inte är naturvårdsareal bedrivs skogsbruk med generell eller förstärkt miljöhänsyn. Vitryggsavtal är en annan form av naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen. Avtalen avser att bevara och skapa cirka 10 000 hektar lövskog. De ska ge en god livsmiljö åt såväl den vitryggiga hackspetten som andra rödlistade lövskogsarter.

Både ekoparksavtal och vitryggsavtal ska enligt regeringsbeslut *M2014/593/Nm Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* räknas till det formella skyddet och inte som frivilliga avsättningar.

Områden med inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Områden med inomstatlig överenskommelse har skyddats efter överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket. De utpekades 2003 och 2004 inom ramen för regeringsuppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar. Enligt tilläggsuppdrag efter inventeringen genomförde Naturvårdsverket ett fördjupat samråd om områdenas bevarande, vilket resulterade i 2010 års överenskommelse mellan myndigheterna. Dess innebörd är att utpekade områden undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden.

Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ett formellt skydd. Parterna är överens om att anläggande av byggnader, vägar, ledningar, vindkraftverk eller annan typ av exploatering inte ska ske inom naturskogarna. Områden erbjuds för bildande av naturreservat om övningsverksamheten upphör. Skyddsformen naturvårdsavtal är inte tillämplig, eftersom det rör sig om en överenskommelse mellan två statliga parter.

Reglering: Överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdag, regering

Tillsynsmyndighet: Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Naturtyper

De naturtyper som redovisas i statistiken definieras i enlighet med Nationella marktäckedata (NMD 1.1), som ligger till grund för klassningen av statistiken. NMD klassificerar marken i sex huvudgrupper, inklusive vatten.

Skogsmark

Skogsmark definieras som trädbeklädda områden med en trädhöjd på över 5 meter och en krontäckning på mer än 10 procent, eller träd som kan nå dessa värden. Definitionen följer FAO forest definition - Global Forest Resources Assessments 2010 (FRA2010), med vissa undantag. Till exempel klassas skog i jordbruksmark och i bebyggda områden som skogsmark, vilket inte överensstämmer med FRA2010. Även fruktodlingar och energiskog räknas som skog, om de uppfyller kriterierna för trädhöjd och krontäckning.

Skogen fördelas på undergrupperna utanför/på våtmark, vilka i sin tur fördelas på åtta undergrupper vardera, utifrån dominerande trädslag. Trädslagen är:

- Tallskog
- Granskog
- Barrblandskog
- Blandskog av tall och gran
- Lövblandad barrskog
- Triviallövskog
- Ädellövskog
- Triviallövskog med ädellövsinslag
- Temporärt ej skog (Öppna och igenväxande hyggen, stormfällda områden eller brandfält)

Låg fjällskog

Kompletterande information i NMD. Trädklädda områden inom fjällnära gräns, med en trädhöjd på 2 till 5 meter och en krontäckning om minst 10 procent. Markklassen kan innehålla både fjällbjörk- och fjällbarrskog, videbuskar och buskar/träd på hyggen.

Öppen våtmark

Öppen mark där vattnet under en stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan. Minst 50 procent av vegetationen bör vara hydrofil, det vill säga fuktighetsälskande, för att man ska kunna kalla ett område för våtmark. Ett undantag är tidvis torrlagda bottenområden i sjöar, hav och vattendrag. De räknas till våtmarkerna trots att de kan sakna vegetation. Definitionen är från Naturvårdsverkets rapport 3824 (Michael Löfroth, 1991 *Våtmarkerna och deras betydelse*).

Åkermark

Jordbruksmark som används för växtodling eller som hålls i ett sådant tillstånd att den kan användas för växtodling. Marken ska kunna användas utan någon särskild förberedande åtgärd, annat än användande av gängse jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Marken ska kunna användas för växtodling varje år. Undantag kan göras för ett enskilt år om särskilda omständigheter föreligger. Definition enligt Jordbruksverket SJVFS 2018:40.

Övrig öppen mark

Annan öppen mark som inte är våtmark, åkermark eller exploaterade vegetationsfria ytor. Indelning i undergrupperna:

- Övrig öppen mark utan vegetation
- Övrig öppen mark med vegetation

Exploaterad mark

Artificiella och vegetationsfria ytor som i hög grad är hårdgjorda. Indelning i undergrupperna:

- Exploaterad mark, byggnad
- Exploaterad mark, väg/järnväg
- Exploaterad mark, ej byggnad eller väg/järnväg

Vatten

Delas in i undergrupperna

- Sjöar och vattendrag
- Hav

Regioner

Den regionala redovisningen av statistiken är i normalfallet efter län eller hela riket. I några fall redovisas statistiken per kommun.

Fördelning efter SCB:s statistiska tätorter förekommer i avsnittet om befolkning och tillgänglighet. Statistik över naturtyperna skogsmark och marina miljöer redovisas även på naturgeografiska regioner.

Skogsmark redovisas på *naturgeografiska regioner (SUS-regioner)* och skydd av marina miljöer redovisas på *regionala havsområden*.

Regionala havsområden

Statistik över nationalparker och naturreservat i marin miljö redovisas på regioner som baseras på Havs- och vattenmyndighetens havsplaneområden, uppdaterade under 2019. En justering av områdena har gjorts särskilt för den här statistiken, genom att dra in gränserna till kustlinjen. För att skilja de justerade områdena från originalet, används benämningen *regionala havsområden* för de områden som används i statistiken för.

SCB:s statistiska tätorter

En statistisk tätort består av sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare. SCB avgränsar tätorterna geografiskt och beräknar därefter statistik per tätort. Statistiken avseende 2022-12-31 baseras på statistiska tätorter med referensår 2020.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019.

Naturgeografiska regioner (SUS-regioner)

Den regionindelning som i denna statistik används för uppgifter om skogsmark. Indelning i fem naturgeografiska regioner anpassade till länsgränserna och den fjällnära gränsen. Indelningen gjordes i *Skogsvårdsorganisationens 'Utvärdering av Skogspolitiken' (SUS) 2001*. De regioner som används i statistiken har anpassats till gällande länsgränser.

Karta 8.1. SUS-regioner – regionindelning vid redovisning av skogsmark

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Statistikens framställning

Indata

Följande koordinatsatta register och geodata har använts vid produktion av statistiken.

Tabell 8.1 Indata till officiell statistik över skyddad natur 2022-12-31

Register, innehåll i uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Datum för uttag	Registeransvarig
VIC Natur: Nationalparker, naturreservat och skogligt biotopskyddsområde (gällande)	Ursprungligt gälldedatum t.o.m. 2022-12-31	2023-02-14	Naturvårdsverket
VIC Natur: Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat	Beslutsdatum t.o.m. 2022-12-31	2023-02-14	Naturvårdsverket
VIC Natur: Naturreservat (beslutat och överklagat)	Ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2022-12-31	2023-02-16	Naturvårdsverket
VIC Natur: Skogligt biotopskyddsområde, beslutade ej laga kraft	Beslutsdatum t.o.m. 2022-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2023-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum	2023-02-27	Skogsstyrelsen
VIC Natur: Naturvårdsverkets naturvårdsavtal	Avtalsdatum start t.o.m. 2022-12-31, avtalsdatum slut fr.o.m. 2023-01-01	2023-01-09	Naturvårdsverket
Skogsdataportalen: Skogsstyrelsens naturvårdsavtal inklusive vitryggsavtal och så kallade Bergvikavtal	Avtalsdatum t.o.m. 2022-12-31	2023-01-06	Skogsstyrelsen
NO/NS-bestånd inom Sveaskogs ekoparker		December 2022	Skogsstyrelsen
VIC Natur: Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket	2018-12-21, modifiering 2022-01-28	Januari 2022	Naturvårdsverket
Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010	2010-04-01	2020-10-12	Naturvårdsverket
Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd", intrång och bidrag från 2022-01-09	Avtalsdatum och beslutsdatum t.o.m. 2022-12-31	Januari 2023	Naturvårdsverket
VIC Natur: Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk, endast områden med reservatsbeslut		2023-02-16	Naturvårdsverket
Natura Naturtypskartering NNK		2023-01-09	Naturvårdsverket
Topografi 10: Län- och kommunindelning, ytbildat vatten		Januari 2022	Lantmäteriet
Skogsdataportalen: Fjällnära gräns		2023-01-30	Skogsstyrelsen
Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad, version 1.1	2018	2023-01-30	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata tilläggs-skikt produktivitet, version 1.1	2018	2023-01-30	Naturvårdsverket
Nationella Marktäckedata tilläggs-skikt låg fjällskog, version 1.1	2018	2022-03-22	Naturvårdsverket
VIC Natur: Markägarkartan	2021	2022-03-22	Naturvårdsverket
TUVA: Ängs- och betesmarksinventering		Mars 2022	Jordbruksverket

Register, innehåll i uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Datum för uttag	Registeransvarig
Registret över totalbefolkningen (RTB) samkört med adresser i Lantmäteriets fastighetsregister	2022-12-31	Mars 2023	SCB
Statistiska tätorter 2020	2020-12-31	Mars 2023	SCB
Havsplaneområden		2019-03-14	Havs- och vattenmyndigheten (HaV)
Sveriges ekonomiska zon		2018	Sjöfartsverket
Överenskommelse om långsiktigt skydd av värdefulla skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog, NV-dnr: NV-01122-23	2023-02-07		Naturvårdsverket
Statliga fjällnaturskogarna som pekats ut i rapport till Skogsutredningen 2019 (SOU 2020:73)	2019		Naturvårdsverket

Redan framställd statistik hämtas från andra källor. Det gäller uppgifter om fridlysta växt- och djurarter, skyddade älvar, kulturresevat, kostnader, brottsmisstankar, Sveriges totala befolkning, Sveriges hela land- och vattenarealer, internationella data och delar av statistiken om skogsmark. Statistiken hämtas från Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Åklagarmyndigheten, EEA, WDPa, Skogsstyrelsen, SCB och SLU Riksskogstaxeringen.

Naturvårdsregistret (NVR)

Enligt *Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken* ska länsstyrelsen föra ett register över formellt skyddade områden⁷ och andra förhållanden för naturvården i Sverige. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register, det så kallade Naturvårdsregistret. Det är källa till stora delar av den officiella och nationella statistiken om skyddad natur som presenteras i den här rapporten. Det används även till andra nationella sammanställningar. Naturvårdsregistret utgör också grunden för internationell rapportering av skyddade områden.

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR), i databasen VIC-Natur. I början av 2023 gjordes det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 2022-12-31. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2022.

⁷ Beslut enligt 7 kap. Miljöbalk (1998:808)

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. Naturvårdsregistret ersätter det tidigare registret och den så kallade NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Nationella marktäckedata (NMD)⁸

NMD är en kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Utöver baskarteringen finns tillägsskikt med kompletterande information om objekthöjd, objekttäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Till Skyddad natur med referensdatum 2022-12-31 har den andra versionen av NMD använts, med beteckning NMD 1.1 och basår 2018.

Land- och vattenarealer för kommuner och län

Geodata och statistik produceras och publiceras av SCB, med Lantmäteriets fastighetskarta och geodata för hydrografi som grund.⁹

Registret över totalbefolkning (RTB), kopplat till adresser

RTB innehåller uppgifter som är av grundläggande betydelse för information om Sveriges befolkning. Systemet omfattar register som är grunden för den officiella befolkningsstatistiken och som tillhandahåller basuppgifter för stora delar av SCB:s verksamhet. SCB

⁸ <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/nationella-marktackedata>

⁹ www.scb.se/mi0802

har kopplat uppgifterna i RTB till belägenhetsadresser i Lantmäteriets fastighetsregister.

Sekundärstatistik, redan bearbetad statistik

Delar av den statistik som presenteras i rapporten är av typen sekundärstatistik, vilket innebär att det är redan bearbetad statistik som används i produktionen. Statistiken återpubliceras med samma siffror som i den ursprungliga publiceringen. Endast enklare bearbetningar, som beräkning av andelar eller presentation i andra format än i ursprunget, görs av SCB till den här rapporten. Källa till statistiken anges tillsammans med den tabell, karta eller diagram som statistiken presenteras i. Det gäller exempelvis internationell statistik över skyddad natur, som hämtas från WDPA eller EEA.

Referensdatum

Statistiken redovisar skyddad natur som vid datumet 2022-12-31 hade status laga kraft/gällande. I några fall används beslutsdatum, till exempel vid redovisning av Natura 2000-områden, som saknar gällandedatum i registret.

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade.

I avsnittet om skyddad skogsmark redovisas naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum, men ej hade vunnit laga kraft. Det redovisas i en egen kategori. Det görs för att få en samstämmighet med statistikprodukten *MI0605 Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark* (FFHI).

Bearbetningar

Arealer för land och vatten

De skyddade områdenas totalarealer innehåller både land, inlandsvatten och havsvattenarealer. I den statistik där SCB står som källa, har de skyddade områdenas fördelning i land- och vattenarealer beräknas med hjälp av Lantmäteriets geodata Topografi 10 (tidigare Fastighetskartan). Data har en noggrannhet som motsvarar kartskalen 1:10 000. I statistik som har källa NMD är land- och vattenarealer beräknade utifrån data i NMD 1.1.

Några Natura 2000 SCI-objekt som enligt beslut endast består av vatten, bearbetas inte med Lantmäteriets geodata för vatten. I stället klassas områdenas hela arealer som inlandsvatten. Det gäller följande SCI-objekt:

Tabell 8.2. Natura 2000 SCI-objekt som inte bearbetas med SCB:s vattenkarta

Namn	SITECODE
Byskeälven	SE0820432
Byskeälven	SE0810437
Görjeån	SE0820728
Laisälven	SE0820737
Piteälven	SE0820434
Råneälven	SE0820431
Torne och Kalix älvsystem	SE0820430
Vindelälven	SE0810435
Åbyälven	SE0820433
Åbyälven	SE0810438
Lögdeälven	SE0810433
Öreälven	SE0810434

Skyddad natur per kommun

Skyddad natur per kommun beräknas för skyddstyperna nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), samt för en överlappsjusterad sammanslagning av dessa skyddstyper. Statistik över vattenskyddsområden, nationalstadsparken och medelavstånd redovisas också per kommun.

Arealuppgifter har beräknats av SCB i GIS-miljö. De skyddade arealerna på läns- och kommunnivå har fördelats med hjälp av digitala gränser med en noggrannhet som motsvarar skala 1:10 000.

När ett skyddat område sträcker sig över kommungräns redovisas det som ett område i varje kommun. Detsamma görs för redovisning av nationalparker och vattenskyddsområden som sträcker sig över länsgräns. Övriga områden delas inte mot länsgräns, utan antalet förs till det län där den största delen av området finns. Om någon del av området är mindre än 10 hektar per kommun och utgör mindre än 50 procent av hela områdets areal, är det inte medtaget i antalet för den aktuella kommunen. Undantag görs för de områden vars totala areal är mindre än 10 hektar. Då redovisas de olika delarna per kommun, om inte delytan understiger 0,005 hektar.

Formellt skyddad skogsmark

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade. Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat, inkluderas endast de delar som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

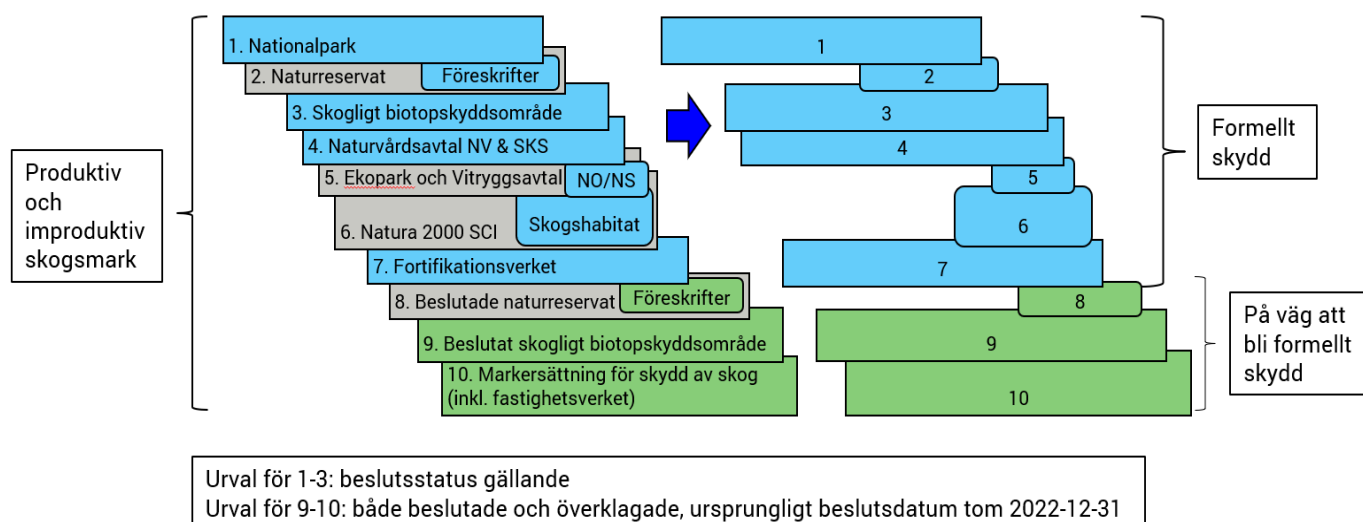
Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller

naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO respektive NS). Områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett, så kallade vitryggsavtal, är en delmängd av Skogsstyrelsens naturvårdsavtal med undertyp Bergvikavtal. För Skogsstyrelsens naturvårdsavtal har undertyperna Bergvikavtal och Ekoparker valts bort för att undvika dubbelräkning, då dessa avtal finns registrerade i separata geodata.

Då områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk endast finns för de områden där det finns reservatsbeslut, har det gjorts en manuell justering av *markersättning för skydd av skog* (inklusive Fastighetsverket). För bidragsavtal inkluderas endast de områden som ligger inom gällande eller beslutade naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk. Det har även gjorts en rättelse för arealen intrångsersatt mark för reservatet Nynäs (NVRID: 2001921) då hela området som intrångsersattalet täcker inte är skyddad mot skogsbruk. Intrångsersättningen har därför klippts mot den, för närvarande överklagade, utökade föreskriftsfilen för området.

Nationella Marktäckedata (NMD) bas ogeneraliserad version 1.1 har använts för att ta fram total areal skogsmark och produktiv skogsmark. De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioritetsordningen i Figur 8.1, så att överlappande ytor exkluderas och dubbelräkning av arealer inte görs. Där arealerna redovisas inklusive överlapp med övriga skyddsformer, har överlapp mellan gällande och beslutade/överklagade naturreservat tagits bort, eftersom det kan röra sig om samma reservat som både är gällande och berörs av ett överklagat beslut.

Figur 8.1. Exkludering av överlappande arealer skogsmark

Statistikens kvalitet

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0603.

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet avseende geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras.

I statistiken till och med 2006 användes äldre och manuellt framtagna arealer från VIC-Natur, som länsstyrelserna själva angav. I 2007 till 2010 års statistik användes de arealer som genererades automatiskt i VIC-Natur, då de ansågs vara av högre kvalitet. Från och med 2011 års statistik används land- och vattenarealer som beräknas av SCB i samband med att statistiken tas fram. Geodata från VIC-Natur och Lantmäteriets geodata Topografi 10 används då i SCB:s bearbetning.

Statistiken avser normalt hela skyddsobjekt, oberoende av om strikt skydd gäller eller ej. Inom ett flertal skyddade områden ingår vattenytor som inte har något egentligt skydd, men som har medtagits av arronderingsskäl. Skogsmark både med och utan föreskrifter mot skogsbruk ingår, om inte annat anges. I Natura 2000-arealen ingår både ytor med utpekade habitat och ytor som saknar habitat, om inte annat anges. Områden som sträcker sig över läns- eller kommungräns redovisas ofta som ett område i vardera kommunen, med olika objektidentitet.

Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är densamma. Uttag görs vid ungefär samma tidpunkt inför varje års statistikproduktion. Jämförelser mot senare uttag från registret görs i regel inte, men SCB genomför en kontroll av indata för att säkerställa att inga större fel förekommer.

Navet

Navet är Skogsstyrelsens interna ärendehanteringssystem, som innehåller samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Enligt Skogsstyrelsens dokumentation håller databasen en god kvalitet. Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är densamma. Jämförelser mot senare uttag från registret görs i regel inte.

Via ett automatiskt system hämtas data från Navet till Naturvårdsregistret (NVR). Data från Navet levereras därmed till SCB via det NVR-uttag som Naturvårdsverket/Metria gör.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserscanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 ha), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Ingående klasser, förväntad noggrannhet, produktivitet, fjällskog och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivningar¹⁰.

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som skogsmark har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i Riksskogstaxeringen (RT). NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån¹¹.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i RT jämförs med NMD:s areal av skogsmark, har NMD nationellt sett 4 procent mindre skogsmark än RT. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, har NMD nationellt sett 2 procent mindre produktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelse på länsnivå.

NMD har använts sedan 2018 års statistik. Till och med 2017 års statistik användes *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige*

¹⁰

https://geodata.naturvardsverket.se/nedladdning/marktacke/NMD2018/NMD_Produktbeskrivning_NMD2018Basskikt_v2_2.pdf

https://geodata.naturvardsverket.se/nedladdning/marktacke/NMD2018/NMD_Produktbeskrivning_tillaggsskikt_LagFjallskog_v1_1.pdf

https://geodata.naturvardsverket.se/nedladdning/marktacke/NMD2018/NMD_Produktbeskrivning_tillaggsskikt_Produktivitet_v1_2.pdf

¹¹

https://geodata.naturvardsverket.se/nedladdning/marktacke/NMD2018/NMD_Produktbeskrivning_tillaggsskikt_Produktivitet_v1_2.pdf

(KNAS) för beräkning av naturtyper. KNAS hade en avgränsning av skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000 till 2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Referensdatum i långa tidsserier

Från och med 2015 års statistik används gällandedatum (laga kraft) som grund till statistiken över nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden i de diagram som redovisar skyddad natur i långa tidsserier, från 1909 respektive 2000. Statistik som publicerades till och med 2014 utgick från beslutsdatum. Beslutsdatum används fortfarande för Natura 2000-områden, eftersom den skyddsformen saknar gällandedatum.

Diagram med långa tidsserier visar vilka marktyper som har skyddats sedan ett visst årtal, utifrån ursprungligt gällandedatum. För flera naturreservat har det senare fattats beslut om att ändra den geografiska utbredningen, vanligtvis i form av en utökning. Det gäller till exempel den stora ökningen av Natura 2000-området Bästeträsk som gjordes under 2015. I statistiken hamnar utökningen på året 1998, som är områdets ursprungliga gällandedatum.

I de specifika fall då naturreservat har upphävts, har de normalt ersatts av ett annat skyddat område, till exempel genom att området ingår i ett nytt naturreservat eller i en nationalpark. Statistiken kan därför sakna skyddade arealer som har varit skyddade, men som har upphävts senare. Det förekommer också att den skyddade arealen saknas för några år och redovisas först från och med när beslutet om det nya området togs.

Helt nya objekt kan ibland ersätta objekt på samma plats. Det leder till att arealer som tidigare har redovisats för ett visst år försvinner från detta årtal och i stället blir synliga det årtal som det nya objektet har bildats. Exempelvis så ersätter det stora marina Natura 2000-objektet Hoburgs bank och Midsjöbankarna (beslutat 2016) de tidigare Natura 2000-objekten Hoburgs bank (beslutat 2002) och Norra Midsjöbanken (beslutat 2008).

Förändringar jämfört med föregående års statistik

Naturvårdsavtal av typen ekoparker har granskats extra, eftersom en större minskning av arealerna noterades i föregående års statistikproduktion, avseende statistik för 2021. I årets statistikproduktion var de försvunna områdena tillbaka i registret och inga liknande avvikelser noterades. I och med det anses bortfallet vara åtgärdat. Skogsstyrelsen, som ansvarar för registeruttaget, har varit i kontakt med dataleverantören angående avvikelserna och fortsatta rutiner för datahantering.

SCB:s arealstatistik görs normalt med sfärisk beräkningsmetod, där GIS-programvara beräknar arealer med hänsyn till jordytans krökning. SCB:s

beräkning av skyddade arealer har använt sfärisk beräkning sedan 2020 års statistik, då metoden blev tillgänglig i den programvara som används för beräkningen (Esri ArcGIS). Tidigare arealer är beräknade enligt ortogonal metod, som är en plan geografisk beräkningsmetod.

Inför 2022 års statistik har SCB utvärderat metoden och kommit fram till att en ortogonal beräkning passar den här statistiken bättre, eftersom flera datakällor kombineras och klipps upp i mindre delar, samtidigt som en viktig beståndsdel, Naturvårdsregistret, utgörs av en plan karta. Från och med 2022 års statistik återgår därför SCB till ortogonal beräkning av skyddade arealer. Det påverkar tabeller som har SCB som källa. Arealuppgifter i SCB:s webbaserade statistikdatabas uppdateras, men tidigare rapporter revideras inte. Skillnaden mellan ortogonal och sfärisk beräkning är 1 900 hektar av de totala skyddade arealerna i rapportens Tabell 0.1. Det är 2 promille av den skyddade arealen. Revideringen är därför knappt märkbar.

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Naturvårdsverket

SCB och Naturvårdsverket samarbetar i framställningen av statistiken. På Naturvårdsverkets webbplats finns information om olika typer av skydd, processen vid bildande av skydd, med mera.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om de biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som myndigheten tecknar med skogsägare. Flera faktorer leder till en skillnad mellan Skogsstyrelsens och SCB:s statistik:

- SCB:s statistik utgår från gällandedatum (laga kraft) för objekten. Skogsstyrelsen använder beslutsdatum och inkluderar därmed fler objekt och arealer än SCB, trots att samma referensdatum används.
- SCB:s statistik inkluderar så kallade vitryggs- och ekoparksavtal, samt naturvårdsavtal tecknade med kommuner och länsstyrelser. Det ingår inte i Skogsstyrelsens statistik.
- Beräkning av arealer görs med olika metoder. Skogsstyrelsen baserar sin arealuppgift på information i register, medan SCB gör egen areaberäkning med hjälp av geodata.
- SCB räknar bort överlappande arealer. Det gör inte Skogsstyrelsen.

Kartverket Skyddad Natur
Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för den officiella statistiken över Skyddad natur.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Tabell 8.3. Orsak till skillnad i statistik över biotopskydd och naturvårdsavtal

Typ av orsak	SCB	Skogsstyrelsen
Tidpunkt	Gällande/Laga kraft	Beslutsdatum
Beräkning av arealer	Geodata	Arealer i register
Överlappsanalys	Ja	Nej
Ingår ekoparker och vitryggsavtal	Ja	Nej
Ingår avtal med kommuner och länsstyrelser	Ja	Nej

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

SLU producerar och publicerar officiell statistik om Sveriges skogsmark, inom undersökningen Riksskogstaxeringen. Uppgifterna publiceras bland annat i den årliga publikationen Skogsdata, tillsammans med ett aktuellt tema. Tema i 2023 års version av Skogsdata är *Gammal skog enligt miljömålsdefinitionen*.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

HaV:s uppgift avseende skyddad natur är att vara vägledande, stödjande och pådrivande i länsstyrelsens och kommunens arbete med akvatiskt områdesskydd.

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet arbetar med samordning och samverkan kring Sveriges kulturresevat.

Tips vid användning av statistiken

Begrepp inom statistiken över skyddad natur kan skilja sig åt, beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Tabell 8.4. Relationer mellan begrepp i statistiken

Naturresevat med gällande/laga-kraft-vunnet beslut	Arealer för markersättning/marklösen för bildande av naturresevat
Arealer med föreskrifter mot skogsbruk	Areal utan föreskrifter mot skogsbruk
Skyddad skogsmark totalt	Skyddad produktiv skogsmark
Skyddad natur ovan gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur nedanför gränsen för fjällnära skog
Skydd av havsvattenarealer, utan urval av utpekade habitat	Skydd av marina miljöer, med utpekade habitat
Överlapp mellan skyddstyper, till exempel att Natura 2000 ofta överlappar arealer med nationalparker eller naturresevat	

Bilaga 1: Skyddad natur per kommun

Tabellbilaga 1. (01) Stockholms län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotopskyddsområden	Övriga biotopskyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Upplands Väsby	4	337	279	0	275	0	3	0	4,0	3,7
Vallentuna	18	835	781	0	741	0	40	0	2,3	2,2
Österåker	31	2 431	848	0	790	0	58	0	4,4	2,7
Värmdö	53	31 835	6 717	0	6 699	0	4	14	10,7	15,1
Järfälla	7	2 116	1 591	0	1 398	178	0	15	33,6	29,6
Ekerö	16	4 023	2 531	0	2 505	0	26	0	10,5	11,6
Huddinge	13	5 440	4 937	0	4 922	0	0	15	38,7	37,7
Botkyrka	28	2 146	1 977	0	1 922	0	54	0	9,7	10,2
Salem	7	3 792	3 180	0	3 165	0	16	0	53,3	58,8
Haninge	32	35 041	9 159	1 160	7 977	0	23	0	16,1	20,1
Tyresö	8	3 554	3 038	715	2 323	0	0	0	35,3	43,9
Upplands-Bro	15	2 515	1 054	0	1 039	0	12	3	7,7	4,5
Nykvarn	13	178	125	0	94	0	31	0	1,0	0,8
Täby	2	274	273	0	273	0	0	0	3,8	4,5
Danderyd	3	421	313	0	313	0	0	0	12,9	11,9
Sollentuna	4	1 784	1 709	0	1 709	0	0	0	30,8	32,5
Stockholm	11	2 093	1 756	0	1 756	0	0	0	9,8	9,4
Södertälje	68	6 383	3 893	0	3 719	1	168	12	9,2	7,4
Nacka	16	2 619	2 203	0	2 070	133	0	0	20,4	23,2
Sundbyberg	2	153	147	0	147	0	0	0	17,5	17,0
Solna	3	238	220	0	220	0	0	0	11,0	11,4
Lidingö	2	450	369	0	369	0	0	0	8,8	12,0
Vaxholm	2	4 368	2 926	0	2 926	0	0	0	40,8	50,8
Norrtälje	324	76 353	7 549	81	6 519	0	953	1	12,7	3,7
Sigtuna	18	866	783	0	756	0	28	0	2,5	2,4
Nynäshamn	26	9 151	3 087	0	2 871	172	43	0	7,0	8,6
Stockholms län	712	199 395	61 443	1 955	57 497	483	1 460	59	11,9	9,4

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (03) Uppsala län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Summa utan överlapp	National-parker	Andel av land-areal
Håbo	16	2 725	2 171	0	2 143	0	28	0	14,6	15,1
Älvkarleby	11	2 839	1 032	0	1 021	0	10	0	4,6	4,7
Knivsta	8	1 341	855	0	843	0	12	0	4,5	3,0
Heby	85	9 840	6 425	2 766	3 532	0	128	0	8,0	5,5
Tierp	119	14 020	8 032	0	7 679	0	363	0	5,4	5,2
Uppsala	100	8 697	8 509	0	8 368	0	146	0	3,9	3,9
Enköping	38	4 657	2 404	0	2 347	0	60	0	3,5	2,0
Östhammar	123	64 354	7 658	0	7 311	0	347	0	17,3	5,2
Uppsala län	489	108 473	37 085	2 766	33 245	0	1 093	0	8,9	4,5

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (04) Södermanlands län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Summa utan överlapp	National-parker	Andel av land-areal
Vingåker	14	194	193	0	155	0	38	0	0,4	0,5
Gnesta	60	1 512	1 339	0	1 237	0	102	0	2,8	2,9
Nyköping	147	20 833	7 974	0	7 658	0	339	0	10,1	5,6
Oxelösund	3	248	136	0	135	0	0	1	0,3	3,9
Flen	56	1 246	908	0	703	88	126	0	1,5	1,3
Katrineholm	69	906	854	0	703	0	143	8	0,8	0,8
Eskilstuna	53	6 307	3 967	0	3 269	591	109	0	5,0	3,6
Strängnäs	69	2 679	1 279	0	1 087	61	131	0	2,7	1,7
Trosa	19	19 895	4 083	0	2 431	1 636	16	0	29,9	19,5
Södermanlands län	483	53 821	20 733	0	17 377	2 375	1 005	9	6,2	3,4

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (05) Östergötlands län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotopskyddsområden	Övriga biotopskyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Ödeshög	37	1 964	1 069	0	1 023	0	42	4	2,9	2,5
Ydre	55	1 399	1 249	0	1 164	0	85	0	1,8	1,8
Kinda	135	1 339	1 301	0	961	0	338	3	1,0	1,2
Boxholm	30	474	469	0	406	0	59	4	0,8	0,9
Åtvidaberg	85	2 462	2 158	0	1 936	0	227	0	3,2	3,1
Finspång	48	1 954	1 832	0	1 772	0	67	0	1,6	1,7
Valdemarsvik	70	16 781	4 597	0	4 443	0	162	0	8,2	6,3
Linköping	87	3 108	2 460	0	2 309	0	147	4	2,0	1,7
Norrköping	96	16 905	4 990	0	4 814	0	176	0	8,3	3,3
Söderköping	43	11 888	1 453	0	1 371	0	82	0	9,0	2,2
Motala	52	2 529	1 994	0	1 910	0	89	1	2,0	2,0
Vadstena	10	3 362	1 714	0	1 708	0	5	2	8,1	8,9
Mjölby	29	1 554	1 011	0	977	0	28	6	2,8	1,8
Östergötlands län	770	65 718	26 296	0	24 794	0	1 505	23	4,5	2,5

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (06) Jönköpings län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Aneby	13	362	307	0	291	0	20	0	0,7	0,6
Gnosjö	32	5 917	5 634	4 474	1 097	0	63	0	13,1	13,4
Mullsjö	9	352	348	0	336	0	13	0	1,7	1,7
Habo	19	3 112	3 016	0	853	2 157	9	0	6,7	9,2
Gislaved	45	4 416	3 693	0	3 500	122	72	0	3,6	3,2
Vaggeryd	31	1 189	1 139	542	515	0	73	9	1,4	1,4
Jönköping	88	7 213	7 103	0	7 001	0	102	0	3,7	4,8
Nässjö	14	646	626	0	440	165	22	0	0,7	0,7
Värnamo	45	3 693	3 419	2 393	953	0	80	0	2,7	2,8
Sävsjö	13	303	300	0	272	0	28	0	0,4	0,4
Vetlanda	73	1 505	1 465	0	1 327	0	155	2	0,9	1,0
Eksjö	24	1 619	903	0	875	0	28	0	1,9	1,1
Tranås	14	903	710	0	697	0	20	0	2,1	1,8
Jönköpings län	406	31 230	28 664	7 409	18 156	2 443	685	12	2,7	2,7

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (07) Kronobergs län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Uppvidinge	57	4 676	4 414	0	4 293	0	118	2	3,8	3,8
Lessebo	25	1 701	1 564	0	1 506	0	57	0	3,7	3,8
Tingsryd	112	3 628	1 390	308	825	0	257	0	3,0	1,3
Alvesta	49	2 960	1 862	184	1 537	0	141	6	2,8	1,9
Älmhult	56	2 074	1 604	0	1 488	0	118	0	2,1	1,8
Markaryd	28	304	299	0	215	0	84	0	0,6	0,6
Växjö	85	7 037	3 578	0	3 423	0	156	2	3,7	2,1
Ljungby	85	7 894	6 355	0	6 187	0	168	0	4,0	3,6
Kronobergs län	489	30 275	21 066	491	19 475	0	1 099	10	3,2	2,5

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (08) Kalmar län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Summa utan överlapp	Andel av total areal	Andel av land-areal
Högsby	30	3 114	2 149	0	2 069	0	80	0	3,9	2,9
Torsås	12	409	229	0	193	0	36	0	0,7	0,5
Mörbylånga	83	25 797	12 566	0	5 836	6 625	104	0	8,5	18,9
Hultsfred	36	836	751	0	677	0	75	0	0,7	0,7
Mönsterås	21	4 514	1 785	0	1 702	0	83	0	4,8	3,0
Emmaboda	16	57	57	0	37	0	20	0	0,1	0,1
Kalmar	40	2 521	730	0	653	0	77	0	2,0	0,8
Nybro	53	2 211	2 044	0	1 921	0	124	0	1,8	1,7
Oskarshamn	63	13 877	4 034	65	3 856	0	118	0	6,1	3,9
Västervik	117	11 309	4 184	0	3 865	0	323	0	3,1	2,2
Vimmerby	40	267	264	107	29	0	128	0	0,2	0,2
Borgholm	85	8 000	6 186	0	6 080	0	113	0	2,2	9,1
Kalmar län	590	72 912	34 980	172	26 918	6 625	1 280	0	3,6	3,1

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (09) Gotlands län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Summa utan överlapp	Andel av total areal	Andel av land-areal
Gotland	453	96 574	29 688	3 668	15 982	8 834	1 284	0	6,4	9,5
Gotlands län	453	96 574	29 688	3 668	15 982	8 834	1 284	0	6,4	9,5

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (10) Blekinge län, skyddad natur per kommun och län 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Olofström	49	1 512	1 292	0	1 186	0	106	0	3,7	3,3
Karlskrona	94	8 622	1 947	0	1 731	0	190	27	2,6	1,9
Ronneby	135	7 387	3 156	0	2 868	0	293	21	5,9	3,8
Karlshamn	55	5 319	3 121	0	3 044	0	75	5	6,4	6,4
Sölvesborg	22	2 103	1 455	0	1 445	0	9	0	1,9	7,9
Blekinge län	351	24 943	10 972	0	10 274	0	673	52	3,6	3,7

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (12) Skåne län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Svalöv	16	1 696	1 686	934	735	0	17	0	4,4	4,4
Staffanstorps	1	6	3	0	3	0	0	0	0,1	0,0
Burlöv	1	16	11	0	11	0	0	0	0,8	0,6
Vellinge	11	44 136	1 540	0	1 540	0	0	0	62,3	10,8
Östra Göinge	43	323	322	0	256	0	69	0	0,7	0,7
Örkelljunga	8	25	25	0	0	0	25	0	0,1	0,1
Bjuv	6	220	219	0	147	67	5	0	1,9	1,9
Kävlinge	6	2 607	588	0	588	0	0	0	8,9	3,9
Lomma	15	1 066	207	0	207	0	0	0	11,8	3,7
Svedala	15	357	350	0	329	1	20	0	1,6	1,6
Skurup	8	219	210	0	191	14	6	0	0,4	1,1
Sjöbo	52	1 692	1 680	0	1 603	0	76	2	3,3	3,4
Hörby	46	1 489	901	0	855	0	41	6	3,4	2,1
Höör	58	1 086	864	0	788	0	80	0	3,4	3,0
Tomelilla	24	3 197	3 172	0	3 142	0	27	2	8,0	8,0
Bromölla	6	280	225	0	216	8	2	0	1,4	1,4
Osby	27	974	967	0	915	0	52	0	1,6	1,7
Perstorp	6	178	175	0	170	0	5	0	1,1	1,1

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (12) Skåne län, skyddad natur per kommun 2022-12-31, fortsättning

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotop-skyddsområden	Övriga biotop-skyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Klippan	32	1 601	1 586	680	869	0	38	0	4,2	4,2
Åstorp	8	62	62	0	57	0	5	0	0,7	0,7
Båstad	39	38 974	2 264	0	2 221	0	41	2	44,2	10,4
Malmö	4	1 606	522	0	522	0	0	0	4,8	3,3
Lund	45	8 075	7 899	37	3 830	4 006	15	13	18,4	18,5
Landskrona	9	3 073	1 125	0	517	607	0	0	10,2	8,0
Helsingborg	26	4 730	1 446	0	1 420	10	17	0	11,2	4,2
Höganäs	16	31 407	1 731	0	1 731	0	0	0	46,4	12,1
Eslöv	7	148	143	0	141	0	3	0	0,3	0,3
Ystad	18	3 391	3 032	0	2 238	790	4	0	2,9	8,7
Trelleborg	5	1 094	48	0	40	9	0	0	0,9	0,1
Kristianstad	186	8 418	6 322	0	6 041	0	285	5	4,6	5,1
Simrishamn	37	1 590	1 353	302	1 009	0	42	0	1,3	3,4
Ängelholm	19	435	363	0	341	0	21	0	0,9	0,9
Hässleholm	152	1 252	1 210	0	960	0	265	1	1,0	1,0
Skåne län	923	165 426	42 253	1 953	33 632	5 513	1 160	31	9,7	3,9

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (13) Hallands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotop-skyddsområden	Övriga biotop-skyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Hylte	47	1 349	641	0	535	41	84	0	1,3	0,7
Halmstad	105	6 263	5 726	0	5 609	0	116	2	3,7	5,6
Laholm	69	3 449	3 293	0	3 211	0	82	0	3,6	3,7
Falkenberg	118	3 449	2 295	0	1 974	0	321	0	1,9	2,1
Varberg	61	7 726	2 608	0	2 245	204	160	0	4,5	3,0
Kungsbacka	33	10 838	4 138	0	3 392	659	86	0	7,4	6,8
Hallands län	423	33 073	18 702	0	16 967	904	849	2	3,8	3,4

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (14) Västra Götalands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotopskyddsområden	Övriga biotopskyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Härryda	24	1 155	916	0	871	0	44	0	4,0	3,4
Partille	6	739	718	0	718	0	5	0	12,5	12,6
Öckerö	3	2 199	329	0	329	0	0	0	4,3	12,8
Stenungsund	17	4 042	1 863	0	1 589	246	25	11	13,4	7,4
Tjörn	8	8 073	2 674	0	2 418	256	0	0	9,6	16,0
Orust	16	7 264	3 475	0	3 270	175	25	5	8,2	9,0
Sotenäs	20	2 740	1 630	0	1 423	184	23	0	4,0	11,8
Munkedal	34	4 358	3 358	0	2 232	1 078	48	0	6,5	5,3
Tanum	44	46 847	4 933	181	2 544	2 145	63	0	19,9	5,4
Dals-Ed	41	6 060	5 242	2 713	2 458	0	75	0	7,3	7,2
Färgelanda	32	1 868	1 740	0	1 664	0	76	0	3,0	3,0
Ale	40	1 744	1 600	0	1 537	0	69	0	5,3	5,0
Lerum	25	642	510	0	466	0	45	0	2,1	2,0
Vårgårda	22	900	861	0	750	38	73	0	2,0	2,0
Bollebygd	7	18	17	0	0	0	17	0	0,1	0,1
Grästorp	9	2 949	2 394	0	2 386	0	7	0	10,5	9,0
Essunga	2	4	4	0	0	0	4	0	0,0	0,0
Karlsborg	37	2 587	1 972	830	1 014	82	34	12	3,2	4,9
Gullspång	35	1 912	1 067	0	995	0	64	9	3,4	3,4
Tranemo	18	1 350	1 350	0	1 303	0	47	0	1,7	1,8
Bengtsfors	40	1 658	1 597	0	1 555	0	45	0	1,6	1,8
Mellerud	47	1 173	1 033	0	940	0	94	0	1,2	2,0
Lilla Edet	40	1 247	1 114	0	1 028	0	92	0	3,6	3,5
Mark	47	627	606	0	448	0	157	1	0,6	0,7
Svenljunga	25	3 299	1 959	0	1 916	0	44	0	3,3	2,1
Herrljunga	11	266	266	0	233	0	33	0	0,5	0,5
Vara	12	704	665	0	652	0	13	0	1,0	1,0
Götene	41	8 110	7 582	0	2 031	5 544	43	0	13,1	18,7
Tibro	12	88	87	0	68	0	19	0	0,4	0,4
Töreboda	11	1 299	1 227	0	1 028	181	2	16	2,2	2,3
Göteborg	18	14 794	5 952	0	5 943	9	0	0	14,4	13,3

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (14) Västra Götalands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31, fortsättning

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotopskyddsområden	Övriga biotopskyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Mölnadal	9	1 985	1 873	0	1 869	0	3	0	13,0	12,8
Kungälv	31	12 321	5 365	0	5 221	104	40	0	18,1	14,8
Lysekil	22	11 989	2 887	0	848	2 019	21	0	17,2	13,9
Uddevalla	37	8 833	4 653	0	2 720	1 891	36	9	12,1	7,3
Strömstad	23	25 938	2 329	680	1 436	193	21	0	27,2	5,0
Vänersborg	32	7 257	5 787	0	5 739	0	48	0	8,1	9,0
Trollhättan	22	576	525	0	409	84	32	0	1,3	1,3
Alingsås	32	1 498	754	0	690	3	61	5	2,7	1,6
Borås	47	1 649	1 483	0	1 371	0	112	0	1,7	1,6
Ulricehamn	36	2 541	2 515	0	2 453	0	59	3	2,3	2,4
Åmål	33	4 875	2 290	0	2 228	0	62	0	5,5	4,8
Mariestad	45	8 757	2 570	321	1 840	338	31	40	5,8	4,3
Lidköping	23	7 443	1 894	0	265	1 609	27	0	5,4	2,7
Skara	28	4 066	2 335	0	2 304	0	31	0	9,1	5,4
Skövde	76	3 404	3 058	0	2 590	361	109	0	5,0	4,5
Hjo	28	275	215	0	152	0	63	0	0,5	0,7
Tidaholm	33	3 419	3 213	0	477	2 681	55	0	6,5	6,2
Falköping	101	4 966	3 541	0	3 417	0	101	25	4,7	3,4
Västra Götalands län	1 333	242 508	106 024	4 724	79 837	19 221	2 198	135	7,1	4,5

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (17) Värmlands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotopskyddsområden	Övriga biotopskyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Kil	30	774	359	0	298	0	61	0	1,9	1,0
Eda	128	1 538	1 505	0	1 160	0	348	0	1,7	1,8
Torsby	243	19 148	18 726	0	18 106	0	646	0	4,4	4,5
Storfors	24	545	341	0	274	0	67	0	1,2	0,9
Hammarö	2	2 708	371	0	370	0	1	0	5,8	6,2
Munkfors	5	18	16	0	3	0	13	0	0,1	0,1
Forshaga	34	433	374	0	260	0	114	0	1,1	1,1
Grums	16	576	159	0	103	0	56	0	1,2	0,4
Årjäng	183	9 927	8 850	0	8 503	0	413	0	6,0	6,3
Sunne	36	149	149	0	61	0	87	1	0,1	0,1
Karlstad	95	11 487	3 883	0	2 048	1 618	233	1	7,6	3,3
Kristinehamn	54	13 966	3 041	0	2 900	0	141	0	10,1	4,0
Filipstad	33	9 316	8 020	0	2 398	5 534	89	0	5,4	5,2
Hagfors	42	3 893	3 609	0	2 513	985	110	0	1,9	2,0
Arvika	64	23 539	17 568	0	17 405	0	181	0	12,0	10,7
Säffle	132	26 060	2 918	0	2 616	0	302	0	10,4	2,4
Värmlands län	1 100	124 075	69 891	0	59 021	8 137	2 863	2	5,7	4,0

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (18) Örebro län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Lekeberg	56	2 237	2 145	110	1 977	0	58	0	4,6	4,6
Laxå	25	4 013	3 690	993	2 670	0	27	0	5,4	6,1
Hallsberg	47	1 169	755	0	662	0	94	0	1,7	1,2
Degerfors	20	1 564	1 528	0	1 513	0	15	0	3,6	4,0
Hällefors	59	7 541	6 977	0	6 889	0	92	0	6,6	7,1
Ljusnarsberg	36	6 453	5 955	0	3 823	2 074	65	0	10,2	10,3
Örebro	113	6 349	4 993	0	4 824	0	170	0	3,9	3,6
Kumla	7	205	196	0	194	0	2	0	1,0	1,0
Askersund	83	3 969	2 122	0	2 019	0	106	0	3,9	2,6
Karlskoga	74	2 358	2 151	0	2 043	0	116	0	4,6	4,6
Nora	92	1 951	1 831	0	1 618	0	216	0	2,8	3,0
Lindesberg	75	15 124	13 618	0	3 155	10 332	133	0	10,2	9,9
Örebro län	657	52 932	45 961	1 104	31 386	12 407	1 094	0	5,5	5,4

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (19) Västmanlands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Skinnskatteberg	22	9 847	9 452	0	2 023	7 421	9	0	13,7	14,3
Surahammar	28	4 854	4 674	0	4 609	0	70	1	13,2	13,6
Kungsör	16	428	379	0	369	0	10	0	1,9	1,9
Hallstahammar	11	2 007	1 179	0	1 173	0	7	0	11,1	7,0
Norberg	24	502	494	0	459	0	35	0	1,1	1,2
Västerås	49	16 015	6 409	0	6 331	0	78	0	14,1	6,7
Sala	106	7 157	6 899	855	5 819	0	226	0	5,9	5,9
Fagersta	19	1 257	1 215	0	594	594	33	0	4,0	4,5
Köping	31	451	406	0	333	0	73	0	0,7	0,7
Arboga	28	452	438	0	408	0	29	0	1,1	1,3
Västmanlands län	322	42 971	31 546	855	22 117	8 014	570	1	7,6	6,2

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (20) Dalarnas län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotopskyddsområden	Övriga biotopskyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Vansbro	59	2 791	2 712	0	2 540	0	172	0	1,7	1,8
Malung-Sälen	157	19 636	19 478	0	18 728	0	751	0	4,6	4,8
Gagnef	80	2 303	2 276	0	2 078	0	217	0	2,8	3,0
Leksand	117	2 328	2 107	0	1 709	0	398	0	1,6	1,7
Rättvik	83	3 439	3 349	0	3 171	0	209	0	1,6	1,7
Orsa	44	10 142	9 962	0	9 800	0	162	0	5,6	5,8
Älvdalen	177	208 286	201 936	39 155	162 233	14	595	0	29,2	29,4
Smedjebacken	27	26 829	24 997	0	246	24 670	81	0	25,4	26,4
Mora	134	29 282	28 812	0	28 209	49	559	0	9,4	10,2
Falun	65	3 422	2 990	0	2 832	7	151	4	1,5	1,5
Borlänge	55	2 452	2 242	0	2 097	0	145	0	3,9	3,8
Säter	12	794	769	0	746	0	23	0	1,3	1,3
Hedemora	33	1 064	966	0	849	49	68	0	1,1	1,2
Avesta	24	1 333	947	98	821	0	27	0	2,0	1,5
Ludvika	36	3 059	2 863	0	2 680	118	65	0	1,9	1,9
Dalarnas län	1 077	317 161	306 408	39 253	238 738	24 907	3 625	4	10,5	10,9

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (21) Gävleborgs län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Ockelbo	24	339	317	0	228	0	89	0	0,3	0,3
Hofors	10	423	392	0	378	0	15	0	0,9	1,0
Ovanåker	25	1 518	1 228	0	965	203	61	0	0,8	0,7
Nordanstig	51	3 360	2 545	0	2 442	17	85	0	1,3	1,9
Ljusdal	127	16 381	14 732	1 321	12 652	549	215	0	2,9	2,8
Gävle	108	14 144	7 926	0	6 715	946	268	0	4,4	4,9
Sandviken	47	7 632	4 459	2 577	1 773	0	110	0	5,9	3,8
Söderhamn	70	4 836	2 178	0	1 919	0	259	0	2,1	2,1
Bollnäs	85	1 395	1 336	0	991	106	239	3	0,7	0,7
Hudiksvall	144	12 316	7 074	0	6 387	304	383	0	2,7	2,8
Gävleborgs län	675	62 343	42 187	3 898	34 448	2 125	1 725	3	2,5	2,3

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (22) Västernorrlands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Total-areal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National-parker	Natur-reservat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total areal	Andel av land-areal
Ånge	73	11 591	10 248	0	10 102	0	149	0	3,5	3,4
Timrå	22	1 906	1 595	0	1 536	0	59	0	1,5	2,0
Härnösand	39	1 393	1 298	0	1 210	0	88	0	0,7	1,2
Sundsvall	99	8 132	5 222	0	4 748	214	260	0	1,8	1,6
Kramfors	79	12 177	10 214	215	3 470	6 480	181	0	4,2	6,0
Sollefteå	115	7 049	6 484	0	6 243	0	247	0	1,2	1,2
Örnsköldsvik	110	13 224	9 667	2 526	6 659	230	251	0	1,6	1,5
Västernorrlands län	531	55 472	44 727	2 741	33 968	6 924	1 235	0	2,0	2,1

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (23) Jämtlands län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotop-skyddsområden	Övriga biotop-skyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Ragunda	70	2 329	1 668	0	1 418	0	250	0	0,9	0,7
Bräcke	98	3 871	3 669	0	3 329	0	353	0	1,0	1,1
Krokom	84	145 795	139 645	0	139 421	0	229	0	21,4	22,7
Strömsund	111	131 667	121 964	0	121 643	0	322	0	11,2	11,7
Åre	51	194 964	188 120	0	187 987	0	143	0	23,7	26,1
Berg	72	29 598	29 046	0	28 777	0	270	0	4,8	5,1
Härjedalen	87	93 598	84 240	10 357	73 643	0	244	0	7,9	7,5
Östersund	98	4 210	3 411	0	2 971	0	440	0	1,7	1,5
Jämtlands län	662	606 032	571 763	10 357	559 189	0	2 249	0	11,3	11,7

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (24) Västerbottens län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	Nationalparker	Naturreservat	Naturvårdsområden	Skogliga biotop-skyddsområden	Övriga biotop-skyddsområden	Andel av total areal	Andel av landareal
Nordmaling	82	21 871	3 877	0	3 631	0	245	0	8,7	3,1
Bjurholm	52	2 685	2 425	0	2 300	0	133	0	2,0	1,9
Vindeln	130	5 338	4 815	0	4 523	22	280	0	1,9	1,8
Robertsfors	34	1 844	1 521	0	1 400	0	121	0	0,8	1,2
Norsjö	36	1 215	1 114	0	978	0	137	0	0,6	0,6
Malå	36	1 452	1 417	0	1 298	0	120	0	0,8	0,9
Storuman	65	178 361	171 712	0	171 449	0	262	0	21,7	23,5
Sorsele	35	434 984	414 918	0	414 807	0	111	0	54,7	56,3
Dorotea	24	59 797	58 468	0	58 436	0	33	0	20,3	21,2
Vännäs	29	888	856	0	767	0	91	0	1,6	1,6
Vilhelmina	41	221 842	211 672	0	211 575	0	97	0	25,4	26,3
Åsele	88	15 277	14 864	2 335	12 360	0	169	0	3,4	3,5
Umeå	90	68 058	9 316	0	9 095	15	205	6	12,9	4,0
Lycksele	131	10 255	9 843	0	9 556	0	302	0	1,7	1,8
Skellefteå	110	11 685	7 605	0	7 325	11	276	0	1,2	1,1
Västerbottens län	952	1 035 553	914 422	2 335	909 500	48	2 581	6	15,5	16,7

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Tabellbilaga 1. (25) Norrbottens län, skyddad natur per kommun 2022-12-31

Kommun, län	Antal områden	Totalareal i hektar	Landareal i hektar						Andel (%) skyddad areal av län/kommun	
			Summa utan överlapp	National- parker	Natur- reservat	Natur- vårds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Andel av total areal	Andel av land- areal
Arvidsjaur	97	40 537	39 255	0	39 041	0	217	0	6,6	6,9
Arjeplog	66	276 189	253 708	14 090	239 390	0	238	0	19,1	20,2
Jokkmokk	113	955 777	892 557	427 255	465 072	0	240	0	49,4	50,7
Övertorneå	81	7 373	7 189	0	6 956	0	233	0	2,5	2,6
Kalix	65	15 662	3 228	0	3 064	0	163	0	4,2	1,8
Övertorneå	65	7 824	7 606	0	7 436	0	170	0	3,1	3,2
Pajala	111	40 773	40 190	0	39 823	0	382	0	5,1	5,1
Gällivare	91	672 295	631 675	98 253	533 055	0	372	0	40,0	40,3
Älvsbyn	42	2 954	2 816	0	2 757	0	59	0	1,6	1,7
Luleå	109	28 309	8 296	0	7 298	593	404	0	5,8	4,0
Piteå	59	36 238	4 573	0	4 414	0	161	0	7,8	1,5
Boden	110	12 109	11 726	0	11 363	0	372	0	2,8	2,9
Haparanda	28	9 021	1 303	817	394	0	92	0	4,8	1,4
Kiruna	41	547 467	526 392	9 436	516 854	0	112	0	26,6	27,5
Norrbottens län	1 041	2 652 529	2 430 515	549 850	1 876 918	593	3 214	0	23,7	25,0

Källa: Naturvårdsregistret och SCB. Områden som sträcker sig över kommungränser räknas en gång i varje kommun, men endast en gång på länsnivå.

Protected Nature 2022

Summary

Statistics Sweden produces yearly statistics on protected nature in collaboration with the Swedish Environmental Protection Agency. A protected area refers to a geographically defined area that is permanently designated, regulated, and administered to achieve specific aims and conservation goals. In Sweden, “protected area” is a collective term for protection under Chapter 7 of the Environmental Code and according to many of the nature conservation agreements under the Land Code.

This report presents statistics on protected nature in accordance with the Environmental Code and on nature conservation agreements under the Land Code, intra-governmental agreements, and forest land covered by land replacement.

Formally protected areas account for 15 percent

Out of Sweden’s total land and inland water areas, 15 percent are formally protected. The vast majority is permanently protected according to instruments defined in the Environmental Code. This includes national parks, nature reserves, nature conservation areas, habitat protection areas, the National City Park, and the Natura 2000 areas.

Other instruments included in the formal protection of natural environments are nature conservation agreements and intra-government agreements (that is, agreements between government agencies). In total, this makes up 0.4 percent of Sweden’s entire land and inland waters area, and 2.5 percent of the total area of formally protected land and inland waters.

Almost 100 new nature reserves

In 2022, the number of nature reserves increased by 98 areas. This means that Sweden had 5,440 nature reserves at the end of 2022. The largest new nature reserve was Södra Gardfjället, located in the northern and mountainous area of Sweden. The area covers almost 39,000 hectares in total, including a lot of open land in the mountainous region. The second largest new nature reserve was Jielkká-Rijmagåbbå, also located to the northern part of Sweden. It has an area of more than 37,000 hectares, including a large part of forest land.

Formally Protected Nature in Sweden, 31/12/2022

		Total		Land and inland waters		Marine water	
Instruments	Number	Area in hectares	Share	Area in hectares	Share	Area in hectares	Share
Environmental Code, permanent formal protection							
National parks	30	743 237	1,4%	697 250	1,6%	45 986	0,6%
Nature reserves	5 440	5 148 009	9,7%	4 438 235	9,9%	709 774	8,7%
Nature conservation areas	89	149 292	0,3%	122 953	0,3%	26 339	0,3%
Habitat protection areas in forest land	8 737	33 519	0,1%	33 516	0,1%	3	0,0%
Habitat protection areas, other	139	616	0,0%	367	0,0%	249	0,0%
National City Park	1	2 614	0,0%	1 820	0,0%	794	0,0%
Natura 2000	4 125	7 801 464	12,9%	5 795 833	13,0%	2 005 632	12,9%
Total permanent protection, without overlap	18 561	8 874 047	14,7%	6 562 556	14,7%	2 311 490	14,9%
Land Code, time-limited formal protection							
Nature conservation agreements	5 847	170 550	0,3%	170 501	0,4%	50	0,0%
Intra-governmental agreements							
Swedish Fortifications Agency	56	32 257	0,1%	32 201	0,1%	56	0,0%
All instruments, without overlap	24 464	9 055 526	15,0%	6 743 933	15,1%	2 311 594	14,9%

Source: Statistics Sweden and the Swedish register on areas protected under the Environmental Code.

The data refers to areas that applied (that is, for which judgment was final) on 31 December 2022. The forms of protection nature reserves, Natura 2000 and nature conservation agreements include areas without restrictions, for example without regulations against forestry.

Areas in Sweden's exclusive economic zone (EEZ) are included in the Natura 2000 protection forms and in totals (line 11 and 16). Area for Sweden's entire economic zone has been used in calculating the share of Natura 2000 areas and totals in line 11 and 16. Share for other forms of protection is calculated based on area for Swedish territory, according to Statistics Sweden's official statistics on land and water areas: www.scb.se/mi0802-en, reference time 1 January 2023.

Proportions and areas cannot be added up because some protection types overlap. Statistics adjusted for overlapping areas are marked with the text "without overlap".

Nature conservation agreements include the Swedish Environmental Protection Agency's and the Swedish Forest Agency's nature conservation agreements, the White-Backed Woodpecker Action Plan, and "ekoparker". Several agreements do not have end date information available. Among the Swedish Environmental Protection Agency's agreements, 95 agreements, comprising 2 201 hectares, have a remaining duration of less than 15 years.

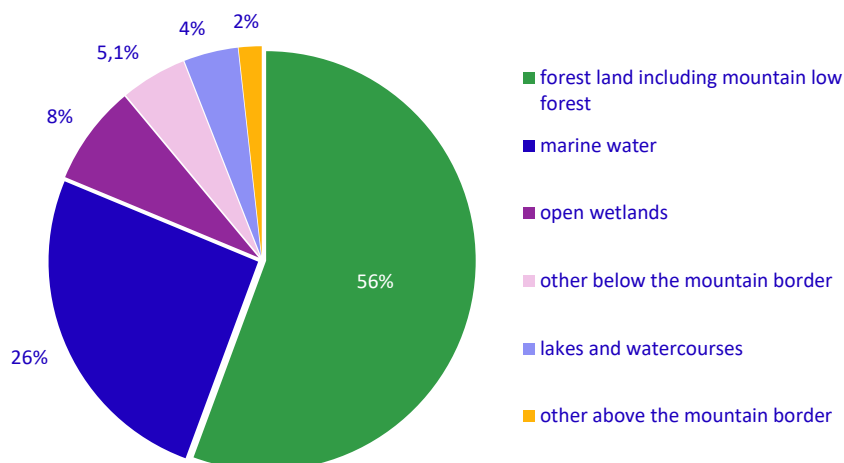
Information about the number of areas related to intra-governmental agreements with the Swedish Fortifications Agency was retrieved from "Överenskommelse om skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden, Nv Reg. no. 310-167-10 No." (available in Swedish).

Forest land on more than half of the new areas

The 2022 newly formed protected nature consisted primarily of nature reserves. Since the new areas of nature reserves partially overlap existing Natura 2000 sites, the net increase in new protected areas was a bit more than 22,000 hectares. More than half of the new areas were forest land including mountain low forest. Marine areas made up one quarter. Open wetlands made up 8 percent of the new protected areas.

New protected areas by nature type 2022

Protected areas refer to national parks, nature reserves, nature conservation areas and Natura 2000 areas (SCI)

Source: The Swedish register on areas protected under the Environmental Code and Swedish data on land cover mapping

Sweden's international reporting in 2022

In this year's reporting to the CDDA database, the Swedish Environmental Protection Agency reported 3,245 new areas. They mainly consisted of newly added areas in the OECM category. The total area of OECM was more than double as the previous year's reported areas. In total, almost 9.2 million hectares of protected nature were reported, including OECM. The OECM constitutes 0.78 percent of the total area reported for 2022.

The Swedish Environmental Protection Agency reporting to the CDDA database, 2021 and 2022

	Area in hectares		Difference between 2021 to 2022	
	2021	2022	Area in hectares	Percent
Protected areas	9 060 300	9 084 700	24 400	0,27%
OECM	33 000	71 700	38 700	117,13%
Total	9 093 400	9 156 400	63 100	0,69%

Source: Swedish Environmental Protection Agency. Areas are rounded to even 100s.

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skogsmark	habitat protection area in forest land
biotopskyddsområde på övrig mark	habitat protection area on other land
djur- och växtskyddsområde	wildlife sanctuary
exploaterad mark	artificial surfaces
Fortifikationsverket	Swedish Fortifications Agency
fridlyst	protected (by law)
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga-kraft	valid by law
hav	marine water
Havs- och vattenmyndigheten (HaV)	Swedish Agency for Marine and Water Management
havsområden	marine regions
improduktiv skog/impediment	non-productive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
instrument för skydd	protection tool /type of protection
Jordabalken	Land Code
kulturresevat	cultural reserve
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
låg fjällskog	mountain low forest
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
nationalstadspark	national city park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions
naturminne	natural monument
naturreservat	nature reserve

naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
naturvårdslagen	Nature Conservation Act
naturvårdsområde	nature conservation area
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency
nedan fjällnära gräns	below the mountain border
ovan fjällnära gräns	above the mountain border
permanent formellt skydd	permanent formal protection
Registret över totalbefolkningen (RTB)	Swedish register on total population
Riksantikvarieämbetet	Swedish National Heritage Board
Riksskogstaxeringen	Swedish National Forest Inventory
SCB:s statistiska tätorter	localities/urban areas according to Statistics Sweden
sjöar och vattendrag	inland waters
skogsmark	forest land
Skogsstyrelsen	Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
skyddade älvar	protected rivers
skyddstyp	type of protection
Sveriges ekonomiska zon (EEZ)	Exclusive economic zone (EEZ)
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection
tillgänglighet	accessibility
vattenkraftsutbyggnad	exploitation of hydroelectric power
vattenskyddsområde	water protection area
åkermark	arable land
öppen våtmark	open wetlands
övrig öppen mark	other open land

SCB beskriver Sverige Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.